

დაავადებათა კონტროლისა და
საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის
ეროვნული ცენტრი

NATIONAL CENTER FOR DISEASE CONTROL
AND PUBLIC HEALTH

ძვირფასო მეგობრებო,

წინამდებარე ბროშურით გვსურს წარმოგიდგინოთ საქართველოს ჯანმრთელობის დაცვის სისტემაში არსებული ერთ-ერთი წამყვანი დაწესებულების – ლევან საყვარელიძის სახელობის დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრის (დკსჯეც) – როლი ქვეყნის ჯანდაცვის სისტემის განვითარებისა და მოსახლეობის ჯანმრთელობის გაუმჯობესების საქმეში. დღევანდელი სახით დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნულ ცენტრს ოცი წლის ისტორია აქვს, თუმცა ის სათავეს ჯერ კიდევ საქართველოში შავი ჭირის საწინააღმდეგო სადგურის დაარსების დღიდან (1937 წელი) იღებს. 1992 წელს შავი ჭირის საწინააღმდეგო სადგური განსაკუთრებით საშიში დაავადებების სამეცნიერო-პრაქტიკულ ცენტრად გარდაიქმნა, 1996 წელს გატარებული სანიტარულ-ეპიდემიოლოგიური სისტემის რეფორმის შედეგად კი დაარსდა დაავადებათა კონტროლის ეროვნული ცენტრი. 2003-2007 წლებში ჩატარდა ცენტრის ფართომასშტაბიანი რეორგანიზაცია, რომელიც დასრულდა სამედიცინო სტატისტიკისა და ინფორმაციის ცენტრისა და საზოგადოებრივი ჯანდაცვის დეპარტამენტის ფუნქციების შემოერთებით. 2013 წელს დკსჯეც-ში სრულად ინტეგრირდა რიჩარდ ლუგარის საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის კვლევითი ცენტრი.

1

1991 წელს, საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდგომ, ქვეყანა მრავალმხრივი გამოწვევების წინაშე აღმოჩნდა, რასაც შედეგად საფინანსო და ფულად-საკრედიტო სისტემების სრული მოშლა, სამეურნეო კავშირების რღვევა და წარმოების პარალიზება მოჰყვა; სოციალურ-ეკონომიკური ხასიათის პრობლემები კი, ბუნებრივია, უარყოფით ზემოქმედებას ახდენდა მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე. სამედიცინო სფეროში შექმნილი კრიზისიდან გამოსვლისათვის აუცილებელი გახდა მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის დარგში ნაკისრი სახელმწიფო ვალდებულებების დაბალანსება მის შესაძლებლობებთან. 1994-1995 წლებში ჯანმრთელობის დარგში დაიწყო რეფორმირების მტკივნეული, რთული და მრავალეტაპიანი პროცესი, რომელიც ჯანდაცვის ორგანიზაციისა და მართვის ახალი მოდელის დანერგვას ისახავდა მიზნად. დარგის განვითარების სამართლებრივი საფუძველი საქართველოს კონსტიტუციით (1995 წ.) შეიქმნა, რომლის 37-ე მუხლით განისაზღვრა ყველა ადამიანის უფლება, ისარგებლოს ჯანმრთელობის დაზღვევითა და კანონით დადგენილი უფასო სამედიცინო დახმარებით და იცხოვროს ჯანმრთელობისათვის უვნებელ გარემოში, ხოლო სახელმწიფოს დაეკისრა ვალდებულება, აკონტროლოს ჯანდაცვის ყველა დაწესებულება და სამკურნალო საშუალებათა წარმოება/გაყიდვა.

კონსტიტუციის ფუძემდებლური პრინციპებიდან გამომდინარე, შემუშავდა ძირითადი სამართლებრივი აქტები – კანონები „ჯანმრთელობის დაცვის შესახებ“ (1997 წ.) და „საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ“ (2007), რომლებითაც განისაზღვრა ადამიანის ჯანმრთელობაზე ზრუნვისა და პრევენციული ღონისძიებების განხორციელების უმნიშვნელოვანესი საფუძვლები.

საქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგენის შემდეგ დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნულმა ცენტრმა განსაკუთრებული როლი შეიძინა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის სფეროში წამყვან ორგანიზაციად ჩამოყალიბდა. ცენტრის ძირითადი მანდატი დაავადებათა აღრეული გამოვლენა და პრევენციაა. ამგვარად, ჯანდაცვის სისტემის განვითარების ყველა ეტაპზე ცენტრი, როგორც ლიდერი ინსტიტუცია ეროვნულ დონეზე, სათავეში ედგა და მნიშვნელოვანი წვლილი შეჰქონდა გადამდები და არაგადამდები დაავადებების პრევენციისა და კონტროლის საქმეში.

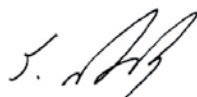
ცენტრის მისიის სათანადო დონეზე განხორციელების საწინდარს ძლიერი მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა, თანამედროვე დონეზე აღჭურვილი ლაბორატორიები და, რაც მთავარია, მაღალკვალიფიციური ადამიანური რესურსი წარმოადგენს, რაც საშუალებას იძლევა, რომ მეცნიერულ მტკიცებულებებზე დაფუძნებული ინფორმაციის საფუძველზე, საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის საფრთხეებისადმი მზადყოფნის და დროული რეაგირების გზით, სწორად და დროულად განხორციელდეს გადამდებ და არაგადამდებ დაავადებათა პრევენცია, მიმდინარეობდეს მუდმივი მონიტორინგი, მკირდებოდეს გარემო და სხვა ქცევითი რისკ-ფაქტორებით გამოწვეული ზიანი.

რა თქმა უნდა, ბროშურა სრულად ვერ ასახავს დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრის ყველა მიღწევას და იმ დამსახურებას, რომლებიც მას, როგორც ჯანდაცვის სისტემის ერთ-ერთ უმთავრეს, ტრადიციულ და თავისი საქმიანობით გამორჩეულ დაწესებულებას, ქვეყნის წინაშე აქვს, თუმცა შემდგენლები შეეცადნენ, მკითხველისთვის ილუსტრირებული ფორმატით მიეწოდებინათ ცენტრის ისტორიის ყველაზე მნიშვნელოვანი, საკვანძო საკითხები. იმედს ვიტოვებთ, რომ ბროშურა საინტერესო იქნება ფართო საზოგადოებისთვის.

ამირან ბაგყალიძე

გენერალური დირექტორი

პაატა იმნაძე

გენერალური დირექტორის მოადგილე
მეცნიერების დარგში

Dear friends,

By present brochure we are pleased to distinguish the role of Levan Sakhvarelidze National Center for Disease Control and Public Health (NCDC) as one of the prominent institutions of Georgia in the country's health system development and improvement of public health. The NCDC, in its present form, has been functioning over the recent 20 years, though its actual start-up dates back to the establishment of the Plague Station in 1937. Furthermore, the Station was transformed into Scientific-Practical Center of Especially Dangerous Pathogens in 1992 and as a result of the reform of the Sanitary-Epidemiological System in 1996, the National Center for Disease Control was established. The major restructuring of the Center took place in 2003-2007 when the Center of Medical Statistics and Information and Public Health Department were merged. Richard G. Lugar Center for Public Health was fully integrated into the NCDC structure in 2013.

After the collapse of the Soviet Union in 1991, Georgia faced numerous challenges in almost all fields, resulting in depreciation of financial, monetary and credit systems, downfall of economic links and seize of production. It is worth emphasizing that all above mentioned events negatively impacted on the population health status of Georgia. In order to overcome the health sector crisis, the need for balancing state protection measures of population health status vis-à-vis its actual capacities became evident. To solve the problem, the painful reform processes of the system were launched in 1994-1995. The reform aimed at implementation of a new model of health care organization and management.

The legal basis for the development of the field was determined by the Constitution of Georgia in 1995. By the Article 37 of the document was defined the universal right of the county's population to benefit from the health insurance and free-of-charge health care, as well as to reside in the safe environment for the health. The state became responsible for controlling the entire health care facilities and producing/merchandising of the medicines. The major legal acts enforced in the field are the Law of Georgia on Health Care, 1997 and the Law of Georgia on Public Health, 2007 reflecting the major provisions related to health care and disease prevention.

After the country gaining the independence, the NCDC has assumed the role of the core institution working on the public health in Georgia. The Center's main mandate comprises the prevention and early detection of diseases. Thus, at every stage of health system development in Georgia, NCDC was a leading institution in the prevention and control of the communicable and non-communicable diseases.

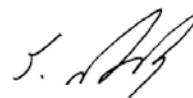
Solid material-technical basis, laboratories equipped according to the contemporary standards and qualified human resources serve as the foundation for NCDC to carry out evidence-based work related to addressing public health threats and the respective contingency planning, effective and timely prevention and monitoring of the communicable and non-communicable diseases, as well as reduction of harm due to environmental hazards and risky behavior.

It is obvious that the present brochure will not reflect the entire accomplishments of NCDC as well as its worth and significance as one of the prominent organizations in Georgia's health care sector, though the authors of the document did their best to provide major milestones achieved for audience's consideration.

AMIRAN GAMKRELIDZE

Director General

PAATA IMNADZE

Deputy Director General for Science

ცენტრის დაარსება

გიორგი ელიავას ინიციატივით ბაქტერიოლოგიის ინსტიტუტის ბაზაზე 1933 წელს ჩამოყალიბებული „ამიერკავკასიის შავი ჭირის საწინააღმდეგო ცენტრი“ 1937 წელს ცალკე დაწესებულებად გამოიყო და „თბილისის შავი ჭირის სამეთვალყურეო სადგური“ ეწოდა. 1957 წელს მისი ფუნქციები გაფართოვდა და „შავი ჭირის საწინააღმდეგო საქართველოს რესპუბლიკური სადგური“ ეწოდა. 1993 წელს გარდაიქმნა „განსაკუთრებით საშიშ ინფექციათა საწინააღმდეგო სამეცნიერო-პრაქტიკულ ცენტრად“ სამედიცინო პარაზიტოლოგიისა და ტროპიკულ დაავადებათა სამეცნიერო კვლევითი ინსტიტუტის 2 სამეცნიერო განყოფილების შემოერთებით. 1996 წელს, სანიტარულ-ეპიდემიოლოგიური სამსახურის ფართომასშტაბიანი რეორგანიზაციის პროცესში, ამ ცენტრის ბაზაზე შეიქმნა „დაავადებათა კონტროლის ეროვნული ცენტრი“, ეპიდემიოლოგიური პროფილის განყოფილებების შემოერთებით რესპუბლიკური სანეპიდსადგურიდან. ფუნქციებისა და სტრუქტურის მაგალითად აღებული იყო აშშ CDC-ის მოდელი. აღსანიშნავია, რომ შემდგომ წლებში ბევრ სხვა ქვეყანასა და მათ შორის ევროკავშირის ქვეყნებშიც ჩამოყალიბდა მსგავსი ფუნქციებისა და სახელის მქონე დაავადებათა კონტროლის ცენტრები.

In 1937 the new institution named as “Tbilisi Plague Supervisory Station” was separated from the “Transcaucasian Anti-plague Center” established in 1933 by the initiative of G. Eliava on the basis of the Institute of Bacteriology. In 1957 the Center’s functions were expanded and the Center was renamed as “Georgian Anti-plague Republican Station” (APS). In 1993 Georgian APS was transformed into the “Research Center for Especially Dangerous Pathogens” (EDPs) after accession of two Research Departments of Medical Parasitology and Tropical Diseases Research Institute. In 1996, in the process of a large-scale reform of the Sanitary-Epidemiological Service, on the basis of the Center “National Center for Disease Control” was established after accession of epidemiological divisions from the Republican Sanitary-Epidemiological Station. USA CDC were used as a model for the functions and the structure of the Center. It should be noted that later in many other countries and in the European Union too, the Centers for Disease Control with the similar functions and name were established.

ESTABLISHMENT
OF THE CENTER

დიფთერიის ეპიდემია და მისი კონტროლი საქართველოში

ოციოდე წლის წინ საქართველოში დიფთერიის ეპიდემია მძვინვარებდა. მიზეზები:

- » ვაქცინებით მომარაგების წყვეტა 90-იანი წლების დასაწყისში;
- » 80-იანი წლებიდან მედიაში იმუნიზაციის საწინააღმდეგო კამპანია;
- » პრობლემები „ცივი ჯაჭვის“ ფუნქციონირებაში.

გაეროს ბავშვთა ფონდის, USAID, ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის, ექიმები საზღვრებს გარეშე და სხვა ორგანიზაციების დახმარებით 1995-1996 წლებში ქვეყანაში ჩატარდა 3-60 წლის მოსახლეობის მასობრივი იმუნიზაციის კამპანია ტდ ვაქცინით, მოცვა – 83%.

აშშ CDC-ის თბილისის ოფისის მხარდაჭერით 1995 წელს კახეთში ჩატარდა სხვადასხვა ასაკის მოსახლეობის სეროლოგიური კვლევა ბუსტერ დოზის შემდგომ დიფთერიის საწინააღმდეგო იმუნიტეტის არსებობაზე. აღმოჩნდა, რომ 30-49 წლის ასაკის მოსახლეობას დამცველობითი იმუნიტეტი მაინც არ ჰქონდა. კვლევის საფუძველზე, 1997 წელს ჩატარდა ამ ასაკობრივი კონტინგენტის ტდ ვაქცინის მე-2 ბუსტერ დოზით ვაქცინაცია. მოცვა – 86%. შედეგად 1998 წლიდან დიფთერიის ეპიდემია კონტროლირებადი გახდა.

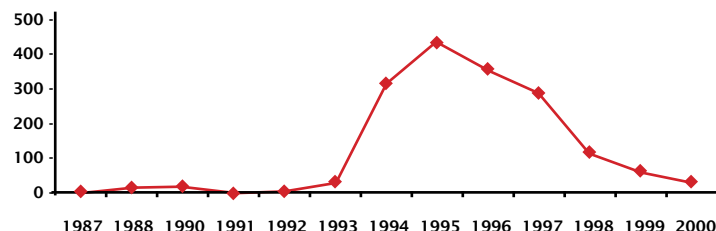
At about couple of decades ago the Diphtheria outbreak raged in Georgia. Causes:

- » Vaccine supply shortages in early 90s;
- » Anti vaccination media campaign since 80s;
- » Weak cold chain management system functioning.

With the support from the UNICEF, USAID, WHO, MSF and other organizations massive vaccination campaign with Td Vaccines for 3-6-year old population was carried out in 1995-1996, with 83% coverage.

In 1995, with US CDC support the serologic survey to identify immunogenicity following the booster dose of Diphtheria was conducted in Kakheti district. It appeared that population aged 30-49 still was not immune to Diphtheria. Based on the survey results, relevant-aged population was vaccinated by the second booster dose of Td vaccine in 1997. The coverage was 86%. As a result a Diphtheria epidemic has been under the control since 1998.

დიფთერიის ეპიდემია საქართველოში
DIPHTHERIA OUTBREAK IN GEORGIA

DIPHTHERIA
OUTBREAK
AND ITS
CONTROL
IN GEORGIA

CDC-ის პირველი მისია საქართველოში და ეპიდემიოლოგთა პირველი კოჰორტის მომზადება

საქართველოში CDC-ის პირველი მისია 1994-1996 წლებში განხორციელდა. მისიას ხელმძღვანელობდა სტენლი მიუსიკი.

მისიის ფარგლებში განხორციელდა: არტერიული ჰიპერტენზიის კვლევა აჭარაში, დიფთერიის კვლევა და სხვა. მომზადდა ქართველ ეპიდემიოლოგთა პირველი კოჰორტა.

ეპიდემიოლოგები მუშაობდნენ რამდენიმე პრიორიტეტული მიმართულებით: არტერიული ჰიპერტენზია, ძუძუს კიბო, ტუბერკულოზი, საკვებისმიერი ტოქსიკოინფექციები, დიფთერია და სხვა.

მისიის ფარგლებში დაიწყო ეპიდემიოლოგიური ბიულეტენის გამოცემა.

The first mission of CDC in Georgia took place in 1994-1996. The mission was led by Dr. Stanley Music.

The several surveys were conducted, namely: Hypertension Survey in Ajara, Diphtheria Survey, etc.

Within the scope of the mission the first cohort of Georgian epidemiologists was trained. The priority areas of the mission were as follows: arterial hypertension, breast cancer, tuberculosis, food poisoning, diphtheria, etc.

Publishing of Epidemiological Bulletin was initiated.

THE FIRST
MISSION
OF CDC/
ATLANTA
IN GEORGIA
AND TRAINING
OF THE FIRST
COHORT OF
GEORGIAN
EPIDEMIOLOGISTS

მოლეკულური ეპიდემიოლოგიის დანერგვა

მოლეკულური ეპიდემიოლოგიის, როგორც ინფექციურ სნეულებათა კვლევასთან დაკავშირებული ერთ-ერთი თანამედროვე დარგის, დანერგვა საქართველოში გასული საუკუნის 90-იანი წლებიდან დაიწყო.

დაავადებათა კონტროლის ეროვნული ცენტრის მოლეკულური ეპიდემიოლოგიის ლაბორატორია მუშაობს ინფექციურ დაავადებათა გამომწვევების დიაგნოსტიკასა და მათ შესწავლაზე გენოტიპირების სხვადასხვა მეთოდის, ასევე სექვენირების გამოყენებით. დაგეგმილია არაინფექციურ დაავადებათა მოლეკულური კვლევების დანერგვა. დღიდან დაარსებისა მოლეკულური ეპიდემიოლოგიის ლაბორატორიაში დაიგეგმა და განხორციელდა მრავალი სამეცნიერო პროექტი.

Implementation of molecular epidemiology as one of the contemporary directions related to infectious diseases research was initiated in Georgia in early 1990s.

Molecular Epidemiology Lab of the National Center for Disease Control and Public Health works on the diagnostics of infectious disease agents using various genotyping methods as well as sequencing. It is planned to introduce molecular methods for investigating non-communicable diseases too. Since its establishment Molecular Epidemiology Lab has planned and implemented the number of scientific projects.

IMPLEMENTATION
OF MOLECULAR
EPIDEMIOLOGY

პირველი ერთობლივი კონფერენცია CDC-სთან „საზოგადოებრივი ჯანდაცვის დღევანდელი და ხვალისდელი დღე“

1996 წლის 5-9 აგვისტოს თბილისში ჩატარდა პირველი ერთობლივი კონფერენცია CDC-სთან „საზოგადოებრივი ჯანდაცვის დღევანდელი და ხვალისდელი დღე“ საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ზედამხედველობის საინფორმაციო სისტემების შესახებ.

კონფერენციაში მონაწილეობდნენ საქართველოს ჯანდაცვის სამინისტრო, CDC – ატლანტის და CDC-ის თბილისის ოფისები, დაავადებათა კონტროლის ეროვნული ცენტრი, თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტი და სხვა დაწესებულებები, აზერბაიჯანისა და სომხეთის ჯანდაცვის სამინისტროები.

The first joint Conference with CDC „Public Health Today: Vision of Tomorrow“ dedicated to public health surveillance and information systems was held on August 5-9, 1996.

Ministry of Health of Georgia, CDC/Atlanta, CDC/Georgia, NCDC, Tbilisi State Medical University and other organizations, as well as Ministries of Health of Azerbaijan and Armenia took part in the conference.

THE
FIRST JOINT
CONFERENCE
WITH CDC
„PUBLIC HEALTH
TODAY: VISION OF
TOMORROW“

პირველი სტატისტიკური ცნობარის გამოცემა ქართულ და ინგლისურ ენაებზე

სტატისტიკური ცნობარი „ჯანმრთელობის დაცვა – საქართველო“ ყოველწლიური გამოცემაა, რომელშიც წარმოდგენილია ქვეყნის მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობისა და ჯანდაცვის რესურსების ამსახველი ძირითადი სტატისტიკური მაჩვენებლები.

ცნობარებში მოყვანილი მაჩვენებლების გამოსათვლელად გამოიყენება ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის მიერ რეკომენდებული მეთოდოლოგია, რაც ხელს უწყობს საქართველოს მაჩვენებლების შედარებას სხვა ქვეყნების მაჩვენებლებთან.

The statistical yearbook “Health Care in Georgia” represents the annual edition comprising the basic statistical indicators related to public health and health care resources of the country.

The indicators provided by the yearbooks are calculated using the WHO recommended methodologies. The latter makes possible to compare the respective data from Georgia to the data from other parts of the world.

PUBLISHING
THE FIRST
STATISTICAL
YEARBOOK
IN GEORGIAN
AND ENGLISH
LANGUAGES

საქართველოს კანონი “ჯანმრთელობის დაცვის შესახებ”

ჯანდაცვის სფეროს მარეგულირებელი ფუნდამენტური საკანონმდებლო აქტი, რომელიც გამომდინარეობს საქართველოს კონსტიტუციიდან, შეესაბამება საერთაშორისო ხელშეკრულებებსა და შეთანხმებებს და აწესრიგებს ურთიერთობებს სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოებსა და ფიზიკურ და იურიდიულ პირებს შორის მოქალაქეთა ჯანმრთელობის დაცვის სფეროში, აღიარებს პაციენტის პატივისა და ღირსების ავტონომიურობას, განსაზღვრავს სახელმწიფოს ძირითად პრინციპებსა და ამოცანებს.

კანონის XI თავი განსაზღვრავს დაავადებათა კონტროლთან დაკავშირებული ღონისძიებებისა და საავალდებულო ქმედებების ჩარჩოს.

Law of Georgia on Health Care is the fundamental regulatory document in the health care system of Georgia, based on the Constitution of Georgia.

The Law is in concordance with the international agreements and understandings and regulates the relationships between the State and the Legal Entities and Physical Bodies in the field of Health care and recognizes the autonomy of patients' esteem and dignity. The Law defines the State's main principles and objectives in health care.

Chapter XI of the Law defines the measures and mandatory actions' framework for Diseases' Control.

სენტრის პირველი გრანტი - ფონდი „ღია საზოგადოება საქართველო“

პროექტის მიზანი იყო ეპიდემიულ-საველელობის ქსელში დასაქმებული სპეციალისტების პროფესიული ცოდნის ამაღლება ტრენინგების მეშვეობით. ჩატარდა სამი ტრენინგი აღმოსავლეთ და დასავლეთ საქართველოსა და აჭარაში. სწავლების პროგრამა 5 საკითხს მოიცავდა:

1. მართვადი ინფექციების სპეციფიკური პროფილაქტიკა;
2. წყლითა და საკვებით გავრცელებადი ინფექციები;
3. ჰოსპიტალური ინფექციები;
4. არაგადამდებ დაავადებათა ეპიდემიოლოგიის საფუძვლები;
5. ბიოსტატისტიკა და ეპიდემიოლოგიური კომპიუტერული პროგრამები.

სულ მომზადდა 150 სპეციალისტი. დაიბეჭდა 12 ეპიდბიულეტენი და 3 დამატება.

პროექტზე მუშაობის დროს დამყარდა მჭიდრო კონტაქტი ყველა რაიონის საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ორგანიზაციასთან, სპეციალისტების მომზადებამ უნიფიცირებული სახე მიიღო.

The goal of the project was to rise professional capacities of specialists working in the epid-surveillance network by trainings. Three training sessions were carried out in the East and West Georgia and Ajara Region. The training programs covered 5 topics:

1. Prevention of curable infections;
2. Water- and food-born infections;
3. Nosocomial infections;
4. Non-communicable diseases epidemiology basics;
5. Biostatistics and IT programs on epidemiology.

150 specialists were trained within the project. 12 epid-bulletin and 3 amendments were published.

Close contacts were established among NCDC and regional public health centers. The specialists' training was carried out by unified approach.

THE FIRST
GRANT
FUNDED BY
FOUNDATION
"OPEN SOCIETY
GEORGIA"

ფოგარტის ცენტრთან თანამშრომლობა

მიღებულია ფოგარტის პირველი „საერთაშორისო სასწავლო და კვლევითი გრანტი აღმოცენებად ინფექციურ დაავადებებში“

ხანგრძლივობა: 1997-2002.

გრანტის ფარგლებში ცენტრში დაინერგა მოლეკულური ბიოლოგიის მეთოდები პოლიმერაზა ჯაჭვური რეაქციით (PCR) დიფთერიის ტოქსიგენობის დადგენა და PFGE ტიპირება.

აშშ-ს მერილენდის (ბალტიმორი) და ნიუ იორკის შტატის (ოლბანი) უნივერსიტეტებში მომზადდა 9 თანამშრომელი.

The first Fogarty Grant on International Training and Research in Emerging Infectious Diseases (ITREID) was awarded. Duration: 1997– 2002.

In the frame of the Fogarty Grant, in the Center, molecular biology methods, such as PCR, detection of diphtheria toxicology and PFGE typing were implemented.

9 specialists were trained in the US Universities, namely: University of Maryland (Baltimore), University at Albany-SUNY.

COLLABORATION
WITH FOGARTY
CENTER

მოსახლეობის მასობრივი სამედიცინო-პროფილაქტიკური გასინჯვები

პროგრამის „მოსახლეობის მასობრივი სამედიცინო-პროფილაქტიკური გასინჯვები“ ფარგლებში ათი წლის განმავლობაში გამოკვლეულ იქნა მაღალმთიანი და საზღვრისპირა რეგიონების ასი ათასზე მეტი მაცხოვრებელი.

During 10 years, in the frame of the program: "Mass medical and prophylactic investigations", more than 100.000 inhabitants from alpine and seafront regions have been examined.

MASS
MEDICAL
AND
PROPHYLACTIC
INVESTIGATIONS
OF THE PUBLIC

წითელას საწინააღმდეგო იმუნიზაციის კამპანია

წითელას შემთხვევების მატებისა და წითელას საწინააღმდეგო გეგმიური იმუნიზაციით მოცვის არასახარბიელო მაჩვენებლების გამო საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე 1997 წლის შემოდგომაზე ჩატარდა წითელას საწინააღმდეგო იმუნიზაციის მასობრივი კამპანია. კონტინგენტად განისაზღვრა 1-2 წლის (აცრაგამორჩენილი) და 3-5 წლის ასაკის (რევაქცინაცია) ბავშვები. აიცრა 180 505 ბავშვი, მოცვა – 90%.

In regards to the increasing number of Measles cases and suboptimal coverage with routine Measles vaccine, the mass immunization campaign against measles was conducted on the whole territory of Georgia, in autumn 1997.

As a consequence of increasing number of measles cases and suboptimal coverage rates for routine measles vaccination in autumn 1997, on the whole territory of Georgia, the mass immunization campaign against measles was carried out. The target groups were 1-2 year old incompletely vaccinated and 3-5 year old children (booster). 180 505 children were vaccinated, with 90% coverage rate.

MEASLES
VACCINATION
CAMPAIGN

ანტიმიკრობული რეზისტენტობის პირველი კვლევა

16

დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნულ ცენტრში შეიქმნა ნოზოკომიური ინფექციების განყოფილება. პირველად საქართველოში ხუთ კლინიკაში შეისწავლეს ნოზოკომიური ინფექციების გამომწვევი ბაქტერიები, მათი ანტიბიოტიკებისადმი მგრძნობელობა და დაინერგა ინფექციების პრევენციისა და კონტროლის პრინციპები. თბილისის სამ კლინიკაში შეისწავლეს ქირურგიული ჩარევის მიღამოს ინფექციების მომენტალური პრევალენტობა.

კლინიკურ პრაქტიკაში დაინერგა პერიოპერაციული ანტიბიოტიკური პროფილაქტიკა, რის შედეგადაც ქირურგიული ჩარევის მიღამოს ინფექციების ინციდენტობა თითქმის ორჯერ შემცირდა.

შემუშავდა სასწავლო პროგრამა „ინფექციების კონტროლი“.

Nosocomial infection unit was established at the National Center for Disease Control and Public Health.

For the first time in Georgia, at five hospitals, the prevalence of bacterium causing nosocomial infections and their susceptibility to antibiotics was studied, and principles of infection prevention and control were implemented. Point-prevalence of surgical site infections was studied at three hospitals of Tbilisi.

Perioperative antibiotic prophylaxis was implemented in clinical practice. The latter resulted in two-fold decrease of surgical site infections.

Training program "Infection Control" was developed.

THE FIRST
STUDY OF
ANTIMICROBIAL
RESISTANCE

დიფთერიის გამომწვევი C.DIPHTHERIA მტარებლობის შესწავლა

1993 წლიდან დაწყებული დიფთერიის ეპიდემიის შეჩერებისა და დიფთერიის საწინააღმდეგო მასობრივი აცრების კამპანიების დამთავრების შემდეგ, დიფთერიის ეპიდემიის კონტროლისათვის, გარდა მასობრივი ვაქცინაციისა, საჭირო იყო ბაქტერიომტარებელთა აქტიური გამოვლენა და სანაცია. დაიგეგმა დიფთერიის გამომწვევი C. Diphtheria მტარებლობის შესწავლა.

1997 წლიდან, ჯანმოს დახმარებით, შესაძლებელი გახდა ამ სამუშაოების გაფართოება. ამ წელს გამოვლინდა 546 მტარებელი (26,2%) 2086 გამოკვლეულიდან. ბაქტერიომტარებელთა წილი მოსახლეობის სხვადასხვა ჯგუფში 6%-დან (სამხედრო ნაწილი) 55%-მდე (კომპაქტურად ჩასახლებული იძულებით გადაადგილებული პირები) აღწევდა. კლინიკებში სამედიცინო პერსონალის ბაქტერიომტარებლობა 20%-დან 39%-მდე მერყეობდა.

2000-2001 წლებში თბილისის სკოლებში გამოკვლეულ იქნა 6-14 წლის 1271 ჯანმრთელი ბავშვი. დადასტურდა დიფთერიის გამომწვევის ერთი (0,078%) ტოქსიგენური და ორი (0,15%) არატოქსიგენური შტამი. კვლევის შედეგად კიდევ ერთხელ დამტკიცდა ეპიდემიის „ჩაქრობა“ მასობრივი აცრების კამპანიების და გვეგმიური აცრებით მოცვის გაუმჯობესების მეშვეობით.

Since 1993, after the epidemic of diphtheria and mass immunization campaign were finished, the study to characterize the C. Diphtheria carriers has been planned in order to control further outbreaks. Besides the mass immunization, detection of carrier and their treatment was essential. Since 1997, with the support of the World Health Organization the extension of these measures has become possible.

That year, 546 carriers (26.2%) out of 2086 tested individuals were identified. The ratio of bacteriocarriers varied from 6% (in Military unit) up to 55% (compact settlement of internally displaced persons) in different population groups. Bacteriocarrier rates among medical personnel ranged between 20-39%.

In 2000-2001, 1271 healthy, 6-14 years old children were tested in Tbilisi schools. One toxigenic (0,078%) and two nontoxigenic strains, causing diphtheria were confirmed. The study, once again, confirmed that epidemic was stopped by improving the mass immunization campaigns and maintaining the high routine vaccination coverage.

STUDY OF
C. DIPHTHERIA
CARRIERS

ამებიაზი

1998-1999 წლებში თბილისში აღდილი ჰქონდა ამებიაზის (*Entamoeba histolytica*) აფეთქებას. თბილისის აფეთქების უჩვეულო მახასიათებელი იყო ღვიძლის ამებური აბსცესის მაღალი მაჩვენებელი. საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის უსაფრთხოებისათვის მნიშვნელოვან გამოწვევად იქცა გავრცელების მექანიზმის დადგენა, ახალი შესაძლო აფეთქების პრევენცია და დიაგნოსტიკის სწრაფი, მგრძნობიარე და თანამედროვე მეთოდის ათვისება/დანერგვა.

გამოწვევების დაძლევისა და ეპიდაფეთქების კონტროლის მიზნით, გარდა ოპერატიული აღწერილობითი ეპიდემიოლოგიის მეთოდებისა, აშშ CDC-ის მხარდაჭერით დაიგეგმა და საქართველოში პირველად განხორციელდა ორი თანმიმდევრული ანალიტიკური ფართომასშტაბიანი კვლევა: შემთხვევა-კონტროლისა და გამჭოლი (პრევალენტობის), ლაბორატორიული კომპონენტის ჩათვლით.

In 1998-1999 Amebiasis outbreak occurred in Tbilisi (*Entamoeba histolytica*). High rate of amebic liver abscesses was an unusual feature of Tbilisi Amebiasis outbreak. Identification of distribution mechanism, prevention of new outbreak and implementation of rapid, sensitive and modern methods became the essential challenge for Public Health security.

In order to overcome the challenges and to control the outbreak, in addition to operational descriptive epidemiology methods, two successive large-scale analytical studies were conducted in Georgia with the support of USA CDC: a case-control study and cross-sectional study (prevalence), including the laboratory component.

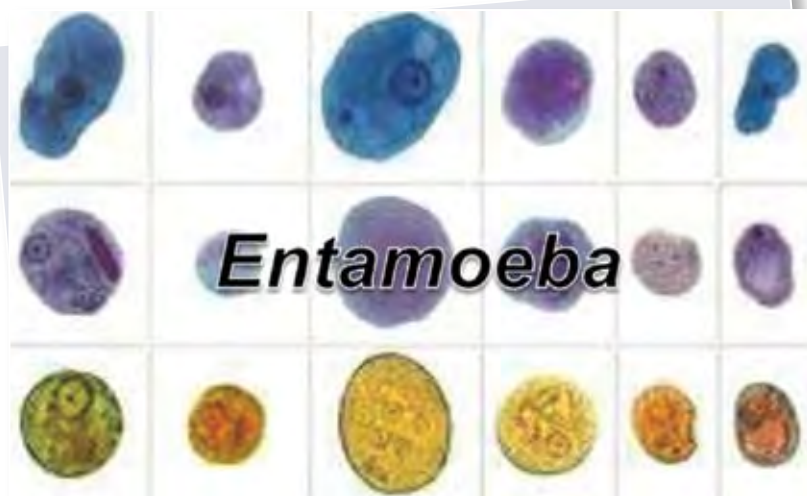
AMEBIASIS

18

აბსცესი

ღვიძლი

ნაღვლის ბუბტი

არაგადამდები დაავადებების სექტორის შექმნა

არაგადამდებ დაავადებათა სექტორი დაავადებათა კონტროლის ეროვნულ ცენტრში შეიქმნა 1999 წელს. სექტორი ორი მიმართულებით მუშაობდა – არაგადამდებ დაავადებათა ეპიდემიოლოგია და ჯანმრთელობის ხელშეწყობა. ქვეყანამ დაიწყო არაგადამდებ დაავადებათა ეპიდემიოლოგიის საფუძვლების შექმნა და ჯანმრთელობის ხელშეწყობის პროგრამების შემუშავება.

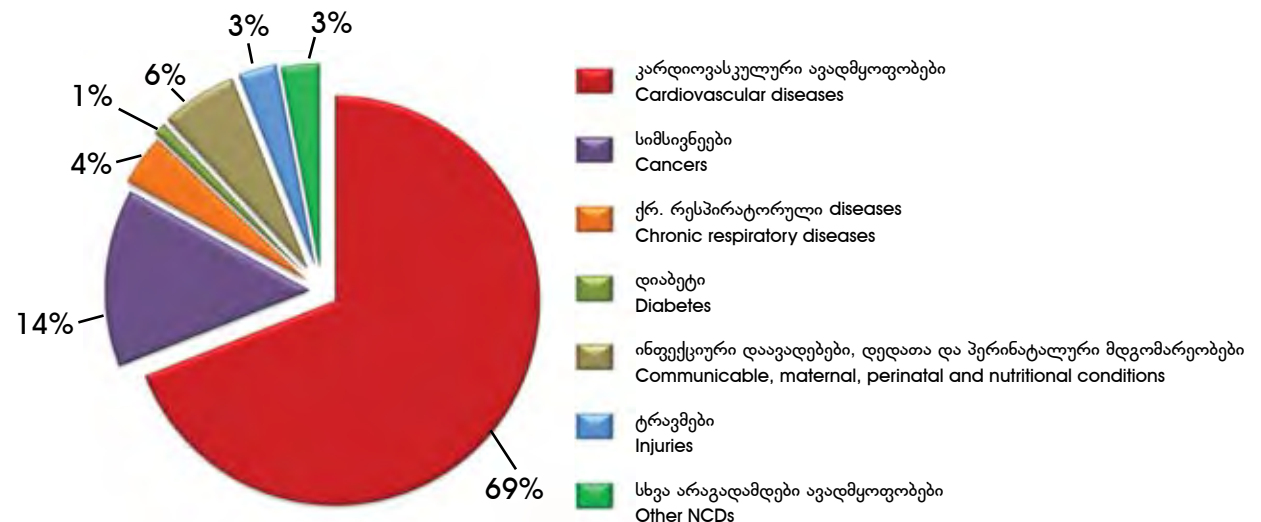
არაგადამდებ დაავადებათა დეპარტამენტში დღეს ოთხი სამმართველო ფუნქციონირებს: არაგადამდებ დაავადებათა; დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობის; გარემოს ჯანმრთელობისა და ჯანმრთელობის ხელშეწყობის სამმართველოები.

NCD Sector was established in the NCDC in 1999. There were two directions in the sector section: NCD epidemiology and health promotion. The country has started initiated development of NCD surveillance and elaboration of health promotion programmes since 1999.

Currently there are four units functioning at the NCD Department: NCD Epidemiology; Maternal and Child Health; Environmental Health and Health Promotion.

DEVELOPMENT
OF THE NON-
COMMUNICABLE
DISEASES
SECTOR

სიკვდილიანობის სტრუქტურა, საქართველო
MORTALITY STRUCTURE, GEORGIA

ჯანდაცვის ინფორმაციის სამხრეთ კავკასიის პროექტი

ჯანდაცვის საინფორმაციო სისტემის განვითარების კუთხით ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ნაბიჯს წარმოადგენდა „ჯანდაცვის ინფორმაციის სამხრეთ კავკასიის პროექტი“, რომელსაც კანადის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (CIDA) მხარდაჭერით ახორციელებდა კანადის ჯანმრთელობის დაცვის საერთაშორისო საზოგადოება. პროექტმა ხელი შეუწყო თანამედროვე ტექნოლოგიების საფუძველზე ჯანდაცვის საინფორმაციო სისტემების საკითხებში გადამზადებული კადრების შექმნას ქვეყნისა და რეგიონების დონეზე.

An important step forward in Healthcare information system development was “The South Caucasian Health Information Project”, which was implemented by the Canadian Society for International Health in cooperation with the Canadian International Development Agency (CIDA) support. The project contributed to create trained human resources capacity on state and regional levels.

SOUTH
CAUCASIAN
HEALTH
INFORMATION
PROJECT

რეპროდუქციული ჯანმრთელობის კვლევები საქართველოში

რეპროდუქციული ჯანმრთელობის კვლევების მიზანი იყო საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს, საერთაშორისო ორგანიზაციების, დედათა და ბავშვთა ჯანდაცვის სფეროსთან შეხებაში მყოფი სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციების ინფორმაციული უზრუნველყოფა; ეროვნული და რეგიონალური მაჩვენებლების ანალიზი და შეფასება, როგორც ბიცაა: ორსულობა და შობადობა, სქესობრივი აქტიურობა და კონტრაცეპტივების გამოყენება, აბორტების გამოყენება, ქალების სამედიცინო მომსახურება, დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობა, ქალთა ჯანმრთელობა და სხვა.

სამივე კვლევა ჩატარდა საერთაშორისო ორგანიზაციების დაფინანსებით (USAID, UNFPA, UNICEF, UNHCR, AIHA) და CDC/ატლანტის ტექნიკური დახმარებით. კვლევებმა მოიცვა მთელი საქართველო. შერჩევა ქალაქის, სოფლისა და რეგიონის დონეზე მონაცემების დაყოფის საშუალებას იძლევა.

The goal of the RHS was to provide the Ministry of Labour, Health and Social Affairs of Georgia, international organizations, governmental and non-governmental organizations working with mothers and children, with the information and indicators (at national and regional levels) related to: pregnancy and child birth, sexual activity, contraception, abortions, health services for women, maternal and child health, women's health, etc.

All three surveys were supported by the international organizations (USAID, UNFPA, UNICEF, UNHCR, AIHA) with technical assistance from CDC/Atlanta. The surveys covered whole Georgia. Selection enables to divide the provided data at urban, rural and regional levels.

REPRODUCTIVE
HEALTH
SURVEYS
IN GEORGIA

იმუნიზაციის სახელმწიფო პროგრამა და B ჰეპატიტის პროფილაქტიკა

B ჰეპატიტის საწინააღმდეგო აცრებს ჩვენს ქვეყანაში 16 წლის ისტორია აქვს.

ჰეპატიტის საწინააღმდეგო პირველი აცრები ჩატარდა 2000 წელს, ქალაქის 13-14 წლის ასაკის მოსახლეობაში.

2001 წლიდან ვაქცინებისა და იმუნიზაციის გლობალური ალიანსის (GAVI) დახმარებით იმუნიზაციის ეროვნულ კალენდარში დაინერგა ახალშობილებში B ჰეპატიტის საწინააღმდეგო სამჯერადი აცრები.

პენტავალენტური (DPT+HepB+Hib) და შემდგომ ჰექსავალენტური (DPaT+HepB+Hib+IPV) ვაქცინის დანერგვასთან ერთად, B ჰეპატიტის საწინააღმდეგო აცრების კურსი გაიზარდა და ამჟამად საქართველოში ტარდება ოთხჯერადად – 0-12 სთ, 2, 3, 4 თვის ასაკში. იმუნიზაციის სახელმწიფო პროგრამა რუტინულ ვაქცინაციასთან ერთად, ასევე, უზრუნველყოფს ორსულთა ტესტირებას და HbsAg-ზე დადებითი დედების ახალშობილთა პასიურ იმუნიზაციას B ჰეპატიტის საწინააღმდეგო იმუნოგლობულინით.

ჰეპატიტის საწინააღმდეგო აცრების დანერგვის შემდგომ ბავშვთა ავადობა მნიშვნელოვნად შემცირდა.

Hepatitis B vaccination has a 16 years history.

First Hepatitis B vaccinations were performed in 2000, among 13-14 year old urban population.

The three doses of Hepatitis B vaccine have been introduced to the national immunization calendar with GAVI support since 2001.

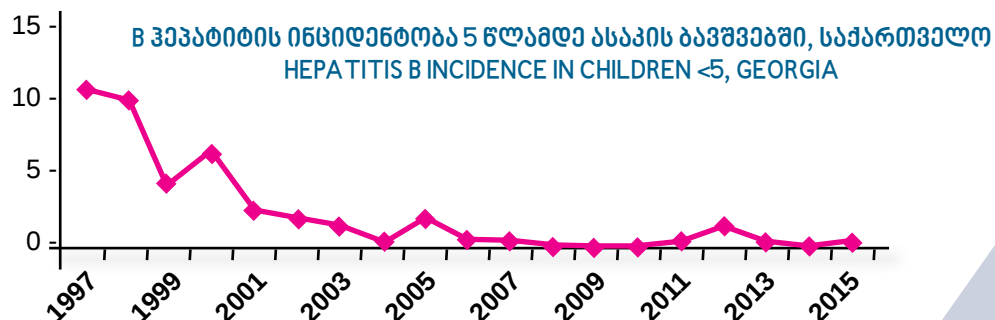
With the introduction of the pentavalent and later the hexavalent vaccines in Georgia the number of Hepatitis B vaccine doses have been increased to four – during the first 12 hours after birth and 2, 3 and 4 months. In addition to routine vaccination, the National Immunization Program provides free testing of pregnant women and passive immunization of newborns of HbsAg positive mothers with Hepatitis B immunoglobulin.

After introduction of Hepatitis B vaccine morbidity among children has dramatically decreased.

აცრი და დაიცავი!

ჯანმრთელობის
იმუნიზაციის
პროგრამა

NATIONAL
IMMUNIZATION
PROGRAM
AND HEPATITIS B
PREVENTION

5 წლამდე ასაკის ბავშვთა კვების სტატუსის შეფასება

ხუთ წლამდე ასაკის ბავშვთა კვების სტატუსის შეფასება გვალვით დაზარალებულ საქართველოს ექვს რეგიონში. კვლევის მიზანი: იმოქმედა თუ არა 2000 წლის გვალვამ ბავშვთა ანთროპომეტრიულ მაჩვენებლებზე. კვლევა ჩატარდა სამ ეტაპად (6 თვის ინტერვალით).

შესწავლილია ფიზიკური განვითარების მაჩვენებლები (სიმაღლე, წონა), ძუძუთი კვების ხანგრძლივობა, სხვადასხვა სახის საკვების მიღების ჯერადობა, კვების ჯერადობა და ხასიათი, დიარეული და ცხელებით მიმდინარე დაავადებების პრევალენტობა, სამედიცინო დახმარების ხასიათი, სოციალურ-ეკონომიკური მაჩვენებლები, კომლის შემოსავლის წყაროები.

კვლევა შესრულებულია USAID-ის დაფინანსებით და „Save the Children-US“ საქართველოს საველე ოფისის დახმარებით, CDC-Atlanta-სა და კონსულტანტის ირვინ შორის ტექნიკური ხელშეწყობით.

Assessment of nutrition status of children less than five years of age was carried out in six drought-affected regions of Georgia.

The aim of the study was to define whether the antropometric measurements of children were affected by drought, 2000.

The study was carried out in three rounds (with 6 month interval each).

Physical development (weight and height), as well as breastfeeding duration, ratio of consumption of different kinds of food, frequency and feature of nutrition, prevalence of diarrheal and febrile diseases, medical service types, also socio-economic data, sources of household income were investigated.

The study was funded by USAID and was supported by „Safe the children US“ Georgia Field Office. Technical assistance was provided by CDC Atlanta and consultant Irvin Shorr.

NUTRITIONAL
STATUS OF
CHILDREN
UNDER
THE AGE OF 5

ასე მე-10 გადახედვის დანერგვა

საქართველოს ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციაში განვერიანების პერიოდიდან ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაცია მნიშვნელოვან როლს ასრულებს საქართველოში ჯანდაცვის საინფორმაციო სისტემის განვითარებაში. თანამშრომლობის მნიშვნელოვან ქვეყნებს წარმოადგენს ავადმყოფობათა და ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული სხვა პრობლემების საერთაშორისო სტატისტიკური კლასიფიკატორის მე-10 გადახედვის მთელი ქვეყნის მასშტაბით დანერგვა, რისთვისაც წლების განმავლობაში ტარდებოდა ავადობისა და სიკვდილიანობის რეგისტრაციის შესასწავლი კასკადური ტრენინგები სხვადასხვა მიზნობრივი ჯგუფისათვის. რეგიონულ დონეზე შექმნილია ტრენინგთა კორპუსი. ამასთან, საქართველო ევროპის რეგიონის პირველი ქვეყანაა, რომელმაც 2011-2012 წლებში საკუთარ ენაზე გადათარგმნა ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის მიერ შემუშავებული ავადობისა და სიკვდილიანობის კოდირების ვებ-დაფუძნებული ინტერაქტიული სასწავლო პაკეტი, რომელიც მომზადდა სამედიცინო სტატისტიკის დეპარტამენტის ძალებით და განთავსდა ცენტრის ვებ-გვერდზე.

The World Health Organization plays an important role in the development of the health information system in Georgia. An important milestone of the collaboration was the implementation of the 10th Revision of the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems throughout the whole country. A lot of cascade trainings for different target groups have been conducted to study the morbidity and mortality registration. The trainers' potential has been developed at regional level. However, Georgia was the first country in the European region, having translated The World Health Organization's Web-based interactive training package for coding morbidity and mortality in 2011-2012, it was prepared by the Department of Medical Statistics and was uploaded on the Center's web-site.

IMPLEMENTATION
OF THE ICD-10

გლობალურ სალმონელოზურ ქსელში ჩართვა

2001 წლიდან დაავადებათა კონტროლისა და სა-
ზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი
ჩაერთო ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაცი-
ის გლობალურ სალმონელოზურ ქსელში; ასევე,
მონაწილეობს სალმონელას გლობალური კვლე-
ვის ხარისხის გარე კონტროლის პროგრამაში.

The National Center for Disease Control and Public Health
has become part of the WHO Global Salmonella Network
since 2001. The Center takes part in Salmonella Global
Investigation External Quality Assessment Program as well.

GLOBAL
FOODBORNE
INFECTIONS
NETWORK (GFNI)

საქართველოს ჯანდაცვის საინფორმაციო და დაავადებათა ზედამხედველობის სისტემის რეფორმა

შეფასების შემდეგ შემუშავდა მართვის საინფორმაციო სისტემის და გადამღებ დაავადებათა ზედამხედველობის სისტემის რეფორმირებული მოდელები, რაც გულისხმობდა ცვლილებებს ყველა დონეზე. მოდელების პილოტირება მოხდა რეგიონის დონეზე და დახვეწის შემდეგ დაინერგა ქვეყნის მასშტაბით.

რეფორმის ფარგლებში შემუშავდა:

- » რეგისტრაცია/შეტყობინება/ანგარიშების ფორმები და შესაბამისი მეთოდური მითითებები;
- » შემთხვევის სტანდარტული განმარტებები, შემთხვევის გამოვლენის, დადასტურების და რეაგირების პროცედურები; სამუშაო ნიგნები, ლაბორატორიული ხარისხის უზრუნველყოფის სახელმძღვანელო;
- » მეთოდური მითითებები იმუნიზაციის მართვის საინფორმაციო სისტემისთვის;
- » კომპიუტერული პროგრამები იმუნიზაციის და დაავადებათა ზედამხედველობის სისტემებისთვის, რომელიც საშუალებით ხდება მონაცემთა მართვა და ანალიზი ნაციონალურ და სუბნაციონალურ დონეზე;
- » გადამზადდა პირველადი ჯანდაცვის და საზოგადოებრივი ჯანდაცვის პერსონალი რეფორმირებული მოდელის პრაქტიკაში გამოყენებაზე;
- » რეფორმირებული მოდელები დაინერგა ქვეყნის მასშტაბით ჯანდაცვის სამინისტროს შესაბამისი ნორმატიული აქტებით;
- » დახმარება გაენია ჯანდაცვის სამინისტროს ახალი საზოგადოებრივი ჯანდაცვის კანონის შემუშავების პროცესში.

The reformed model was designed after thorough assessment of Immunization Management Information System (MIS) and Infectious Disease Surveillance (IDS) system in the country. The reformed model that implied modifications at all levels was first piloted in the regions and after fine-tuning was carried out over the whole country. During the project implementation, the following were developed:

- » Registration/ notification/ reporting forms and guidelines on their application;
- » Standardized case definitions, case investigation, analysis and response procedures; Job-aids, Laboratory quality assurance manual on the Vaccine Preventable Diseases;
- » New MIS guidelines, registration, reporting forms, job aids to assist health workers in information-based program management;
- » Software applications for immunization MIS and Disease Surveillance, which allowed data storage, management and analysis at national and subnational level;
- » Primary care and public health personnel was trained in new practices relevant to upgraded system elements;
- » The reformed Immunization MIS and IDS models were institutionalized in the country through MoH decrees;
- » Assistance was provided to the MoH in the new Law on Public Health development process.

GEORGIA
HEALTH
INFORMATION
AND DISEASE
SURVEILLANCE
REFORM
PROGRAM

BTEP/ISTC პროექტები

აშშ DHHS ბიოტექნოლოგიების ჩართულობის პროგრამასთან (BTEP) პარტნიორობა დაიწყო 2001 წელს. BTEP-ის გრანტები მიმართული იყო გამოყენებითი მეცნიერების განვითარებისაკენ; დაფინანსდა ამეზიზის, ბოტულიზმის, ჰეპატიტი C-ს, ლეიშმანიოზის, ანტიბიოტიკორეზისტენტობის და სხვა პროექტები.

მნიშვნელოვნად გაუმჯობესდა ცენტრის სამეცნიერო აღჭურვილობა და აშშ-ში ხანგრძლივი გადამზადება გაიარა 20-მდე თანამშრომელმა. BTEP-ის პროექტები ფინანსდებოდა ISTC-ს მეშვეობით.

სულ შესრულებულია 11 პროექტი.

US DHHS partnership through Biotechnology Engagement Program (BTEP) started in 2001. BTEP projects were focused on development of applied science. Within the BTEP scope several projects were funded, namely: Amebiasis, Botulism, Hepatitis C, Leishmaniasis, antibiotic resistance, etc.

The Center supported BTEP projects to improve research infrastructure and develop scientific potential. About 20 staff members passed long-term internship in the US. BTEP Projects were funded through ISTC.

Total 11 BTEP Projects were implemented.

BTEP/ISTC
PROJECTS

DTRA/CTR პროგრამის დაფუძნება საქართველოში

28

გაფორმდა ხელშეკრულება: „საქართველოს თავდაცვის სამინისტროსა და ამერიკის შეერთებული შტატების თავდაცვის დეპარტამენტის შორის ბიოლოგიური იარაღის განვითარებასთან დაკავშირებული ტექნოლოგიების, პათოგენებისა და გამოცდილების გავრცელების თავიდან აცილების სფეროში თანამშრომლობის შესახებ“.

ნან-ლუგარის ინიციატივის ფარგლებში შექმნილი საფრთხის შემცირების პროგრამის საშუალებით დაიგეგმა და განხორციელდა ერთობლივი სამეცნიერო პროექტები და ტრენინგები ეპიდემიოლოგიის, ზედამხედველობის, ბიოდაცვისა და ბიოსაფრთხოების სფეროებში. აღნიშნული თანამშრომლობისა და ამერიკის შეერთებული შტატების მხრიდან უპრეცედენტო ფინანსური და ტექნიკური ინვესტიციის შედეგია რ. ლუგარის საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის კვლევითი ცენტრი – ბიოსაფრთხოების მე-3 დონის ერთადერთი რეფერალური ლაბორატორია რეგიონში და თანამედროვე სტანდარტებით აღჭურვილი ლაბორატორიული ქსელი ქვეყნის მასშტაბით, ჩართული ჯანდაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროების სისტემებში და მოქმედი „ერთიანი ჯანმრთელობის“ პრინციპით.

“Agreement between the Department of Defense of the USA and Ministry of Defense of Georgia Concerning Cooperation in the Area of Prevention of Proliferation of technology, Pathogens and Expertise Related to the Development of Biological Weapons” was signed through Nunn-Lugar Cooperative Threat Reduction Program. The number of scientific projects and trainings were held in the fields of surveillance, biosafety and biosecurity.

As a result of unprecedented technical and financial support from the US Government R. Lugar Center for Public Health Research was established. The latter is the single, state-of-art BSL 3 facility in the region which implies sophisticated laboratory network throughout Georgia operating in line with “One Health” principle connected to MOLHSA and MOA.

DTRA/CTR
PROGRAM
ESTABLISHMENT
IN GEORGIA

წითელა/წითურას ნაციონალური ლაბორატორიის მონაწილეობა ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის ევროპის რეგიონული ბიუროს წითელა/წითურას ლაბორატორიულ ქსელში

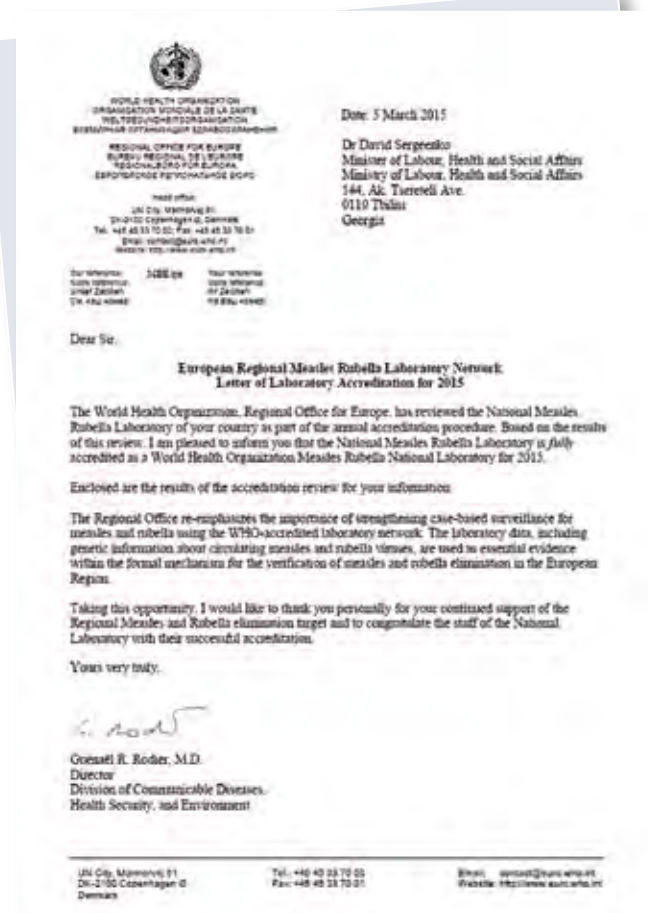
სეროლოგიური ლაბორატორიის წითელა/წითურას ჯგუფი 2002 წლიდან ჩართულია ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის ევროპის რეგიონული ბიუროს წითელა/წითურას ლაბორატორიულ ქსელში, რომლის მიზანია: წითელა/წითურას ელიმინაციის გლობალური პროგრამის თვარგლებში წითელას, წითურასა და თანდაყოლილი წითურას სინდრომის ეპიდზემიკურ დეტალების გაუმჯობესება ამ დაავადებების საეჭვო შემთხვევების ლაბორატორიული დადასტურების გზით.

ლაბორატორია ყოველწლიურად მონაწილეობს ჯანმო-ს ხარისხის გარე კონტროლის შეფასების პროგრამაში. 2004 წლიდან წითელა/წითურას ნაციონალური ლაბორატორია აკრედიტებულია ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის მიერ.

Measles/Rubella laboratory group of Serology lab has been the member of the EURO/WHO Measles/Rubella Laboratory Network since 2002. The network aims at improving surveillance of Measles/Rubella and congenital rubella syndrome through laboratory testing of suspicious cases as an integral part of Global Program for Measles/Rubella elimination.

The lab participates in the WHO external quality control program annually. Measles/Rubella National Laboratory has been accredited by WHO since 2014.

MEASLES/
RUBELLA
NATIONAL
LABORATORY
PARTICIPATION
IN WHO/EUROPE
MEASLES/RUBELLA
NETWORK

საქართველო სერთიფიცირებულია, როგორც პოლიომიელიტისგან თავისუფალი ქვეყანა

1988 წელს დაიწყო პოლიომიელიტის ერადიკაციის მსოფლიო ინიციატივა.

საქართველო პოლიომიელიტის პროგრამაში 1995 წლიდან ჩაერთო MECACAR-ის ოპერაციის ფარგლებში; ოპერაცია MECACAR მოიცავდა აღმოსავლეთ ხმელთაშუა ზღვის, კავკასიის, ცენტრალური აზიის ქვეყნებსა და რუსეთს, სადაც ერთდროულად ტარდებოდა პოლიომიელიტის საწინააღმდეგო მასობრივი იმუნიზაციის ორი რაუნდი; ოპერაცია MECACAR მიმდინარეობდა 1995-2000 წლების განმავლობაში; სულ MECACAR ეგიდით საქართველოში 1,200 ათასამდე 0-დან 6 წლამდე ასაკის ბავშვი აიცრა დამატებით პოლიომიელიტზე; შემდგომ წლებში იმუნიზაციის დამატებითი აქტივობების ფარგლებში პოლიომიელიტის ორალური ვაქცინით კიდევ 380 000-ზე მეტი 0-დან 15 წლამდე ასაკის ბავშვი აიცრა.

World Initiative was launched in order to eradicate poliomyelitis in 1988.

Georgia became involved in the polio eradication process in 1995, within the MECACAR operation.

MECACAR operation included the eastern Mediterranean, the Caucasus, Central Asian countries and Russia, where the massive anti-polio immunization was carried out simultaneously in two rounds.

MECACAR operation lasted 6 years, during 1995-2000.

Under the auspices of MECACAR, up to 1,200 children, aged 0 to 6 years, were vaccinated against polio.

In later years, another 380 000, aged 0 to 15 years, were vaccinated with polio oral vaccine within the additional immunization activities.

GEORGIA IS
CERTIFIED AS
POLIO-FREE
COUNTRY

სამედიცინო სტატისტიკის და ინფორმაციის ცენტრის შემოერთება

საქართველოს პრეზიდენტის 2003 წლის 21 თებერვლის N55 ბრძანებულებით, დაავადებათა კონტროლის ეროვნულ ცენტრს სამედიცინო სტატისტიკის დეპარტამენტის სახით შეუერთდა „სამედიცინო სტატისტიკის და ინფორმაციის ცენტრი“.

ჩამოყალიბდა საჯარო სამართლის იურიდიული პირი „ლევან საყვარელიძის სახელობის დაავადებათა კონტროლის და სამედიცინო სტატისტიკის ეროვნული ცენტრი“.

სამედიცინო სტატისტიკის დეპარტამენტის ძირითადი მიზანი იყო ჯანმრთელობის დაცვისა და მედიცინის დარგში სტატისტიკის წარმოება, ერთიანი საინფორმაციო სისტემის შექმნა და მისი სრულყოფა სწორი სტრატეგიის, ტაქტიკისა და ოპერატიული გადაწყვეტილებების მისაღებად. 2013 წლიდან დეპარტამენტი მოიცავს ორ ქვედანაყოფს – რუტინული სტატისტიკისა და რეგისტრების სამმართველო და მონაცემთა ანალიზისა და წარდგენის სამმართველო.

On behalf of The President's Decree N55 (February 21, 2003) on "Liquidation of the Medical Statistics and Information Center and its accession with the National Center for Disease Control", Medical Statistics and Information Center was integrated as the Medical Statistics Department with the National Center for Disease Control.

A Legal Entity of Public Law (LEPL) – "Levan Sakvarelidze National Center for Disease Control" was established.

The goals of the Medical Statistics Department were to produce statistics in the field of healthcare and medicine; to create and strengthen the health information system to make appropriate decisions. Since 2013 the Department of Medical Statistics has included two units: Routine Statistics and Registries Division and Data Analysis and Presentation Division.

INTEGRATION
OF THE
CENTER OF
MEDICAL
STATISTICS AND
INFORMATION

მალარიის აღმოფხვრის პროექტის დაწყება

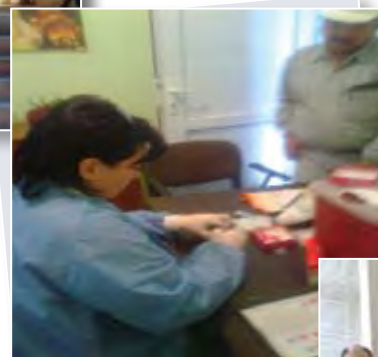
32

2003 წელს საქართველო იყო პირველი ქვეყანა ევროპის რეგიონში, რომლის პროექტი მალარიაზე მოიწონა გლობალურმა ფონდმა. განხორციელებული ღონისძიებების შედეგად, 2004 წლიდან ქვეყანაში მიღწეულია მალარიის შემთხვევების თანმიმდევრული შემცირება.

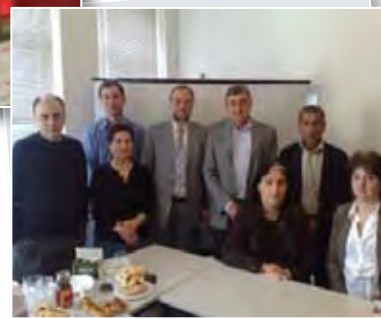
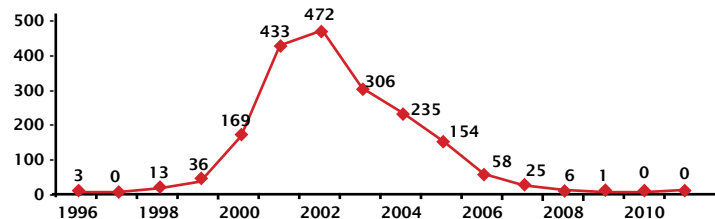
2002 წლიდან 2009 წლამდე რეგისტრირებული შემთხვევების რაოდენობა შემცირდა 472-დან 1-მდე, ხოლო 2010 წლის შემდეგ მალარია, როგორც ადგილობრივი დაავადება, საქართველოში ელიმინირებულია.

Georgia became the first country in the European region that was granted by the Global Fund for Malaria. As a result of the Project, consistent reduction of malaria cases have been achieved in the country since 2004.

Registered 472 cases decreased to 1 from 2002 to 2009. Malaria as an endemic disease in Georgia has been eliminated since 2010.

მალარიის შემთხვევების რაოდენობა, საქართველო
MALARIA CASES IN GEORGIA

LAUNCHING
OF MALARIA
ELIMINATION
PROJECT

პოლიომიელიტისა და სხვა ენტეროვირუსების ლაბორატორია

პოლიომიელიტისა და სხვა ენტეროვირუსების ლაბორატორია ნაციონალური ლაბორატორიის სტატუსით ჩართულია ჯანმოს პოლიომიელიტის სადიაგნოსტიკო ლაბორატორიების ქსელში.

2003 წელს ლაბორატორიას ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის მიერ სრულად აკრედიტებული ლაბორატორიის სტატუსი მიენიჭა. მისი ძირითადი მიზნებია საქართველოში მოცირკულირე პოლიომიელიტისა და სხვა ენტეროვირუსების მონიტორინგი. განსაკუთრებით აქტუალურია გამოყოფილი პოლიომიელიტის ვირუსების შიდა ტიპირება მათი წარმოშობის დასადგენად, კერძოდ, ველურია გამოყოფილი შტამი თუ ვაქცინური წარმოშობის.

ლაბორატორია ყოველწლიურად მონაწილეობს ჯანმო-ს მიერ ორგანიზებულ ხარისხის გარე კონტროლის პროგრამებში. ლაბორატორია, ასევე, იკვლევს სომხეთის შემთხვევებს.

Poliomyelitis and other enteroviruses Lab is an integral part of the WHO Global Polio Laboratory Network in the capacity of the National Laboratory. It was accredited by the WHO in 2003. The Lab aims at monitoring of polio and other enteroviruses circulation in Georgia. Critical importance is to determine the origin of isolated poliovirus strains by identifying types, i.e. whether it is – Sabin-like, VDPV (Vaccine-Derived, divergent from Sabin) or NSL (Non – Sabin-like).

The Lab participates in WHO external quality control programs annually. It is also in charge of investigating cases in Armenia.

LABORATORY
OF POLIOMYELITIS
AND OTHER
ENTEROVIRUSES

GLOBAL POLIO ERADICATION INITIATIVE **every fast child**

Individual Report

Laboratory: Polio National Lab, National Center for Disease Control and Public Health, Tbilisi, Georgia.

Test: WHO Global Polio Laboratory Network Virus Isolation proficiency test 2015-1.

Thank you for participating in the WHO GPLN proficiency testing program. Listed below are your results and scores for the VI-PT-2015-1.

Analysis of your laboratory's performance on all 10 VI-PT-2015 samples:

Sample	content	result	Algorithm	Your result
1	negative	negative	negative	Negative (L- RD-)
2	ECHOvirus type 7	NPEV	NPEV	NPEV (L- and RD+)
3	poliovirus 2 and ECHOvirus type 30	L20B pos.	L20B pos.	L20B positive (L+RD+)
4	poliovirus 1 and poliovirus 3	L20B pos.	L20B pos.	L20B positive (L+RD+)
5	ECHOvirus type 3	NPEV	NPEV	NPEV (L- and RD+)
6	poliovirus 3	L20B pos.	L20B pos.	L20B positive (L+RD+)
7	Coxsackievirus type B3	NPEV/neg.	NPEV/neg.	Negative (L- RD-)
8	poliovirus 1	L20B pos.	L20B pos.	L20B positive (L+RD+)
9	negative	negative	negative	Negative (L- RD-)
10	poliovirus 2	L20B pos.	L20B pos.	L20B positive (L+RD+)

Mistake

False positive poliovirus	-20%
False negative poliovirus	-20%
False positive NPEV	-5%
False negative NPEV	-5%
Algorithm not correct	-5%
Late reporting, per week	-5%
missing NPEV in PV pos samples	0%

Validation: All results are correct, the new algorithm was followed correctly and data were submitted in time.

The passing score for this PT is 90%, your score is 100%: your laboratory passed.

If you have any queries concerning this study, please contact the coordinator of this proficiency test at poliolab@rivm.nl

Yours Sincerely,

Erwin Duizer, Head Specialized Reference Laboratory for Polio
RIVM, the Netherlands, for the GPLN.

წითელას მასშტაბური ეპიდემიები საქართველოში

34

2013 წლის წითელას ეპიდემიის შეკავების მიზნით გადამწდა 2-29 წლის მოსახლეობაში იმუნიზაციის გამწმენდი ღონისძიებების ჩატარება.

ეპიდემიის ძირითადი მიზეზი იყო მასშტაბური არაკომპეტენტური აქტიური ჩარევის შედეგად 2008 წელს დაგეგმილი 6-27 წლის მოსახლეობის მასობრივი იმუნიზაციის კამპანიის ჩავარდნა. განსაზღვრული 980 136 კონტინგენტიდან მოხერხდა მხოლოდ 50,3%-ის აცრა.

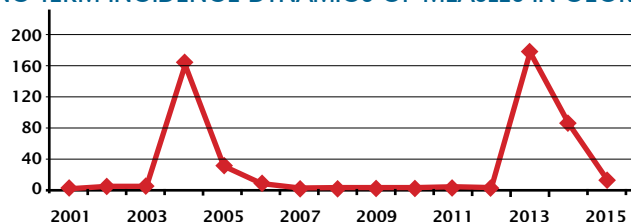
2013-2015 წლებში აიცრა 169 977 პირი. მათ შორის: 2-6 წლის ასაკის – 24 356, 7-13 წლის – 12 988, 14-29 წლის – 88 291, სამედიცინო პერსონალი – 7052 და სხვა.

In order to stop measles outbreak in 2013, vaccination campaign for 2-29-year-old population was held.

The main reason of outbreak was failed immunization campaign targeted on 6-27-year-old population due to incompetent involvement of media. Only 50.3% of estimated 980 136 individuals was vaccinated.

169 977 individuals were vaccinated in 2013-2015, including: 2-6 years of age – 24 356, 7-13 years – 12 988, 14-29 years old – 88 291, medical personnel – 7052, etc.

წითელას ინციდენტობის მრავალწლიანი დინამიკა, საქართველო
LONG-TERM INCIDENCE DYNAMICS OF MEASLES IN GEORGIA

LARGE-SCALE
OUTBREAKS OF
MEASLES
IN GEORGIA

MMR (წითელა-წითურა-ყბაყურა) ვაქცინის დანერგვა საქართველოში

წითელათი ავადობისა და თანდაყოლილი წითურას სინდრომის ელიმინაციის გლობალური პროგრამის ფარგლებში, 2004 წელს იმუნიზაციის ეროვნულ კალენდარში დაინერგა წყვ აცრები 12 თვის და 5 წლის ასაკის ბავშვებში. ვაქცინის დანერგვა 2010 წლამდე განხორციელდა როსტროპოვიჩ-ვიშნევსკაიას ფონდის მხარდაჭერით.

2004-2007 წლებში ამავე ფონდის დახმარებით 13-14 წლის ასაკის მოზარდთა შორის „დანევიით“ იმუნიზაციის კამპანია განხორციელდა, რომელმაც წითელას მიმართ 90-იანი წლების დასაწყისში დაბადებული და წითელას სანინალმდეგო აცრების გარეშე დარჩენილი მოზარდების იმუნიზება უზრუნველყო.

ოპერაცია წარმატებულად განხორციელდა – ოთხი წლის განმავლობაში სულ აიცრა 1990-94 წლებში დაბადებული 230,213 მოზარდი. მოცვის მაჩვენებელმა 2004 წელს შეადგინა 57.4%, 2005 წელს – 86.4%, 2006 წელს – 88.1%, 2007 წელს – 97.0%.

2009 წლის შემდგომ წყვ ვაქცინაცია მიმდინარეობს სახელმწიფოს დაფინანსებით.

In the frames of global program on measles and congenital rubella syndrome elimination the MMR vaccine was introduced to the National Immunization Calendar in 2004 for 12 months and 5 year old children.

The vaccine introduction was supported by Rostropovich – Vishnevskaya foundation, which lasted until 2009.

In 2004-2007 with the support of the mentioned foundation the catch-up vaccination campaign among 13-14 year old teenagers was carried out, ensuring the immunization of population born in 90s and unvaccinated teenagers.

The intervention was successful – total of 230 213 teenagers born in 1990-1994s were vaccinated during those four years. The coverage in 2004 was 57.4%, in 2005 – 86.4%, in 2006 – 88.1% and in 2007 – 97%.

Since 2009 the MMR vaccination has been included in the National Immunization schedule and is funded by the Government.

MMR (MEASLES-
MUMPS-RUBELLA)
INTRODUCTION IN
GEORGIA

EIDSS – დაავადებათა ზედამხედველობის ელექტრონული ინტეგრირებული სისტემა

EIDSS – ერთიანი ჯანმრთელობისა და ჯანმრთელობის გლობალური უსაფრთხოების ხელსაწყო

დღეისთვის EIDSS-ი არის ეპიდზედამხედველობისა და გადამდებ დაავადებათა სამედიცინო სტატისტიკის წარმოების ერთადერთი ელექტრონული სისტემა მთელი ქვეყნის მასშტაბით.

EIDSS-ის, როგორც განსაკუთრებით საშიში პათოგენების ზედამხედველობის ხელსაწყო, გამოყენება ქვეყანამ დაიწყო 2004 წლიდან.

ეპიდზედამხედველობის პირველი ელექტრონული მოდელი GeoEpid საქართველოში დაინერგა 2005 წელს.

2010 წლიდან EIDSS-ში აისახება ეპიდზედამხედველობას დაქვემდებარებული ყველა დაავადება/მდგომარეობა.

2012 წლიდან ეპიდზედამხედველობის ერთადერთი სისტემა ქვეყანაში, რომელიც იძლევა საშუალებას, მოხდეს: მონაცემთა სწრაფი მობილიზაცია/ანალიზი რეალურ დროში; დამყარდეს კავშირი ზოონოზური პათოგენით გამოწვეულ ადამიანთა და ცხოველთა შემთხვევებს შორის.

სისტემის ჩამოყალიბების პროცესში DTRA-ს მხარდაჭერითა და დაფინანსებით 9-ზე მეტი ვერსია იქნა გაშვებული.

EIDSS is One Health and Global Health Security tool

Nowadays, EIDSS is the unique electronic system across the country used for epidemiological surveillance and medical statistics of communicable and non-communicable diseases.

Application of EIDSS as a device for the surveillance of especially dangerous pathogens in the country started in 2004.

GeoEpid – the first system for epidemiological surveillance was established in Georgia in 2005.

All diseases/conditions under surveillance has been displayed in EIDSS since 2010.

EIDSS is the only system, which has allowed the rapid mobilization of the data, real-time analysis; making the connection between animal and human case caused by zoonotic pathogen, since 2012.

9 versions of the program were run with DTRA support and funding during the establishment of the system.

EIDSS –
ELECTRONIC
INTEGRATED
DISEASE
SURVEILLANCE
SYSTEM

ISTC წლიურ ანგარიშში შესულია პროექტი „ბოტულიზმი“ № BTEP13/ISTC G-596p

პროექტი „საქართველოში ბოტულიზმის ეპიდემიოლოგიური და ლაბორატორიული დიაგნოსტიკის საშუალებების სრულყოფა“ ფოკუსირებული იყო ბოტულიზმის ზედამხედველობაზე, დიაგნოსტიკასა და შესაბამის მკურნალობაზე, ქვეყანაში სახლის პირობებში საკვების დაცონსერვების თავისებურებებზე.

პროექტის შედეგი: ბოტულიზმის ინციდენტობის კლების მნიშვნელოვანი ტენდენცია, დაავადების მონიტორინგის სისტემის, დიაგნოსტიკის, სამედიცინო პერსონალის ცოდნის გაუმჯობესება და მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლება.

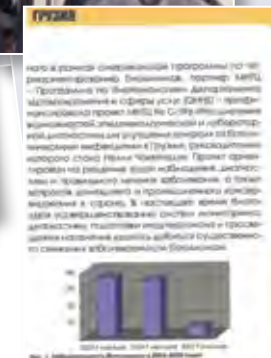
ISTC მიერ პროექტი აღიარებულია საუკეთესოდ 2006 წელს საქართველოში შესრულებულ პროექტთაგან.

The project was focused on surveillance, diagnostics, proper treatment, home food preservation, and canning practices throughout the country.

Project results demonstrated significant decrease in trends of botulism incidences, as well as improvements in the disease monitoring system, diagnostics, knowledge and skills of health personnel, and increased public awareness.

ISTC nominated the intervention as the best Georgian project in 2006.

PROJECT
"BOTULISM"
BTEP13/ISTC
G-596P HAS
BEEN INCLUDED
AS A PART OF
THE ISTC ANNUAL
REPORT

სეროლოგიური ლაბორატორიის როტავირუსების ჯგუფის ჩართვა ჯანმოს ევროპის რეგიონული ბიუროს როტავირუსების ლაბორატორიულ ქსელში

38

სეროლოგიური ლაბორატორიის როტავირუსების ჯგუფი 2006 წლიდან ჩართულია ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის ევროპის რეგიონალური ბიუროს როტავირუსების ლაბორატორიულ ქსელში.

2013 წლიდან როტავირუსების ლაბორატორიული ჯგუფი ყოველწლიურად მონაწილეობს ჯანმო-ს ხარისხის გარე კონტროლის შეფასების პროგრამაში.

In 2006 Rotavirus group of the Serology laboratory became the member of the WHO/EUROPE Rotavirus Laboratory Network.

Rotavirus Laboratory Group annually has participated in the WHO external quality control program since 2013.

INTEGRATION
OF SEROLOGY
LABORATORY
GROUP INTO
WHO/EUROPE
ROTAVIRUS
LABORATORY
NETWORK

WHO GLOBAL REFERENCE LABORATORY FOR ROTAVIRUS SURVEILLANCE

Gastroenteritis and Respiratory Viruses Laboratory Branch
Division of Viral Diseases, NCIRD, CDC
Mailstop C04, 1600 Clifton Rd., N.E., Atlanta, Georgia 30333 U.S.A.
Phone: +1 (404) 639-4922; Fax: +1 (404) 639-3645
Email: rkh33@cdc.gov

2014 WHO EQA ROTAVIRUS PROFICIENCY TESTING CHALLENGE RESULTS REPORT

21-May-2015

Participating Laboratory Name and Address
National Center Disease Control and Public Health
36 Kakheti Highway, 0109, Tbilisi, Georgia

Name of Person who Submitted Results Report
Marina Chubishvili

Date Report Received by GRL: 4-July-14

EQA Test Results Score: 100 Interpretation: Pass
Genotyping Results Score: NA Interpretation: Not Applicable

Number of Business Days Report Submitted Following PT Panel Receipt: 4
Five Point Penalty Assessed for Late Submission of EQA Results: No
Five Point Penalty Assessed for Late Submission of Genotyping Results: No
Extension Requested: No

EQA Testing Results and Individual Sample Scores

Sample ID	EQA Expected Result	EQA Requested Result	EQA Sample Score
327952 Positive	Positive	Positive	15.11
328654 Negative	Negative	Negative	15.11
435238 Positive	Positive	Positive	15.11
556427 Negative	Negative	Negative	15.11
521252 Positive	Positive	Positive	15.11
742433 Positive	Positive	Positive	15.11
782508			
939323 Positive	Positive	Positive	15.11
921572 Negative	Negative	Negative	15.11
962729 Positive	Positive	Positive	15.11
Total: 100.0			

საქართველოს კანონი „საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ“

უმნიშვნელოვანესი სამართლებრივი დოკუმენტი მოსახლეობის ჯანმრთელობის გაუმჯობესების, დაავადებათა პრევენციისა და კონტროლის სფეროში, რომელსაც ეფუძნება ამ სფეროში გამოცემული არაერთი საკანონმდებლო ნორმატიული აქტი.

კანონის მიზანია მოსახლეობის ჯანმრთელობისა და ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრების ხელშეწყობა; ადამიანის ჯანმრთელობისათვის უსაფრთხო გარემოს უზრუნველყოფა; ოჯახის რეპროდუქციული ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა; გადამდები და არაგადამდები დაავადებების გავრცელების თავიდან აცილება.

კანონი განსაზღვრავს სახელმწიფო ხელისუფლებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოთა უფლებამოსილებებს, ვალდებულებებსა და პასუხისმგებლობებს საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვისა და დაავადებათა პრევენციის საკითხებში.

The Law is the main regulatory act in the field of public health improvement, diseases prevention and control, based on it other statutory acts have been developed.

The goal of the Law is to promote public health and healthy lifestyle inculcation, creating safe environment for health, support family reproductive health, and prevent communicable and non-communicable diseases.

The Law defines the authority, obligations and responsibilities of the State and the local Government in the area of public health and disease prevention.

გრიპისა და რესპირატორული ვირუსების ლაბორატორიისათვის საქართველოს გრიპის ეროვნული ცენტრის სტატუსის მინიჭება

40

გრიპისა და სხვა რესპირატორული ვირუსების ლაბორატორია ახორციელებს სადიაგნოსტიკო და კვლევით აქტივობებს სხვადასხვა რესპირატორულ ვირუსზე და წარმოადგენს ეპიდზედამხედველობის პროგრამის მნიშვნელოვან ნაწილს.

2007 წლიდან ლაბორატორიას ჯანმო-ს მიერ მინიჭებული აქვს საქართველოს გრიპის ნაციონალური ცენტრის სტატუსი. მისი ძირითადი მიზნებია: საქართველოში მოცირკულირე გრიპის ვირუსების მონიტორინგი; გრიპის ვირუსის ახალი ქვეტიპების დროული დეტექცია და ვაქცინის შემადგენლობის განსაზღვრის მიზნით გრიპის შტამების მუდმივი გაზიარება ჯანმო-ს გრიპის კოლაბორაციულ ცენტრებთან.

ლაბორატორია ყოველწლიურად მონაწილეობს ჯანმო-ს მიერ ორგანიზებულ ხარისხის გარე კონტროლის პროგრამებში.

Influenza and Respiratory Viruses Laboratory conducts diagnostics and research activities on the various respiratory viruses and is an integral part of the Epid surveillance program.

The Laboratory has been named as the National Influenza Center of Georgia (NIC) by the World Health Organization (WHO) since 2007. The goals of the Lab are: monitoring of Influenza viruses circulating in Georgia; timely detection of new subtypes of the influenza virus and regular sharing of influenza strains with WHO Collaborative Centers with the purpose of determining vaccine composition.

Influenza and Respiratory Viruses Laboratory participates in external quality assessment programs organized by WHO annually.

DESIGNATION
THE STATUS OF
THE GEORGIAN
NATIONAL
INFLUENZA CENTER
TO THE INFLUENZA
AND OTHER
RESPIRATORY VIRUSES
LABORATORY

ჯანმრთელობის საერთაშორისო წესები

დკსჯეც - ჯანმრთელობის საერთაშორისო წესების ეროვნული კოორდინატორი.

დკსჯეც ხელმისაწვდომია ნებისმიერ დროს ჯანმოს ჯანმრთელობის საერთაშორისო წესების საკონტაქტო პუნქტებთან და ეპიდზედამხედველობისა და საპასუხო ზომების ეროვნულ სისტემასთან კავშირისთვის.

24/7 მორიგეობის სისტემა.

რეგულარულად ხდება შესაბამისი დაწესებულებების, ორგანიზაციებისა და პირების საკონტაქტო მონაცემთა ჩამონათვალის განახლება ეროვნულ, რეგიონულსა და ადგილობრივ დონეებზე.

National Center for Disease Control and Public Health (NCDC) was designated as the IHR Focal Point.

NFP is accessible at all times for communications with the WHO IHR Contact Points and with national surveillance and response system.

24/7 Duty Officer System is at place.

Communication list with contact details of all relevant institutions, organizations and persons on national, regional and local levels is prepared and updated regularly.

41

შეტყობინების გაგზავნა ჯანმოში
Notification to WHO IHR Contact Point

დკსჯეც: ინფორმაციის შეფასება გადანყვეტილებათა მიღების სქემის შესაბამისად
NCDC/NFP assessing information according to IHR Decision Instrument

ინფორმაცია/შეტყობინება მოსახლეობის ჯანმრთელობისათვის
საფრთხის შემცველი შემთხვევების შესახებ
Information/notification about Public Health Event (PHE)

INTERNATIONAL
HEALTH
REGULATIONS

აივ ინფექცია/შიდსზე ეპიდზედამხედველობის სისტემის გაძლიერება

42

საქართველოში აივ ინფექცია/შიდსის შემთხვევების ეპიდზედამხედველობის ეროვნული გეგმა შემუშავდა გლობალური ფონდის მიერ დაფინანსებული პროექტის „აივ ინფექცია/შიდსის ეროვნული პროგრამების განხორციელებისათვის მტკიცებულებებზე დაფუძნებული ბაზის შექმნა ქვეყანაში აივ ინფექცია/შიდსზე ეპიდზედამხედველობის სისტემის გაძლიერების გზით“ ფარგლებში 2008 წელს. ამავე პროექტის ფარგლებში შემუშავდა საქართველოში აივ ინფექცია/შიდსის ეპიდზედამხედველობის მეთოდური რეკომენდაციები, რომელიც 2010 წელს დამტკიცდა მინისტრის ბრძანებით.

აივ ინფექცია/შიდსის რუტინული ეპიდზედამხედველობის პირობებში აივ შემთხვევათა გამოვლენამ, ანგარიშგება და ეპიდკვლევამ მთელი ქვეყნის მასშტაბით განსაზღვრულ კონტინგენტში და განსაზღვრული ტიპის დაწესებულებების ბაზაზე ახალი მიდგომით დაიწყო განხორციელება. აღნიშნული სისტემით ხელი შეეწყო ტესტირებისა და მისი შედეგების ანონიმურობისა და კონფიდენციალობის დაცვას. პირველად იქნა შემოღებული კოდი, როგორც პირის იდენტიფიკატორი.

Within the scope of the Project “Establishment of the evidence-base for national HIV/AIDS program by strengthening the HIV/AIDS surveillance system in the country” funded by the Global Fund, The National HIV/AIDS Surveillance Plan for Georgia was elaborated in 2008.

Guidelines for HIV/AIDS surveillance were also developed within this project and were further approved by the Ministerial decree in 2010.

HIV/AIDS routine surveillance, statements and the epidemiological research enabled to establish new approaches for detecting new cases on the basis of specific population groups and certain types of institutions throughout the country. HIV/AIDS routine surveillance system facilitates confidentiality and anonymity of the testing process and test results. Personal identifier codes were introduced for the first time ever.

STRENGTHENING
OF THE NATIONAL
HIV/AIDS
SURVEILLANCE
SYSTEM

თამბაქოსაგან 100%-ით თავისუფალი პოლიტიკის გატარება სამედიცინო და საგანმანათლებლო დაწესებულებაში

Bloomberg
Philanthropies

The Union

International Union Against
Tuberculosis and Lung Disease
Health solutions for the poor

პროექტის მიზანი იყო, WHO FCTC მე-8 მუხლის შესაბამისად, თამბაქოს კვამლისაგან მოსახლეობის დაცვის გაუმჯობესება.

პროექტში NCDC-თან ერთად მონაწილეობდნენ: საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო; საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო; თამბაქოს კონტროლის ჩარჩოკონვენციის იმპლემენტაციისა და მონიტორინგის ცენტრი; საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ინსტიტუტი.

პროექტის მნიშვნელოვანი ღონისძიებები: ექსპერტთა შეხვედრები, ფოტოგამოფენა, თამბაქოსაგან თავისუფალი წარმატებული დაწესებულებების მხარდაჭერა, ეროვნული კონფერენცია „თამბაქო ან ჯანმრთელობა“.

The Goal of the project was to enforce existing smoke-free legislation as the major step towards achieving compliance with Article 8 of the WHO FCTC.

The following institutions took part in the Project along with NCDC: Ministry of Labour, Health, and Social Affairs; Ministry of Education and Science; FCTC Implementing and Monitoring Center; Public Health Institute.

The major activities under the Project included: experts' meetings, photo exhibition, awards for successful smoke-free institutions, National Conference on "Tobacco or Health".

ENFOR-
CEMENT
OF 100%
SMOKE-
FREE POLICY
IN HEALTHCARE
INSTITUTIONS AND
SECONDARY
SCHOOLS OF GEORGIA

არაგადამდებ დაავადებათა რისკ-ფაქტორების კვლევა STEPS მეთოდოლოგიით

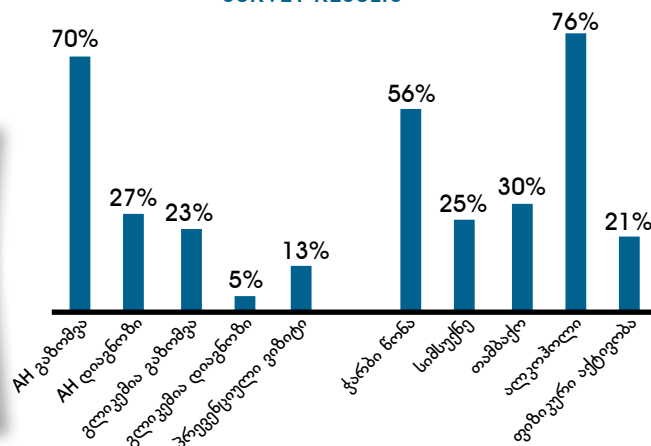
საქართველოში STEPS კვლევა პირველად ევროკავშირის დაფინანსებითა და ჯანმო-ს ტექნიკური დახმარებით 2010 წელს ჩატარდა. კვლევამ მოგვცა ბაზისური ინფორმაცია ქვეყანაში არაგადამდებ დაავადებებისა და მათი ქცევითი და ბიოლოგიური რისკ-ფაქტორების გავრცელების შესახებ.

STEPS მეთოდოლოგია სამეტაპიანია. პირველ ეტაპზე გროვდება ინფორმაცია სოციო-დემოგრაფიულ მონაცემებსა და ქცევით რისკ-ფაქტორებთან დაკავშირებით, მეორე ეტაპზე ტარდება ფიზიკური გაზომვები და მესამე ეტაპზე მიმდინარეობს ბიოლოგიური რისკ-ფაქტორების შესწავლა.

კვლევაში მთელი ქვეყნის მასშტაბით მონაწილეობა მიიღო 18-დან 64 წლამდე 6497-მა საქართველოს მოქალაქემ; პასუხის მაჩვენებელია 95%.

The first Survey on Non-communicable Diseases Risk-Factors in Georgia was conducted in 2010 with the support of the EU mission in Georgia and the WHO by using STEPS methodology. The survey provided basic information on prevalence of NCDs and the respective behavioral and biological risk-factors.

კვლევის შედეგები
SURVEY RESULTS

The STEPS approach implies three levels/ steps: Step 1 contains questions on sociodemographic status and risk-factors; Step 2 includes anthropological measurements. Step 3 studies biological risk-factors.

6,497 Georgian citizens of 18-64 age group participated in the survey with the response rate at 95% nationwide.

NON-COMMUNICABLE
DISEASES
RISK-FACTORS
SURVEY STEPS

BARTONELLA-ს ახალი სახეობების აღმოჩენა

2010 წელს, დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრის და აშშ-ს დაავადებათა კონტროლის და პრევენციის ცენტრის (ფორტ კოლინსი, კოლორადო) თანამშრომლობით, მღრღნელების ნიმუშების შესწავლის შედეგად აღმოჩენილი და აღწერილია ბართონელას ახალი სახეობები: *Bartonella* Tbilisi და *Bartonella katsitadzensis*.

By The National Center for Disease Control and Public Health in collaboration with CDC, Fort Collins, CO, USA has been discovered and studied two new species of Bartonella – *Bartonella* Tbilisi and *Bartonella* katsitadzensis, from rodents samples collected in the East Georgia in 2010.

DISCOVERY
OF THE NEW
SPECIES OF
BARTONELLA

დიფთერიისა და ინვაზიური მენინგიტების კვლევის ჯანმო-ს ევროპულ ქსელებში ჩართვა და ხარისხის გარე კონტროლის პროგრამაში მონაწილეობა

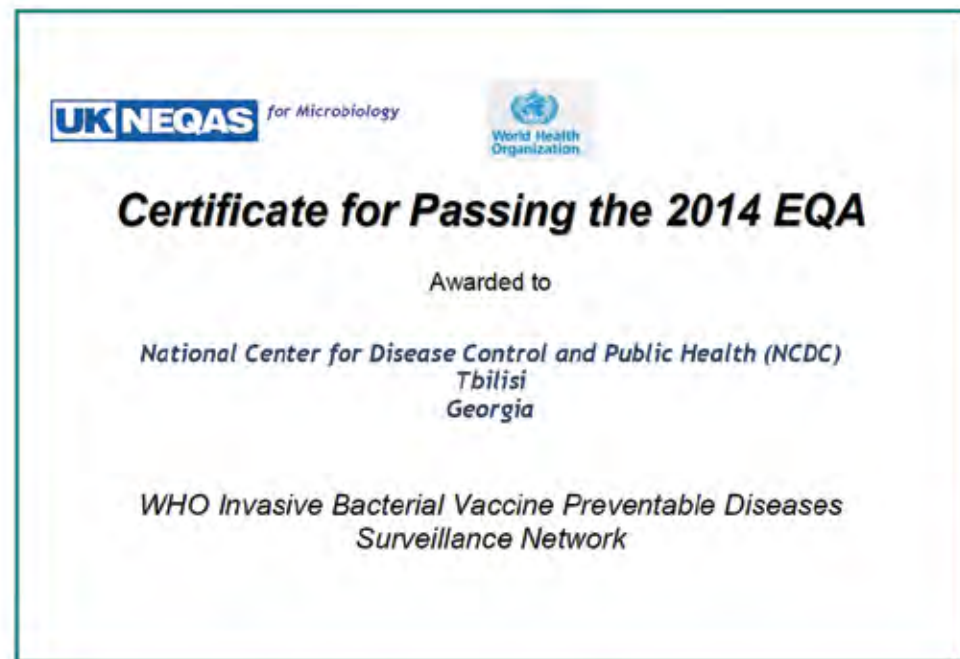
46

2010 წლიდან დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი ჩაერთო ინვაზიური მენინგიტების კვლევის ჯანმო-ს ევროპულ ქსელში, ხოლო 2011 წლიდან მონაწილეობს ხარისხის გარე კონტროლის პროგრამაში.

ევროპაში დიფთერიის მეთვალყურეობის ქსელთან (DIPNET) თანამშრომლობა დაიწყო 2006 წლიდან.

The National Center for Disease Control and Public Health has joined WHO/EUROPE invasive meningitis network since 2010. The Center has been taking part in the external quality control program starting since 2011.

Collaboration with the European Diphtheria Surveillance Network (DIPNET) was initiated in 2006.

INTEG-
RATION
INTO
THE WHO
DIPHTHERIA
AND INVASIVE
MENINGITIS
NETWORKS AND
PARTICIPATION IN
EQA PROGRAM

საქართველოში ბიოლოგიური საფრთხის შემცირება

ბიოლოგიურ აგენტებთან მუშაობის დკსჯეც-ის ისტორიული გამოცდილება გაიზიარეს/ალიარეს საქართველოს მთავრობამ და ბიოლოგიური საფრთხის შემცირების ქართულ-ამერიკულმა ერთობლივმა პროგრამამ. ჩვენი სპეციალისტების მიერ შემუშავდა საქართველოში ბიოლოგიური საფრთხის შემცირების თანამედროვე მეთოდოლოგიის საფუძვლები და ბიოლოგიურ აგენტებზე მუშაობის წესები/რეგლამენტები.

ბიოლოგიური საფრთხის შემცირების პროგრამის ფარგლებში 2010-2016 წლებში დკსჯეც-ში ჩამოყალიბდა ბიოუსაფრთხოების ინსტიტუციური კომიტეტი და ბიოუსაფრთხოების ოფიცრის ინსტიტუტი. შეიქმნა და გაიწერა განსაკუთრებით საშიში პათოგენების აფეთქებების თავიდან აცილებისა და რეაგირების ღონისძიებების/ქსელების მატრიცები.

Past experience of NCDC to work with biological agents was acknowledged by the Government of Georgia and the joint Georgian-USA Biological Threat Reduction Program. NCDC specialists developed essentials of contemporary biological threat reduction methodologies in Georgia and rules/regulations of working with biological agents.

During 2010-2016 within the scope of the Biological Threat Reduction Program, NCDC established Institutional Biosafety Committee and position of Biosafety Officer. Matrices were developed to avoid and respond to Especially Dangerous Pathogen outbreaks.

REDUCTION
OF
BIOLOGICAL
THREAT IN
GEORGIA

უსაფრთხო სისხლში ხარისხის კონტროლის სისტემების (გარე კონტროლი ლუბარის ბაზაზე და პროფესიული ტესტირება) დანერგვა

საქართველოში ტრანსფუზიით გადამდები ინფექციების პრევენციისა და საქართველოს მასშტაბით სისხლის უსაფრთხოების თანაბარი სტანდარტის უზრუნველყოფის მიზნით, ცენტრის მიერ „უსაფრთხო სისხლის“ სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში სისხლისა და სისხლის კომპონენტების ხარისხისა და უსაფრთხოების ზედამხედველობა ხორციელდება.

2011 წლიდან სისხლის ბანკებიდან შერჩევითად ამოღებული ნიმუშების საკონტროლო კვლევის გზით ცენტრი ახორციელებს პროგრამაში მონაწილე დანესებულებების ხარისხის გარე კონტროლს. 2015 წლიდან ცენტრის მიერ სისხლის ბანკებში მათ მიერ წარმოებული სისხლის ნიმუშების პროფესიული ტესტირება დაინერგა საერთაშორისო აკრედიტებულ რეფერენს-ლაბორატორი(ებ)ის მიერ.

Supervision of blood quality and safety in Georgia is provided by the National Center for Disease Control and Public Health within the scope of the State Safe Blood Program. The latter aims at prevention of transfusion transmissible infections and ensures unified blood safety standards throughout the country.

Since 2011, the Center has been providing routine external quality control of blood banks participating in the State Program through the re-testing of randomly selected blood samples taken from banks. Professional testing of blood samples by internationally accredited reference-laboratories has been introduced at the blood banks by the Center since 2015.

INTRODUCTION
OF EXTERNAL
QUALITY
CONTROL
SYSTEMS WITHIN
THE SAFE BLOOD
STATE PROGRAM

საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამების მართვა

2011 წლიდან ცენტრის როლი ჯანმრთელობის დაცვის პრევენციული პროგრამების ადმინისტრირების კუთხით განსაკუთრებულად გაიზარდა. ცენტრში სამართავად გადმოვიდა დაავადებათა აღრეული გამოვლენისა და სკრინინგის, უსაფრთხო სისხლის, პროფესიულ დაავადებათა პრევენციის, ტუბერკულოზის მართვის, აივ-ინფექცია/მიდსის მართვისა და დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობის სახელმწიფო პროგრამები, ხოლო 2015-2016 წლებში დაემატა ჯანმრთელობის ხელშეწყობისა და C ჰეპატიტის მართვის სახელმწიფო პროგრამის სკრინინგული კვლევის კომპონენტი.

Since 2011, the Center's role has significantly increased in terms of administration health prevention programs. State programs, such as: Disease Early Detection and Screening, Safe Blood, Prevention of Occupational Diseases, TB Management, HIV/AIDS, and Maternal and Child Health were delegated to the Center. Furthermore, State Program of Health Promotion and Screening Component of the Hepatitis C Management State Program were launched in 2015-2016.

UNDERTAKING
ADMINISTRATION
OF PUBLIC HEALTH
PROGRAMS

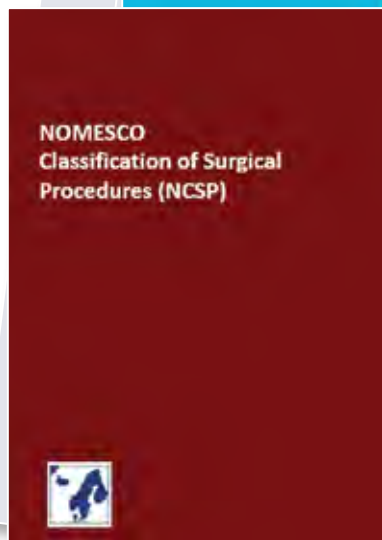
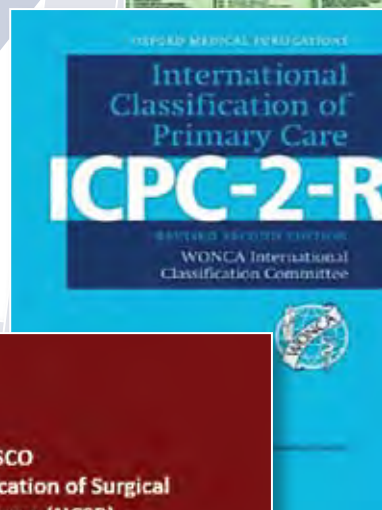

ამბულატორიული და სტაციონარული სამედიცინო ჩარევების კლასიფიკატორების დანერგვა ქვეყნის მასშტაბით

სამედიცინო სტატისტიკის განვითარებისა და მონაცემთა სტანდარტიზაციის ერთ-ერთი ქვაკუთხედი იყო ქვეყანაში სამედიცინო ჩარევების საერთაშორისო კლასიფიკატორების შემოღება. ინფორმაციის დიდი ნაკადების რეგისტრირებისა და დამუშავებისათვის შეიქმნა საქართველოსათვის შესაფერისი ამბულატორიული და სტაციონარული სამედიცინო ჩარევების კლასიფიკატორები: სკანდინავიის ქვეყნების სამედიცინო-სტატისტიკური კომიტეტის (NOMESCO) მიერ შემუშავებული ქირურგიული პროცედურების კლასიფიკატორი (NCSP) სტაციონარული მომსახურებისათვის და პირველადი ჯანდაცვის საერთაშორისო კლასიფიკატორი (ICPC) ამბულატორიული მომსახურებისათვის. ჩატარდა ტრენინგები მთელი ქვეყნის მასშტაბით, ახალი კლასიფიკატორები დაინერგა 2011 წლიდან.

Implementation of the unique classifications of health interventions and services was an important step for reinforcing the data standardization in Georgia. Classifications of out-patient and in-patient interventions suitable for Georgia have been chosen for adequately managing and registration a great volume of data: NOMESCO Classification of Surgical Procedures (NCSP) for in-patient and the International Classification of Primary Care (ICPC) for outpatient care. The trainings have been conducted countrywide. The classifications have been implemented since 2011.

IMPLEMENTATION OF THE INTERNATIONAL MEDICAL CLASSIFICATIONS OF OUT-PATIENT AND IN-PATIENT INTERVENTIONS THROUGHOUT THE COUNTRY

დიარეულ ინფექციებზე ზედამხედველობის სისტემის დანერგვა

დიარეულ დაავადებებზე ეპიდზედამხედველობას მრავალი ათეული წლის ისტორია აქვს, თუმცა პერიოდულად იცვლებოდა ზედამხედველობის ტიპი, სტანდარტული განსაზღვრებები, ლაბორატორიული დიაგნოსტიკის ხელმისაწვდომობა.

2007 წლიდან ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის მხარდაჭერით საქართველოში შესაძლებელი გახდა როტავირუსით გამოწვეული დიარეების ტვირთის შესწავლა.

როტავირუსებზე ზედამხედველობა იყო ერთ-ერთი პირველი მცდელობა ზედამხედველობის განსხვავებული ტიპის – საყრდენი ბაზებით ზედამხედველობის დანერგვისა საქართველოში.

სწორედ ამ ზედამხედველობამ ქვეყანაში 2012 წლიდან ახალი ვაქცინის დანერგვას დაუდო საფუძველი.

ლაბორატორიული სიმძლავრეების განვითარებასთან ერთად დღეს უკვე შესაძლებელია საკვებსა და სასმელ წყალთან ასოცირებული მრავალი ბაქტერიული და ვირუსული აგენტის იდენტიფიცირება.

ESTABLISHMENT
OF
SURVEILLANCE
SYSTEM OF
DIARRHEAL
DISEASES

Diarrheal diseases surveillance has been developed through decades, however, the surveillance type, standard definitions, access to laboratory diagnostics have been changed.

Since 2007 with the support of World Health Organization the study of actual burden of diarrheal diseases caused by rotaviruses has become available.

Rotavirus surveillance was one of the first attempts to establish different type sentinels in Georgia. This surveillance system has provided the basis for development of new vaccine since 2012.

With the growth and strengthening of laboratory capacity, nowadays the identification of multiple bacterial and viral agents associated with food and drinking water has become available.

მალარიის სადიაგნოსტიკო ლაბორატორიის სერტიფიცირება

2012 წელს დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრის მალარიის სადიაგნოსტიკო ლაბორატორიამ მიიღო ხარისხის გარე შეფასების სერტიფიკატი, სოფია, ბულგარეთი, დეკემბერი 2012.

In 2012 the National Laboratory (Tbilisi, NCDC) for malaria diagnosis received a Certificate on External Quality Assessment, Sofia, Bulgaria, December 2012.

CERTIFICATION
OF MALARIA
DIAGNOSTIC
LABORATORY

ლუგარის ცენტრის შემოერთება

საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 7 მაისის N422 განკარგულების საფუძველზე განხორციელდა ა(ა)იპ – რიჩარდ გ. ლუგარის საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის კვლევითი ცენტრის ლიკვიდაცია და მის საკუთრებაში არსებული უძრავ-მოდრავი ქონების სსიპ – ლ. საყვარელიძის სახელობის დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრისათვის გადაცემა. განხორციელდა ლუგარის ცენტრის სრული ფუნქციური ინტეგრაცია დაავადებათა კონტროლის ეროვნული ცენტრის ორგანიზაციულ სტრუქტურაში და ცენტრის ფუნქციური საქმიანობის მნიშვნელობიდან გამომდინარე, ცენტრის მართვის მიზნით, შეიქმნა მართვის კოლეგიური მულტისექტორული ორგანო – სამეთვალყურეო საბჭო.

INTEGRATION
OF THE
R. LUGAR
PUBLIC
HEALTH
RESEARCH
CENTER

Based on the Governmental Decree N422, issued on 7th of May 2013, the R. Lugar Public Health Research Center was liquidated and all its realties and motilities passed into ownership of the National Center for Disease Control and Public Health. Total functional integration of the R. Lugar Center with the NCDC took place. Due to the high importance of the R. Lugar center the supervisory board was established for Center's managing purposes.

Investing in our future

The Global Fund

To Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria

2013 წლიდან დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი წარმოადგენს შიდსთან, ტუბერკულოზსა და მალარიასთან ბრძოლის გლობალური ფონდის საქართველოსათვის გამოყოფილი გრანტების ძირითად მიმღებ ორგანიზაციას

2013 წლიდან დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი წარმოადგენს შიდსთან, ტუბერკულოზსა და მალარიასთან ბრძოლის გლობალური ფონდის საქართველოსათვის გამოყოფილი გრანტების ძირითად მიმღებ ორგანიზაციას.

2003 წლიდან დღემდე შიდსის, ტუბერკულოზისა და მალარიასთან ბრძოლისათვის საქართველოს გლობალური ფონდიდან 105,5 მილიონი აშშ დოლარის დახმარება აქვს მიღებული.

გლობალური ფონდის დაფინანსებით ქვეყანამ შეძლო შიდსის პრევენციის თანამედროვე ეფექტიანი მიდგომები დაენერგა, გაძლიერებინა შიდსისა და ტუბერკულოზის სამკურნალო ბაზები და უზრუნველყო პაციენტებისათვის უნივერსალური ხელმისაწვდომობა დაავადებების ხარისხიან დიაგნოსტიკასა და მკურნალობაზე; ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის მიერ რეკომენდებული უახლესი სამედიცინო ტექნოლოგიების, მკურნალობის რეჟიმებისა და მიდგომების დანერგვამ ამ წლების განმავლობაში 3500-ზე მეტ შიდსით დაავადებულს შეუნარჩუნა სიცოცხლე და შესაძლებელი გახდა 50,000-მდე ტუბერკულოზით დაავადებული პაციენტის მკურნალობა.

ქვეყანაში მიღწეულია მალარიის სრული ელიმინაცია.

2015 წლიდან ქვეყანამ გადმოიბარა და დაიწყო სახელმწიფო ბიუჯეტის ფარგლებში შიდსისა და ტუბერკულოზის სამკურნალო პირველი რიგის მედიკამენტების შესყიდვა.

2016 წელს საქართველოს მთავრობამ ტუბერკულოზის მართვის 2016-2020 წლებისა და შიდსთან ბრძოლის 2016-2018 წლების სტრატეგიები დაამტკიცა. შემუშავდა და გლობალური ფონდის მიერ დამტკიცდა ტუბერკულოზისა და შიდსის ახალი საგრანტო განაცხადები, ჯამური ბიუჯეტით 31 მილიონი აშშ დოლარი, რომელიც 2016-2019 წლებს ფარავს.

2016 წლიდან აივ ინფექცია/შიდსისა და ტუბერკულოზის ეროვნული სტრატეგიული გეგმებისა და გლობალური ფონდის მოთხოვნების შესაბამისად, მიმდინარეობს გლობალური ფონდის პროგრამების მდგრადობისა და სახელმწიფოზე გადაბარების გეგმის შემუშავება, რათა 2020 წლიდან გლობალური ფონდის პროგრამები სრულად სახელმწიფო ბიუჯეტიდან დაფინანსდეს.

Since 2003 up-to-date Georgia has benefited 105,5 mil USD for grants received from the Global fund. With the Global Fund support Georgia was able to develop and implement contemporary effective interventions for HIV prevention. Capacities of AIDS and TB treatment institutions were strengthened to ensure universal access to quality diagnostics, treatment and care to both diseases in-line with clinical excellences and technologies recommended by the WHO. The latter saved lives of over 3500 AIDS patients and provided successful treatment up to 50,000 TB patients.

Furthermore, Georgia achieved elimination of Malaria in 2011.

In 2015 for the first time Georgia procured first line medicines for TB and HIV treatment using the state resources.

The Government of Georgia endorsed 2016-2020 TB and 2016-2018 HIV control strategies in 2016. Moreover, Georgia's TB and HIV applications to the Global Fund within the scope of the New Funding Model were approved with the total value at 31 million USD covering 2016-2019 years.

In-line with the national TB and HIV strategies and requirements of the Global Fund, the country initiated work on the transition plans to ensure full takeover of the respective financial obligations by 2020.

დაავადებები/ Diseases	მიღებული გრანტები/ Grants Received
 აივ ინფექცია/HIV	\$65,000,000
 ტუბერკულოზი/TB	\$37,000,000
 მალარია/Malaria	\$3,500,000
სულ/TOTAL	\$105,500,000

SINCE
2013
NCDC
HAS BEEN
ACTING AS
THE PRINCIPAL
RECIPIENT FOR
THE GFTAM'S
GRANTS FOR
GEORGIA

ტუბერკულოზის პროგრამაში ფოსტის რეფერალის დანერგვა

2013 წლიდან სადემონსტრაციო პროექტის ფარგლებში სამი რეგიონიდან, ხოლო 2016 წლის მარტიდან მთელი ქვეყნის მასშტაბით ცენტრმა შპს „საქართველოს ფოსტის“ მეშვეობით ბიოუსაფრთხოების ნორმების სრული დაცვით დანერგა ტუბერკულოზის ტრანსპორტირების საკვლევი მასალების ლაბორატორიებში ტრანსპორტირების ახალი სქემა.

ნიმუშების რეფერალის ახალი მექანიზმის პირობებში:

1. შემცირდა პაციენტების დიაგნოსტიკის დრო (როგორც ბაქტეროსკოპიის, ასევე კულტურალური კვლევის);
 2. გაუმჯობესდა მკურნალობის დაწყების დროულობა;
 3. შესაძლებელი გახდა ლაბორატორიული სიმძლავრეების პროპორციული დატვირთვა და შედეგად ლაბორატორიული კვლევის ხარისხის ამაღლება;
 4. შემცირდა მასალების ტრანსპორტირებასთან დაკავშირებული დანახარჯები.
- ჯანმომ აღიარა საქართველოს მიერ დანერგილი ტრანსპორტირების ახალი მექანიზმი საუკეთესო მაგალითად და გამოაქვეყნა სახელმძღვანელოდ სხვა ქვეყნების მიერ პრაქტიკაში გამოსაყენებლად.

The pilot project for introducing the new scheme of sputum specimen transportation from TB service points to laboratories was introduced by NCDC in three regions of Georgia in 2013 and has been expanded across the country since March, 2016. Under this scheme, LTD Georgian Post carries out the specimen transportation in-line with biosafety norms.

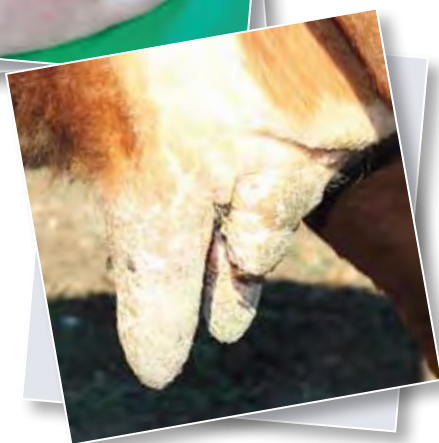
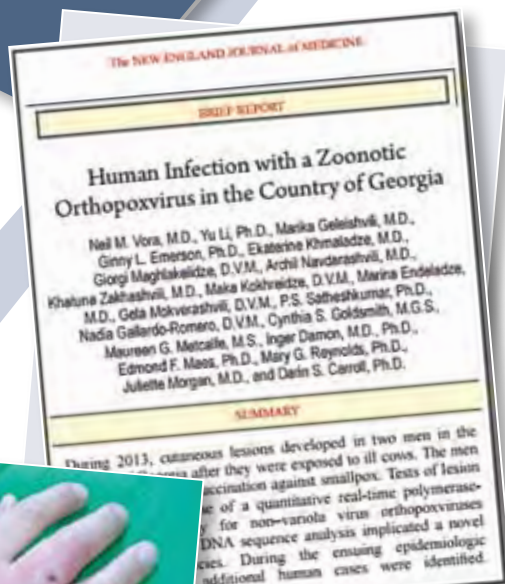
The new mechanism of specimen referral resulted in:

1. Reduction in the time required for patient diagnosis (both for bacterioscopy and mycobacterial culturing methods);
2. Improvement of treatment initiation timing;
3. Increase in quality of laboratory analyses through achieving proportional workload of laboratory capacities;
4. Decrease of specimen transportation costs.

World Health Organization acknowledged Georgia's new transportation mechanism as the best practice and published the case as a guidance for other countries.

INTRODUCTION
OF POSTAL
REFERRAL
WITHIN TB
MANAGEMENT
STATE
PROGRAM

ORTHOPOXVIRUS-ის ახალი სახეობის აღმოჩენა

ყვავილის საწინააღმდეგო აცრების საყოველთაო გაუქმების (1980-იანი წლები) შემდეგ მსოფლიოში ორთოპოქსვირუსების მიმართ არაიმუნური/დაუცველი თაობები გაჩნდა, რომელთა პოპულაციაში ნატურალური ყვავილის ვირუსის ეკოლოგიური ნიშა შეიძლება დაიკავოს ადამიანისთვის პათოგენურმა სხვა ორთოპოქსვირუსებმა – მაიმუნის ყვავილისა და ძროხის ყვავილის ვირუსებმა. საქართველოში ძროხის ყვავილის ვირუსის ცირკულაცია ველურად მცხოვრებ მღრღნელებში (ორთოპოქსვირუსების რეზერვუარში) პირველად 1987 წელს (შ. Tsanava) დადგინდა.

2013 წელს საქართველოში პირველად აღმოაჩინეს ორთოპოქსვირუსის გენეტიკურად ახალი სახეობა. იგი იდენტიფიცირებულია ადრე აღუწერელ ორთოპოქსვირუსის სახეობად, რომელიც მსოფლიოში ამჟამად ცნობილ ორთოპოქსვირუსის ყველა სახეობისაგან მკაფიოდ გამოირჩევა. ახლად აღმოჩენილ ვირუსს „ახმეტა ვირუსი“ დაერქვა.

There are human generations in the world susceptible to Orthopoxvirus infections after the global discontinuation of routine vaccination against smallpox in 1980s. This population can be infected with any other pathogenic orthopoxviruses such as monkeypox or cowpox. Circulation of cowpox virus in Georgia was first identified in wild rodents (natural reservoirs) in 1987 (Sh. Tsanava).

The new, genetically different Orthopoxvirus was discovered in Georgia (Akhmeta) in 2013. Newly identified virus is a new zoonotic Orthopoxvirus with a unique phylogenetic relationship to other world known orthopoxviruses and is called as "Akhmeta Virus".

NEW
ORTHOPOXVIRUS
DISCOVERY
IN GEORGIA

როტავირუსული ინფექციის საწინააღმდეგო ვაქცინის დანერგვა საქართველოში

2013 წელს, ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის რეკომენდაციების საფუძველზე, ქვეყნის პროფილაქტიკური აცრების კალენდარში როტავირუსული ინფექციის საწინააღმდეგო ვაქცინა დაინერგა.

2006-2013 წლებში, ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის მხარდაჭერით, განხორციელდა კვლევა 5 წლამდე ასაკის დიარეის მქონე ჰოსპიტალიზებულ ბავშვებში. გამოვლინდა, რომ დიარეების 35%-ზე მეტი როტავირუსით იყო გამოწვეული.

ზოგადად, საქართველოში დიარეული დაავადებები 0-3 წლის ასაკის ბავშვთა 15-17%-ის ჰოსპიტალიზაციის მიზეზი ხდება.

მსოფლიოში საავადმყოფოს შიდა ინფექციების ყოველწლიურად აღრისხულ შემთხვევათა დაახლოებით 21% როტავირუსული ეტიოლოგიისაა.

როტავირუსული ინფექციები (%), საყრდენი ბაზით
ეპიდზადამხედველობა, 2007-2015 წლები
ROTAVIRUS INFECTIONS (%), SENTINEL SURVEILLANCE,
2007-2015

INTRODUCTION
OF ROTAVIRUS
VACCINE IN
GEORGIA

old children hospitalized with diarrhea was carried out with WHO support. As it was revealed, more than 35% of diarrhea cases were caused by rotavirus. In general, diarrheal diseases among 0-3 year old children causes 15-17% of hospitalizations in Georgia.

Worldwide, 21% of all reported and registered nosocomial infections are due to rotavirus.

In 2013, following the WHO recommendations the rotavirus vaccine was introduced to the National Immunization calendar.

Before the introduction in 2006-2013, the study of the under 5 year old children hospitalized with diarrhea was carried out with WHO support. As it was revealed, more than 35% of diarrhea cases were caused by rotavirus. In general, diarrheal diseases among 0-3 year old children causes 15-17% of hospitalizations in Georgia.

თამბაქოს კონტროლის ეროვნული სტრატეგია და 2013-2018 წლების სამოქმედო გეგმა

თამბაქოს კონტროლის სახელმწიფო კომისიის მიერ შემუშავდა თამბაქოს კონტროლის ეროვნული სტრატეგია და ხუთწლიანი სამოქმედო გეგმა, რომელიც საქართველოს მთავრობამ 2013 წელს დაამტკიცა.

თამბაქოს კონტროლის ეროვნული სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის ძირითადი მიზანია თამბაქოს მოხმარების შემცირებისა და მეორადი კვამლისაგან დაცვის გზით საქართველოს მოსახლეობის ჯანმრთელობის ხელშეწყობა და მისთვის მეტი ჯანმრთელი ცხოვრების წლების უზრუნველყოფა.

National Strategy and five-year Action Plan for Tobacco Control was elaborated by the intersectoral State Committee for Reinforcing Tobacco Control Measures in Georgia and further endorsed by the Government of Georgia in 2013.

The Goal of the strategy is to promote health of Georgia's citizens and to provide more healthy years to them through decreasing of tobacco consumption levels and protecting people from the second hand smoking.

NATIONAL
STRATEGY AND
ACTION PLAN
FOR TOBACCO
CONTROL
2013 -2018

დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრისა და ბუნდესვერის მიკრობიოლოგიის ინსტიტუტის ერთობლივი პროექტი

საქართველო სხვა ქვეყნებთან ერთად მუშაობს ჯანმრთელობის გლობალური უსაფრთხოების ხელშესაწყობად. 2013 წლიდან მიმდინარეობს გერმანულ-ქართული ერთობლივი პროექტი, რომელიც გერმანიისა და საქართველოს მთავრობებს შორის არსებული შეთანხმების საფუძველზე ხორციელდება დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრისა და ბუნდესვერის მიკრობიოლოგიის ინსტიტუტის მიერ. გერმანულ-ქართული პროექტი ხორციელდება გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის საგარეო საქმეთა სამინისტროს პროექტის „ბიოლოგიური უსაფრთხოებისა და ჯანმრთელობის დაცვის გერმანიის პარტნიორული პროგრამის“ ფარგლებში.

ქართულ-გერმანული ერთობლივი პროექტის მიზანია გერმანიასა და საქართველოს შორის ურთიერთობების გაფართოება, გერმანელი მეცნიერების ცოდნისა და გამოცდილების გაზიარებით ბიოლოგიური უსაფრთხოების რეგიონალური ქსელის ჩამოყალიბება და საშიში ინფექციური დაავადებების დიაგნოსტიკა. პროექტი მხარს უჭერს დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნულ ცენტრს, განახორციელოს და გააუმჯობესოს გადამდებ დაავადებათა მეთვალყურეობა და კონტროლი, ეპიდემიების იდენტიფიკაცია და კონტროლი, რეკომენდაციებისა და გაიდლაინების შემუშავება პრევენციისათვის და სტატისტიკური ინფორმაციის ანალიზი.

Georgia, together with other countries, works to support Global Health Security. Since 2013 a German-Georgian partnership between National Center for Disease Control and Public Health (NCDC) and the Bundeswehr Institute of Microbiology (IMB) has been established under the agreement between the Governments of Germany and Georgia. The project is a part of the German Partnership Program for Excellence in Biological and Health Security.

The German-Georgian joint project aims to extend relationship between Germany and Georgia with experiences and knowledge sharing from German scientists for the establishment of a regional network for biosecurity and diagnostics of dangerous infectious diseases. The project supports the NCDC in performing and improving its main activities: surveillance, control of infectious diseases, identification of epidemics and implementation of countermeasures, development of guidelines for prevention and statistical information analysis for governmental officials.

GERMAN-
GEORGIAN
PARTNERSHIP
BETWEEN
NCDC AND
THE BUNDESWEHR IMB

იმუნიზაციის სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში ცივი ჯაჭვის განახლება

ცივი ჯაჭვის აღჭურვილობა COLD CHAIN EQUIPMENT

Vaccine Carriers

Cold Box

Ice-Lined Refrigerator (LR)
140 ltr

Deep Freezer (DF)
140 ltr

საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 30 სექტემბრის N1799 განკარგულების საფუძველზე, პირველად დამოუკიდებელი საქართველოს ისტორიაში, 2014 წელს „იმუნიზაციის“ პროგრამის ფარგლებში გაეროს ბავშვთა ფონდის მეშვეობით, საბიუჯეტო სახსრებით შესყიდული იქნა ჯანმოს მიერ რეკომენდებული „ცივი ჯაჭვის“ ინვენტარი, რომლითაც ქვეყანაში არსებული „ცივი ჯაჭვის“ ინფრასტრუქტურის დაახლოებით 30%-ის განახლება გახდა შესაძლებელი.

Based on the Governmental Resolution No.1799 (dated by September 30, 2014), for the first time ever in the history of independent Georgia, Cold Chain equipment recommended by the WHO was purchased through the State Immunization Program, using UNICEF procurement mechanism. As a result of this activity, 30% of country's Cold Chain infrastructure was updated.

UPGRADING
THE COLD
CHAIN
INFRASTRUCTURE
WITHIN THE STATE
IMMUNIZATION
PROGRAM

ბიოსაფრთხოების, ბიოლოგიური დაცვისა და კარგი ლაბორატორიული მართვის ტრენინგ-რესურს ცენტრის შექმნა სამხრეთ კავკასიის რეგიონისთვის (RTRC)

ევროკავშირის დაფინანსებით და გაეროს დანაშაულისა და სამართლის რეგიონთაშორისი კვლევითი ინსტიტუტის (UNICRI) ადმინისტრირებით განხორციელდა ლაბორატორიული ბიოსაფრთხოების გაძლიერებისაკენ მიმართული ორი პროექტი C4 – ეროვნულ და B1 – რეგიონულ დონეებზე. პროექტების მიზანი იყო ბიოსაფრთხოების მდგრადი პოლიტიკის დამკვიდრება ტრენინგ – რესურს ცენტრის ჩამოყალიბებით სამხრეთ კავკასიის ქვეყნებსა და თურქეთში.

პროექტის ფარგლებში ევროპის წამყვან ინსტიტუტებში მომზადდნენ ბიოსაფრთხოების ოფიცრები/ტრენერები. ლუგარის ცენტრის ბაზაზე გადამზადდა 60-მდე თანამშრომელი სხვადასხვა უწყებიდან ლაბორატორიული ბიორისკების შეფასებასა და ბიოსაფრთხოების სხვა საკითხებში.

The two projects, C4 – on national and B1 – on regional levels, on reinforcing laboratory biosafety were funded by the EU and administered by UN Interregional Crime and Justice Research Institute. Overall goal of the projects was to create sustainable biosafety policy through the establishment of regional training and resource center in laboratory biosafety for South Caucasus and Turkey.

Within the project scope NCDC staff passed internship at the leading EU institutes. Up to 60 laboratory personnel from various organizations were trained in biorisk assessment and other biosafety issues at the NCDC/Lugar Center.

ESTABLISHMENT OF
REGIONAL
TRAINING AND
RESOURCE CENTER
IN BIOSAFETY,
BIOSECURITY AND
GOOD LABORATORY
MANAGEMENT FOR THE
SOUTH CAUCASUS (RTRC)

მსოფლიო კონგრესი – ქიმიური, ბიოლოგიური, რადიაციული და ბირთვული მეცნიერებები და მათი შედეგები (CSCM)

62

ევროკავშირის პროექტის (EU/UNICRI) დაფინანსებით 2014 წ. 1-5 ივნისს ჩატარდა მსოფლიო კონგრესი, რომელსაც ესწრებოდა ქიმიური, ბიოლოგიური, რადიაციული და ბირთვული უსაფრთხოების მიმართულებით მომუშავე მეცნიერები და სახელმწიფო უწყებების წარმომადგენლები – 300-მდე მონაწილე მსოფლიოს 30 ქვეყნიდან.

კონგრესი მიმდინარეობდა პრემიერ-მინისტრის პატრონაჟით.

კონგრესზე ხელი მოეწერა აშშ-ს და საქართველოს მთავრობების მიერ რ. ლუგარის ცენტრის საქართველოს მხარისთვის გადაცემის ერთობლივ გარდამავალ შეთანხმებას (JTA).

CSCM World Congress was carried out within the EU/UNICRI funded project framework on June 1-5, 2014. The congress was attended by up to 300 participants from about 30 countries. Participants represented the scientific and state security fields as well as the fields of chemical, biological, nuclear and radiological safety.

The Congress was carried out under the auspices of the Prime-Minister of Georgia. Joint Transition Agreement (JTA) on transferring R. Lugar Center or Public Health Research from US to Georgian side was bilaterally signed by the state officials.

WORLD
CONGRESS
ON CBRN
SCIENCE AND
CONSEQUENCE
MANAGEMENT
(CSCM)

გარდამავალი პასუხისმგებლობების გადაცემის ხელშეკრულება

2014 წლის 5 ივნისს ხელი მოეწერა ამერიკის შეერთებული შტატებისა და საქართველოს მთავრობებს შორის შეთანხმებას „განსაკუთრებით საშიში პათოგენების აღმოჩენის, ეპიდემიოლოგიური ზედამხედველობის და რეაგირების ერთიანი ლაბორატორიული სისტემისა და საქართველოს რიჩარდ ლუგარის სახელობის საზოგადოებრივი ჯანდაცვის კვლევითი ცენტრის უზრუნველყოფასთან დაკავშირებული ხარჯებისა და პასუხისმგებლობის გადაცემის შესახებ“.

On June 5, 2014, „The Agreement between the Government of the United States of America and the Government of Georgia concerning the transition of sustainment costs and responsibilities over the Unified Laboratory System for Detection, Epidemiological Surveillance and response to Especially Dangerous Pathogens, and the Richard G. Lugar Center for Public Health Research in Georgia“ was signed.

JOINT
TRANSITION
AGREEMENT

თანამშრომლობა NIH / NIAID

64

2014 წლის 16-18 ივნისს თბილისში აივ/შიდსის, ტუბერკულოზისა და ვირუსული ჰეპატიტების საკითხებზე ჩატარდა აშშ-საქართველოს ერთობლივი სამეცნიერო კონფერენცია.

კონფერენციის ორგანიზატორები იყვნენ აშშ ჯანდაცვის ნაციონალური ინსტიტუტი (NIH), ალერგიისა და ინფექციური დაავადებების ნაციონალური ინსტიტუტი (NIAID), მეცნიერებისა და ტექნოლოგიების საერთაშორისო ცენტრი (ISTC), საქართველოს პრემიერ-ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, საქართველოს საელჩო აშშ-ში, დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი და ინფექციური პათოლოგიის, შიდსისა და კლინიკური იმუნოლოგიის სამეცნიერო-პრაქტიკული ცენტრი.

კონფერენციის შედეგად საქართველოს რამდენიმე წამყვანმა სამედიცინო დაწესებულებამ მოიპოვა 7 საგრანტო პროექტი ~ 600 000 აშშ დოლარის ოდენობით.

The interdisciplinary research Workshop on HIV/AIDS, Tuberculosis, and Hepatitis was conducted on June 16-18, 2014 in Tbilisi. The event was supported by the International Science and Technology Center (ISTC) and the Georgian Ministry of Labour, Health, and Social Affairs in partnership with the Embassy of Georgia, Washington, D.C., the Georgian National Center for Disease Control and Public Health (NCDC) and the Georgian Infectious Diseases, AIDS, and Clinical Immunology Research Center (IDACIRC) with scientific consultation provided by the National Institute of Allergy and Infectious Diseases within the U.S. Department of Health and Human Services (NIAID/NIH/HHS). As a result of the Conference, 7 grants were awarded to Georgian medical institutions with the total amount ~600 000 USD.

COLLABORATION
WITH NIH/NIAID

ახალი ვაქცინების დანერგვა საქართველოში

მსოფლიოში 2008 წელს 5 წლამდე ასაკის ბავშვებს შორის გარდაცვალების 8.8 მლნ შემთხვევიდან (ჯანმოს შეფასება), დაახლოებით 541,000 შემთხვევა გამოწვეული იყო პნევმოკოკური ინფექციებით.

ბაქტერიული მენინგიტებზე სენტინელური ზედამხედველობის შედეგებმა აჩვენა, რომ საქართველოში 5 წლამდე ასაკის ბავშვებში ბაქტერიული მენინგიტის შემთხვევების 15% გამოწვეული იყო პნევმოკოკით.

2014 წელს ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის რეკომენდაციების საფუძველზე ქვეყნის პროფილაქტიკური აცრების კალენდარში დაინერგა პნევმოკოკის საწინააღმდეგო ვაქცინა.

2014 წელს საქართველოს მთავრობამ მიიღო გადაწყვეტილება ქვეყანაში ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის მიერ პრეკვალიფიცირებული ცოფის საწინააღმდეგო ვაქცინის გამოყენების შესახებ.

1990 წლის შემდეგ პირველად საქართველოში 2015 წელს ცოფით ადამიანის გარდაცვალების არცერთი შემთხვევა არ დაფიქსირებულა.

საქართველო ცოფის საწინააღმდეგო პოსტექსპოზიციური პროფილაქტიკისათვის ჯანმოს მიერ პრეკვალიფიცირებულ ვაქცინას იყენებს.

In 2008, out of 8.8 million under 5 mortality cases 541,000 deaths were attributed to the pneumococcal infections (WHO estimate).

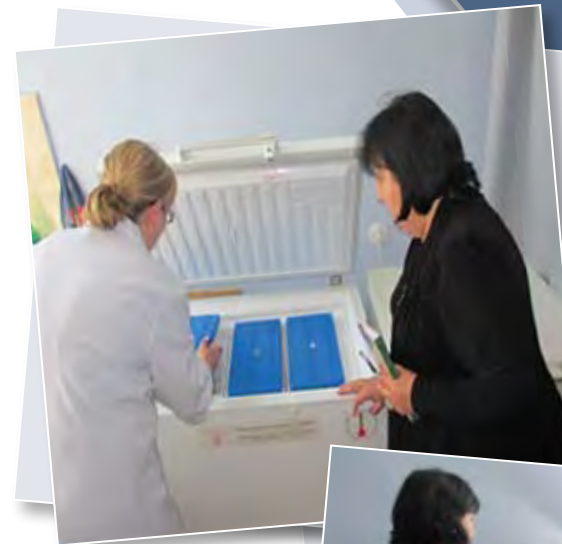
The results of the sentinel surveillance of the bacterial meningitis have shown that 15% of bacterial meningitis cases among the population under 5 in Georgia was caused by pneumococcus.

In 2014, according to the WHO recommendations the pneumococcal vaccine was added to the national immunization calendar.

In 2014 the Government of Georgia made a decision to use the WHO prequalified Rabies vaccine.

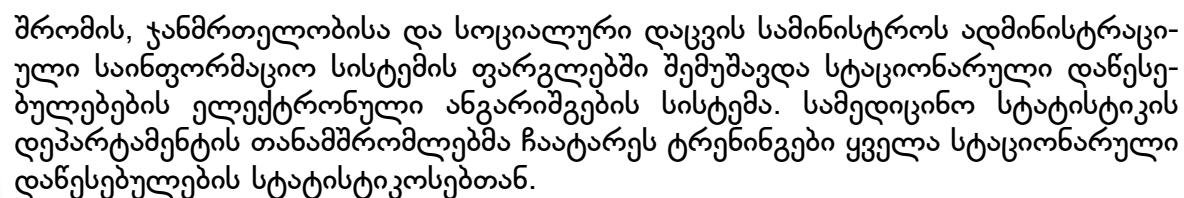
For the first time since 1990, in 2015 no human death cases caused by rabies have been registered in Georgia.

The WHO prequalified vaccine is also used for post exposure prophylaxis of rabies.

INTRODUCTION
OF NEW
VACCINES IN
GEORGIA

66

სისტემის მეშვეობით შესაძლებელია განხორციელდეს დეტალური ანალიზი სქესის, ასაკის, დიაგნოზის, ოპერაციული ჩარევისა და სხვა პერსონიფიცირებული პარამეტრების ჭრილში.

Within the scope of the administrative information system of the Ministry of Labour, Health and Social Affairs the new, case-based electronic hospital discharge reporting system was developed. Statisticians from all countrywide in-patient health institutions have been trained by Medical Statistics Department staff.

The system enables to carry out detailed analysis of data in accordance to gender, age, diagnosis, surgery, procedures, and other personalized features.

THE
NEW CASE-
BASED
ELECTRONIC
HOSPITAL
DISCHARGE
REPORTING
SYSTEM WAS
IMPLEMENTED
THROUGHOUT
THE COUNTRY

საქართველოში „გარემოს და ჯანმრთელობის ეროვნული სამოქმედო გეგმის“ შემუშავების დაწყება

2014 წლის ეროვნული სამოქმედო გეგმის განრიგისა და საქართველო-ევროკავშირის შორის დადებული ასოცირების შეთანხმების თანახმად, ლ. საყვარელიძის სახ. დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნულ ცენტრში მუშავდება „გარემოსა და ჯანმრთელობის მე-2 ეროვნული სამოქმედო გეგმა (NEHAP 2)“.

67

According to the agenda on the execution of the National Action Plan, 2014 and the Association Agreement between Georgia and the European Union, the National Center for Disease Control and Public Health is developing the National Environment and Health Action Plan (NEHAP-2).

GEORGIA
INITIATED
ELABORATION
OF THE NATIONAL
ENVIRONMENT
AND HEALTH
ACTION PLAN –
NEHAP- 2

ურთიერთშეთანხმების მემორანდუმი ვაშინგტონის უნივერსიტეტის ჯანმრთელობის გავრცეებისა და შეფასების ინსტიტუტთან

68

მემორანდუმით IHME და ცენტრი ერთობლივად მიზნად ისახავენ დაავადებების, ტრავმებისა და რისკფაქტორებით გამოწვეული მდგომარეობების მოსალოდნელი ტვირთის შეფასების სიზუსტის გაუმჯობესებას, რისთვისაც გამოყენებულ იქნება IHME-ს ხელმძღვანელობით მიმდინარე ავადობის გლობალური ტვირთის კვლევის მეთოდები.

აღნიშნული თანამშრომლობის პროცესში ხდება ცოდნის, მონაცემებისა და საექსპერტო გამოცდილების გაზიარება, დაავადებების, ტრავმებისა და რისკფაქტორებით გამოწვეული მდგომარეობების მოსალოდნელი ტვირთის შეფასება ქვეყნისა და რეგიონების დონეზე.

ცენტრის თანამშრომელთა თანაავტორობით ჟურნალში "The Lancet" გამოქვეყნდა ექვსი სტატია.

IHME and NCDC aim at improving estimates of the burden of diseases, injuries, and risk factors for Georgia, using methods consistent to the overall Global Burden of Disease Study (GBD), administered by IHME. For this to happen, the two institutions will collaborate to share data, knowledge, and expertise.

The collaboration produces estimates on the burden of diseases, injuries, and risk factors at the national and sub-national level.

6 articles were published in the Lancet by NCDC co-authorship.

MEMORAN-
DUM OF
UNDERSTAN-
DING BETWEEN
THE INSTITUTE FOR
HEALTH METRICS
AND EVALUATION
(IHME) AND NCDC

გლობალური ჯანმრთელობის უსაფრთხოების ინიციატივა

გლობალური ჯანმრთელობის უსაფრთხოების ინიციატივა საერთაშორისო პარტნიორობაა ინფექციური დაავადებებით გამონეული საფრთხისაგან მსოფლიოს დასაცავად. 2014 წელს ინიციატივა ახალ ეტაპზე გადავიდა, შემუშავდა და ძალაში შევიდა სამოქმედო პაკეტი, რომელიც მოიცავს შემდეგ საკითხებს: ანტიმიკრობული რეზისტენტობა, ზოონოზური დაავადებები, ბიოუსაფრთხოება და ბიოდაცვა, იმუნიზაცია, ეროვნული ლაბორატორიის სისტემა, რეალურ დროში ეპიდზედამხედველობა, ანგარიშგება, სამუშაო ძალის განვითარება, გადაუდებელ სიტუაციებზე რეაგირების ცენტრი, საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაკავშირება კანონმდებლობასთან და მულტისექტორალური სწრაფი რეაგირება, სამედიცინო ღონისძიებები და პერსონალი.

საქართველო, სხვა ქვეყნებთან ერთად, აქტიურად უჭერს მხარს გლობალური ჯანმრთელობის უსაფრთხოების განხორციელებას. იგი არის „რეალურ დროში ბიოზედამხედველობის“ სამოქმედო პაკეტის ლიდერი და „ზოონოზური დაავადებების“ და „ეროვნული ლაბორატორიული სისტემის“ სამოქმედო პაკეტების მხარდამჭერი.

GHSa was launched in February 2014 to advance a world safe and secure measures from infectious disease threats, to bring together nations from all over the world.

Georgia, together with other countries is actively involved in support of the 11 Action Package objectives, “Real-Time Surveillance” – as a Leading country, “National Laboratory System” and “Zoonotic Diseases” – as the contributing country.

GLOBAL
HEALTH
SECURITY
AGENDA

თამბაქოს გლობალური სასკოლო კვლევა საქართველოში GYTS

70

The GYTS is a school-based survey designed to enhance the capacity of countries to monitor tobacco use among youth and to guide the implementation and evaluation of tobacco prevention and control programmes.

The GYTS is a standard methodology of WHO and CDC.

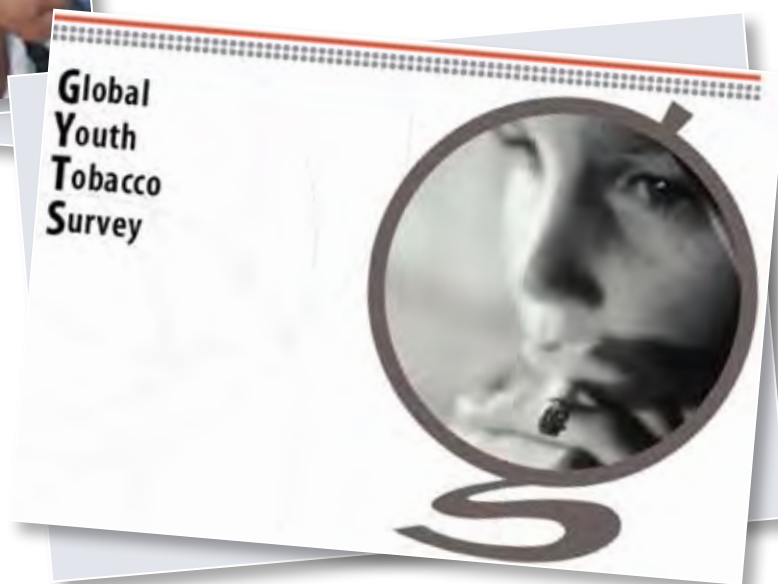
GYTS data can be used to monitor seven Articles in the WHO FCTC.

The third GYTS was held in Georgia in 2014.

GYTS სასკოლო ასაკის ბავშვებში ჩატარებული კვლევაა, რომელიც შეიქმნა ახალგაზრდებში თამბაქოს მოხმარების გავრცელების მაჩვენებლების მონიტორინგის განხორციელებისთვის. GYTS წარმოადგენს WHO-სა და CDC-ის სტანდარტულ მეთოდოლოგიას.

GYTS მონაცემები WHO FCTC-ის შვიდი მუხლის მონიტორინგის საშუალებას იძლევა.

საქართველოში GYTS კვლევა 2014 წელს მესამედ ჩატარდა.

GLOBAL
YOUTH
TOBACCO
SURVEY GYTS

დაავადებათა ადრეული გამოვლენა და სკრინინგის სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში საშვილოსნოს ყელის კიბოს ორგანიზებული სკრინინგის პილოტის დაწყება

გაეროს მოსახლეობის ფონდთან მჭიდრო თანამშრომლობით, „დაავადებათა ადრეული გამოვლენისა და სკრინინგის“ სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში, 2014 წლიდან გურჯაანის მუნიციპალიტეტში პილოტურად დაიწყო საშვილოსნოს ყელის ორგანიზებული სკრინინგი. პილოტის მიზანია მიღებული შედეგების განვრცობა ქვეყნის მასშტაბით და მოცვის მაჩვენებლების ამალღება. პილოტი ითვალისწინებს სოფლის ექიმის მიერ მიზნობრივი პოპულაციის (25-დან 60 წლის ჩათვლით ასაკის ქალები) კონსულტირებას საშვილოსნოს ყელის კიბოს სკრინინგის შესახებ და მათ რეფერალს სერვისის მიმწოდებელ კლინიკაში. 2015 წელს სახელმწიფომ შეისყიდა სკრინინგისათვის აუცილებელი აღჭურვილობა, 2016 წლიდან სოფლის ექიმებს მიეცათ შესაძლებლობა, თავად განახორციელონ პაპ-ტესტის აღება და რეფერალი სერვისის მიმწოდებელ კლინიკაში.

Within the scope of the State Program on Disease Early Detection and Screening a pilot program on cervical cancer organized screening, in close collaboration with the UNFPA, was introduced in Gurjaani municipality in 2014. The goal of the program is to expand positive results from the pilot across the country and ultimately, to increase screening coverage rate. The pilot provides rural doctor's counseling to target population (women aged 25 to 60 years) about cervical cancer screening and their referral to service provider clinic. In 2015, the equipment for cervical cancer screening was purchased by the funds allocated from the state budget. Since 2016, rural doctors have been given the opportunity to take over the PaP testing and make referral to service provider clinic.

LAUNCHING
OF THE
CERVICAL
CANCER
ORGANIZED
SCREENING
PILOT WITHIN THE
STATE PROGRAM
ON DISEASE EARLY
DETECTION AND
SCREENING

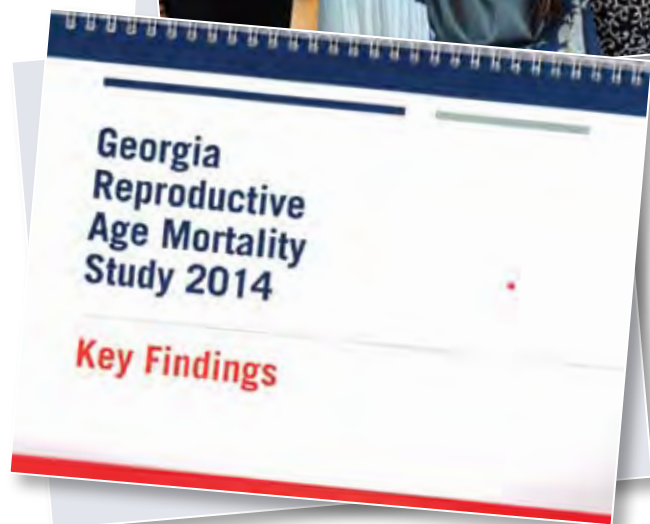
რეპროდუქციული ასაკის ქალთა სიკვდილიანობის კვლევა

72

რეპროდუქციული ასაკის ქალთა სიკვდილიანობის კვლევა საქართველოში ორჯერ, 2008 და 2014 წლებში, განხორციელდა. ორივე კვლევა USAID-Sustain, JSI Inc-ის ფინანსური და ტექნიკური დახმარებით განახორციელა დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნულმა ცენტრმა.

კვლევის ფარგლებში სხვადასხვა წყაროზე დაყრდნობით შესწავლილ იქნა 2012 წელს რეპროდუქციული ასაკის (15-49 წლის) ქალთა სიკვდილის ყველა შემთხვევა და, შესაძლებლობების ფარგლებში, დადგინდა თითოეული ამ შემთხვევის ჭეშმარიტი მიზეზი.

Reproductive Age Mortality Survey (RAMOS) was held twice – in 2008 and 2014 in Georgia. Both surveys were accomplished by the NCDC with the technical and financial support from USAID/Sustain, JSI Inc.

Entire death cases of reproductive age women (15-49 year) in 2012 were investigated and the actual main causes of death were studied.

REPRODUCTIVE
AGE MORTALITY
SURVEY RAMOS

ტუბერკულოზის მართვის სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში ტუ პაციენტების კონტაქტირებულთა კვლევის ახალი მეთოდის დანერგვა

2012 წლიდან დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნულმა ცენტრმა აიღო ტუბერკულოზით დაავადებული პაციენტების კონტაქტების მოძიების ვალდებულება. 2014 წლიდან დაინერგა ახალი მეთოდოლოგია, რაც ითვალისწინებს ტუბერკულოზით დაავადებული პაციენტების კონტაქტების ეპიდკვლევას სპეციალურად შემუშავებული კითხვარების საფუძველზე და მათ რეფერირებას სპეციალიზებულ სამედიცინო დაწესებულებაში შესაბამისი საინფორმაციო და საგანმანათლებლო სამუშაოს ჩატარების გზით.

2015 წელს გლობალური ფონდის პროგრამის ფარგლებში შეძენილ იქნა 9 GeneXpert აპარატი – ტუბერკულოზისა და რეზისტენტული ტუბერკულოზის სწრაფი სადიაგნოსტიკო საშუალება.

National Center for Disease Control and Public Health has been bearing the responsibility for contact tracing of TB patient since 2012. In this direction, the new methodology for epidemiological surveillance of TB patient contacts has been introduced since 2014. The methodology implies epidemiological investigation of TB patient contacts with specially designed questionnaire and their referral to the specialized medical institutions providing them with appropriate informational and educational work.

In 2015, in the frame of the Global Fund's program 9 GeneXpert (rapid diagnostic tool for TB and resistant TB) were purchased.

INTRO-
DUCTION
OF THE NEW
MECHANISM
FOR CONTACT
TRACING OF TB
PATIENTS WITHIN
THE TB MANAGEMENT
STATE PROGRAM

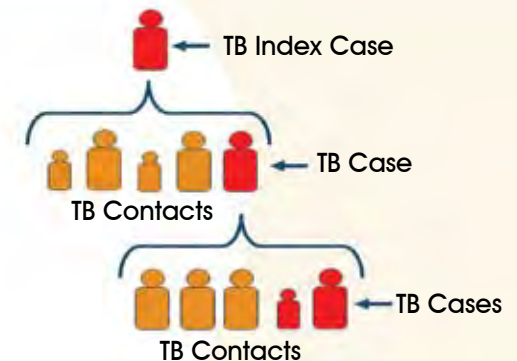

73

Remember!!! Every TB Case Began as a TB Contact

Contact investigation helps to:

- ▶ Identify additional TB cases
- ▶ Identify persons with latent TB infection
- ▶ Prevent the further spread of TB
- ▶ Save someone's life

C ჰეპატიტის ელიმინაციის პროგრამის დაწყება საქართველოში

გასული წლების განმავლობაში საქართველოს მთავრობამ მნიშვნელოვნად გააძლიერა C ჰეპატიტის წინააღმდეგ მიმართული ღონისძიებები. 2014 წლის მარტში დაავადებათა კონტროლის ეროვნულ ცენტრში გამართულ C ჰეპატიტის ეროვნულ შეხვედრაზე განიხილეს საქართველოში C ჰეპატიტის ელიმინაციის პირ-

ველი კონცეფცია. საქართველოს მთავრობამ ქვეყანაში დაავადების შესაძლო ელიმინაციის თაობაზე მოლაპარაკებები დაიწყო ფარმაცევტულ კომპანია „გილიადთან“, რომელიც მსოფლიოში ერთ-ერთი ლიდერია ახალი პირდაპირ მოქმედი ანტივირუსული პრეპარატების, მათ შორის სოფოსბუვირისა და სოფოსბუვირი/ლედიპასვირის (ჰარვონი), წარმოე-

ბაში. 2015 წლის 21 აპრილს გაფორმდა ურთიერთშეთანხმების მემორანდუმი საქართველოსა და ფარმაცევტულ კომპანია „გილიადს“ შორის. დაიწყო ელიმინაციის პროგრამის პირველი ფაზა. ელიმინაციის პროგრამის ფარგლებში C ჰეპატიტით დაავადებული ყველა პაციენტი უფასოდ მკურნალობს უახლესი ანტივირუსული პრეპარატებით.

Over the past several years the Government of Georgia substantially stepped up its efforts against hepatitis C. In March 2014 the national workshop on hepatitis C developed the first concept of hepatitis C elimination in Georgia. The Georgian Government started negotiation with pharmaceutical company Gilead which is one of the global leaders in manufacturing potent DAAs, including Sofosbuvir and fixed-dose combination of Ledipasvir/Sofosbuvir regarding possible elimination of HCV in Georgia. The Memorandum of Understanding between the Government of Georgia and US pharmaceutical company Gilead was officially signed on April 21, 2015, that marked the launch of the first phase of elimination program. All patients diagnosed with hepatitis C receive free treatment with new antiviral drugs.

LAUNCHING
OF THE
HEPATITIS C
ELIMINATION
PROGRAM
IN GEORGIA

ინფექციურ დაავადებათა გეგმების შემუშავება

ქვეყნის ტერიტორიაზე ებოლას ვირუსით გამოწვეული დაავადების შეკავების მულტისექტორული მზადყოფნის მიზნით, მთავრობის განკარგულებით (N1807 2014 წ. 1 ოქტომბერი) დამტკიცდა სპეციალური რეაგირების გეგმა.

მთავრობის განკარგულებით (N1817 2 ოქტომბერი 2014 წ.) დამტკიცდა ყირიმ-კონგოს ჰემორაგიული ცხელების ეპიდაფეთქების მართვისა და პრევენციის მიზნით გასატარებელ ღონისძიებათა გეგმა.

2014 წლის 14 აპრილს საქართველოს მთავრობის N690 განკარგულებით განისაზღვრა ცოფის პრევენციის მიზნით 2014-2018 წლებში გასატარებელი მულტისექტორული ღონისძიებები.

ზიკა ვირუსის საფრთხეებისა და მზადყოფნისა და დროული რეაგირების მიზნით შექმნილია მგრძნობიარე ზედამხედველობის სისტემა, არსებობს ლაბორატორიული დიაგნოსტიკის შესაძლებლობა, კოლოს აქტიური გავრცელების პერიოდში ჩატარდა უპრეცედენტო მასშტაბების სადეზინფექციო სამუშაოები (მთავრობის განკარგულება N500, 24 მარტი, 2016 წ.).

მთავრობის 2016 წლის 18 აგვისტოს N1704 განკარგულებით დამტკიცდა საქართველოში C ჰეპატიტის ელიმინაციის 2016-2020 წლების ეროვნული სტრატეგია.

The National Action Plan for Preparedness and Response against Ebola Virus Disease was approved by the Government decree (N1807, October 1, 2014).

The Action Plan on CCHF outbreak, management and prevention was approved by the Government Decree (N1817 October 2, 2014)

Multisectoral activities for the prevention of rabies for 2014-2018 were defined by the Government Decree #690 on April 14, 2014.

For the purpose of Preparedness and Response against Zika Virus Threats the sensitive surveillance system and the laboratory diagnostic capacity were developed; large-scale disinfection works were conducted (Government decree N500, March 24, 2016).

The National Strategy 2016-2020 on Hepatitis C Elimination Program was approved by the Government, N1704, August 18, 2016.

DEVELOPMENT
OF THE
INFECTIOUS
DISEASES
ACTION PLANS

ჯანმრთელობის ხელშეწყობის სახელმწიფო პროგრამა „საზოგადოებრივი მოძრაობა ჯანმრთელი საქართველოსთვის“

ჯანმრთელობის ხელშეწყობის სახელმწიფო პროგრამა საქართველოში პირველად 2015 წელს დამტკიცდა, ბიუჯეტით 200 000 ლარი. პროგრამა მოიცავდა 6 კომპონენტს: (1) თამბაქოს კონტროლის ხელშეწყობა; (2) ჯანსაღი კვების ხელშეწყობა; (3) ფიზიკური აქტივობის ხელშეწყობა; (4) ჰიპერტენზიის პრევენციის საგანმანათლებლო კომპონენტი; (5) ჯანმრთელობის ხელშეწყობის პოპულარიზაცია; (6) კიბოს სკრინინგში მოსახლეობის ჩართულობის ხელშეწყობა.

2016 წელს პროგრამის ბიუჯეტი გაორმაგდა.

Health Promotion State Program with the budget of 200 000 GEL was approved in 2015 in Georgia for the first time ever. The program is comprised of 6 priorities: (1) tobacco control strengthening; (2) promotion of healthy nutrition; (3) promotion of physical activity; (4) arterial hypertension; (5) popularization of health promotion; (6) promotion of increasing coverage of the cancer screening program.

The budget of the program was doubled in 2016.

STATE PROGRAM ON HEALTH PROMOTION "PUBLIC MOVEMENT TO HEALTHY GEORGIA"

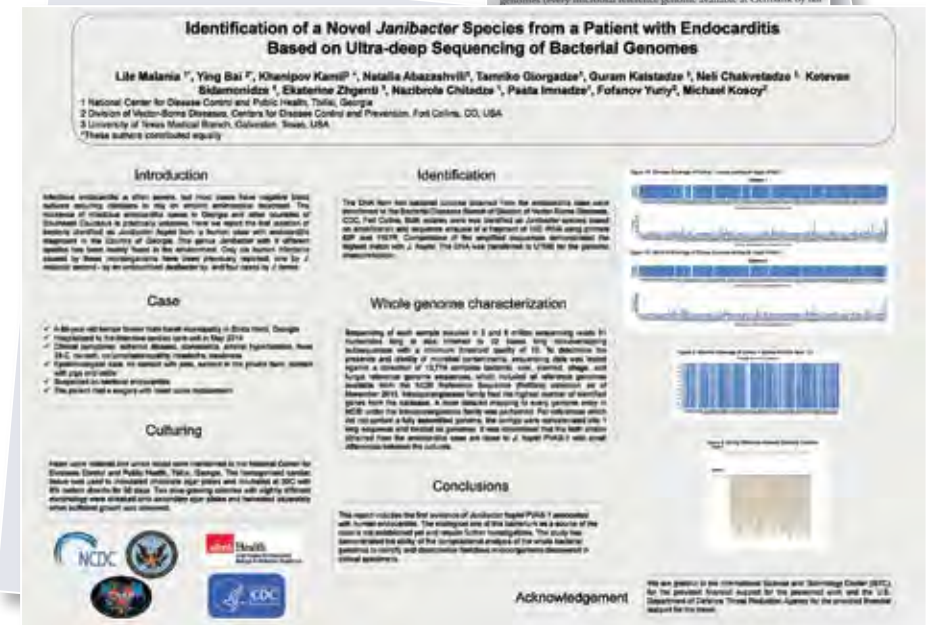

77

შედეგები მოხსენებულია საერთაშორისო კონფერენციაზე „აღმოცენებადი ინფექციური დაავადებები“, აშშ, ატლანტა, 24-26 აგვისტო, 2015.

Study results were presented at the international conference Newly Emerged Infectious Diseases in Atlanta, US, on 24-26 August, 2015.

FIRST
TIME EVER IN
THE WORLD –
DISCOVERY OF
JANIBACTER HOYLEI
PVAS-1 IN CLINICAL
SPECIMEN

C ჰეპატიტზე ორსულთა სკრინინგის დანერგვა დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობის სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში

C ჰეპატიტის ელიმინაციის სტრატეგიის ფარგლებში, 2015 წლიდან „დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობის“ სახელმწიფო პროგრამას დაემატა ორსულთა კვლევა C ჰეპატიტზე (B ჰეპატიტზე, აივ-ინფექცია/შიდსზე და სიფილისზე კვლევებთან ერთად, რომელთა უზრუნველყოფა ხდებოდა წინა წლების პროგრამული დიზაინით) და სამედიცინო დაწესებულებების უზრუნველყოფა კომბინირებული ოთხკომპონენტური ტესტ-სისტემებით.

Within the frame of the Hepatitis C Elimination Strategy for Georgia, screening of pregnant women for Hepatitis C (along with testing for Hepatitis B, HIV and syphilis already implemented by the previous program design) and provision of medical facilities with the four-component test systems have been integrated into the Maternal and Child Health State Program since 2015.

INTRO-
DUCTION
OF
PREGNANT
WOMEN
SCREENING
FOR HEPATITIS
C WITHIN THE
MATERNAL AND
CHILD HEALTH STATE
PROGRAM

ალკოჰოლის, თამბაქოსა და სხვა ნარკოტიკის მოხმარების შემსწავლელი ევროპის სასკოლო კვლევა ESPAD

ESPAD-ის პროექტის მთავარი მიზანი იყო შედარებადი მონაცემების შეგროვება საქართველოში 1999 წელს დაბადებული სტუდენტების მიერ სხვადასხვა ნივთიერების გამოყენების შესახებ.

საქართველომ ESPAD-ის კვლევაში მონაწილეობა 2015 წელს პირველად მიიღო. კვლევას ფინანსური და პროფესიული მხარდაჭერა განახორციელა ნარკოტიკისა და ნარკოდამოკიდებულების ევროპის მონიტორინგი ცენტრმა (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction – EMCDDA).

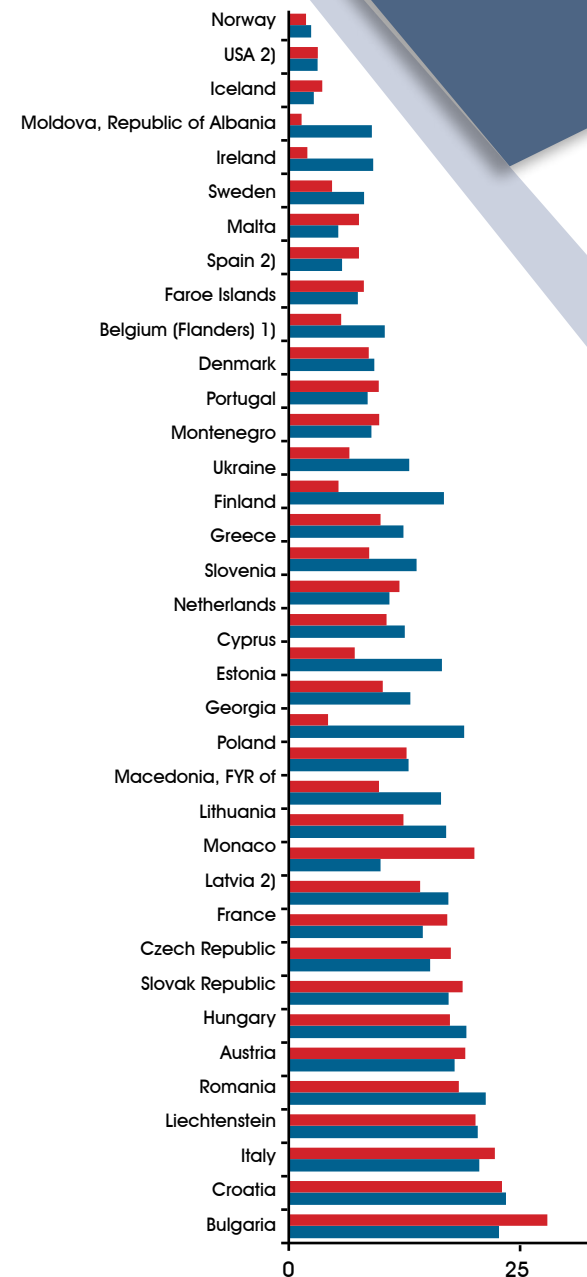
კვლევაში მონაწილეობა მიიღო 190-მა სკოლამ.

The Goal of the ESPAD project in Georgia was to collect comparable data on substance use among students born in 1999.

Georgia first participated in ESPAD survey in 2015. The study was supported by European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA) within the framework of the ENP technical cooperation project in terms of financial and professional support.

190 schools participated in the survey.

EUROPEAN
SCHOOL
SURVEY
PROJECT ON
ALCOHOL
AND OTHER
DRUGS ESPAD

ქართულ ენაზე ითარგმნა და გამოიცა სენფორდის ანტიმიკრობული თერაპიის სახელმძღვანელო

80

დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნულმა ცენტრმა ქართულ ენაზე გამოცემული სენფორდის ანტიმიკრობული თერაპიის სახელმძღვანელოს სამი ათასი ეგზემპლარი (მთლიანი ტირაჟი) უფასოდ გადასცა საქართველოს ამბულატორიებისა და კლინიკების ექიმებს.

3000 pieces of Georgian version of the Sanford Guideline on Antimicrobial Therapy were provided by NCDC free-of-charge to in-patient and out-patient health providers throughout the country.

THE
SANFORD
GUIDELINE ON
ANTIMICROBIAL
THERAPY WAS
TRANSLATED INTO
GEORGIAN AND
PUBLISHED

კიბოს პოპულაციური რეგისტრის დანერგვა ქვეყნის მასშტაბით

კიბოს პოპულაციური რეგისტრი წარმოადგენს ონკოლოგიური მონაცემების სისტემური შეგროვების, შენახვის, ანალიზის, ინტერპრეტაციისა და წარდგენის ორგანიზებულ სისტემას. ის უმნიშვნელოვანეს როლს ასრულებს კიბოს ინციდენტობისა და პრევალენტობის ხარისხიანი მონაცემების შეკრების თვალსაზრისით.

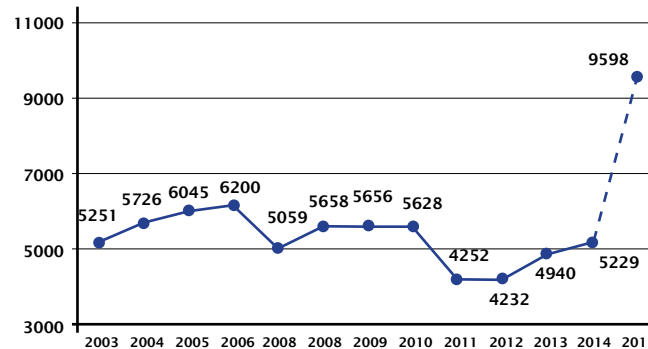
ასეთი ტიპის რეგისტრის გამოყენება მნიშვნელოვანია კიბოს კონტროლის პროგრამების შეფასების და, შესაბამისად, პრიორიტეტების განსაზღვრისა და პროგრამების დაგეგმარებისათვის, განუღი სერვისების ეფექტურობის განსაზღვრად, ონკოლოგიური პაციენტის სამედიცინო მომსახურების განვითარების დინამიკური დაკვირვებისთვის, კიბოს სკრინინგისა და სხვა პრევენციული ღონისძიებების მართებულად დანერგვისთვის.

Population-based Cancer Registry is an organized system for collecting, storing, analyzing, interpreting and presenting the cancer data. The Registry plays a significant role in terms of gathering qualitative data of cancer incidence and prevalence.

Using this type of registry is important for cancer control programs' assessment, for the defining and planning priority interventions, for cancer screening and for proper implementation other preventive measures, as well as for evaluation of the service effectiveness to determine the oncological patients' medical care dynamic observation.

POPULATION-
BASED CANCER
REGISTRY
IMPLEMENTATION
IN GEORGIA

ამთხვეობიანი ახალწარმოქმნილობის
ახალი შემთხვევების რაოდენობა, საქართველო
NEW CASES OF CANCER, GEORGIA

ს ჰეპატიტის სეროპრევალენტობის პოპულაციური კვლევა საქართველოში

82

2015 წელს დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრისა და აშშ დაავადებათა კონტროლისა და პრევენციის ცენტრების (CDC) მიერ, პირველად მოხდა ქვეყნის მასშტაბით, ჩატარდა C ჰეპატიტის სეროპრევალენტობის პოპულაციური კვლევა, რომელიც მიზნად ისახავდა C ჰეპატიტის გავრცელების შეფასებას საქართველოს მოსახლეობაში.

სულ კვლევის ფარგლებში ჩატარდა 6331 ინტერვიუ და შეგროვდა 6014 სისხლის ნიმუში. მონაცემთა ანალიზის პირველადი შედეგების მიხედვით, C ჰეპატიტის ანტისხეულებზე დადებითია ქვეყნის მოზრდილი მოსახლეობის 7.7%, ხოლო რნმ-დადებითი, ანუ C ჰეპატიტის აქტიური ფორმით დაავადებული, არის მოზრდილი მოსახლეობის 5.4%.

National Center for Disease Control and Public Health, in collaboration with US Centers for Disease Control and Prevention (CDC), conducted the first Hepatitis C serosurvey in the country in 2015. The primary objective of the survey was to estimate the prevalence of HCV infection in the general population of Georgia.

6,331 interviews were carried out and 6,014 blood samples were collected during the survey in all. According to the preliminary statistical analyses 7.7% of the population was Anti-HCV positive and 5.5% had the active infection (RNA positive).

HEPATITIS
C SEROSURVEY
IN GEORGIA

ქალაქ თბილისში 2015 წლის 13 ივნისს მომხდარი სტიქიის შედეგების სალიკვიდაციო სამუშაოებში ჩართულობა

ცენტრის თანამშრომლები პირველი დღიდან ჩართული იყვნენ სტიქიის შედეგების სალიკვიდაციო სამუშაოებში. განისაზღვრა წყლისა და საკვების უსაფრთხოების საჭიროება და მომზადდა საინფორმაციო გზავნილი მოსახლეობისთვის; განხორციელდა ვაქცინების მარაგის მობილიზაცია, ვაქცინაცია ქალაქის მასშტაბით მიმდინარეობდა 31 სამედიცინო დაწესებულებაში, ვაქცინაცია ჩაიტარა 2398 მოხალისემ. მოხალისეთა ვაქცინაციაზე დაიხარჯა 2222 დოზა დიფთერია ტეტანუსის საწინააღმდეგო ვაქცინა და 176 დოზა ტეტანუსის ანატოქსინი და ტეტანუსის იმუნოგლობულინი.

ვექტორებით გადაცემადი დაავადებების რისკის შეფასების მიზნით, ჩატარდა დაზარალების ზონების სპეციალური მონიტორინგი; სტიქიის უბნებში დამონტაჟდა ხელსაბანები და სადებიზფექციო საშუალებები; შემუშავდა და დაიბეჭდა მოკლე ინსტრუქტაჟი ხელის დაბანის წესების შესახებ; ადგილებზე ტარდებოდა ინსტრუქტაჟი ინფექციების თავიდან აცილებისა და სხეულის დაზიანებების შემთხვევაში მისაღები ზომების თაობაზე. ცენტრის ვებგვერდზე განთავსდა და ოპერატიულად გავრცელდა სარეკომენდაციო ინფორმაცია სტიქიის უბნებში წყლის მოხმარებასა და ინფექციების გავრცელების პრევენციასთან დაკავშირებით. მომზადდა 9 რადიოგადაცემა, 35 ინტერნეტ-სტატია, 14 ინფორმაცია პრესისთვის, 46 ტელეინტერვიუ, 4 პირდაპირი ჩართვა, 17 ტელესიუჟეტი, 15 ტელეგადაცემა, 7 სატელეფონო ინტერვიუ.

სტიქიის შედეგების სალიკვიდაციო სამუშაოებში აქტიური ჩართულობისა და განსაკუთრებული წვლილისათვის ცენტრის 30-მდე თანამშრომელს გადაეცა საქართველოს პრემიერ-მინისტრისა და საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის მადლობის სიგელები.

The NCDC employees were involved in the recovery works from the very beginning. The need for water and food safety was defined, therefore, an informational leaflet was prepared for the public awareness; vaccination stocks were mobilized, the vaccination was implemented at 31 medical institutions, including 2 398 vaccinated volunteers. 2222 Diphtheria Tetanus Anatoxin and Tetanus Immunoglobulin 176 doses were used. Damaged areas were inspected in order to reduce vector-borne diseases risks; brief hygienic instructions were developed. The recommendations regarding the prevention the water-borne infections were uploaded on the NCDC's web-site. 9 radio programs, 35 internet-articles, 14 media news, 46 TV interviews, 4 lives, 7 phone interviews were prepared.

The NCDC 30 employees were awarded the certificates of appreciation for their contributions on behalf of the Prime Minister and Minister of Labour, Health and Social Affairs of Georgia.

NCDC
INVOLVED
IN DISASTER
RECOVERY
WORKS AFTER
JUNE 13 FLOOD
IN TBILISI, 2015

ჰექსავალენტური ვაქცინის ჩართვა პროფილაქტიკური აცრების ეროვნულ კალენდარში და ტრივალენტური პოლიომიელიტის ორალური ვაქცინის ჩანაცვლება ბივალენტური ვაქცინით საქართველოში

პოლიომიელიტის გლობალური ერაღივაციის ინიციატივის ფარგლებში შემუშავდა „პოლიომიელიტის ერაღივაციისა და „დასასრულის“ სტრატეგიული გეგმა 2013–2018“. დასკვნითი ფაზა ეხება როგორც ველური, ასევე ვაქცინა-დერივაციული პოლიოვირუსისა და ვაქცინა-ასოცირებული პარალიზური პოლიომიელიტის აღმოფხვრას.

2016 წლის გაზაფხულზე ქვეყანა გადავიდა სამკომპონენტური პოლიომიელიტის ვაქცინიდან ორკომპონენტურ ვაქცინაზე (მე-2 ტიპის ვირუსი ამოღებულია).

გადასვლას წინ უნდა უსწრებდეს პოლიომიელიტის ინაქტივირებული ვაქცინის მინიმუმ ერთი დოზის დანერგვა.

ინაქტივირებული ვაქცინა დაინერგა კომბინირებული ჰექსავალენტური (DPaT+HepB+Hib+IPV) ვაქცინის სახით 2, 3, 4 თვის ასაკის ბავშვებში 2015 წლის დეკემბრიდან.

As a part of Global Polio eradication initiative the Polio Eradication and Endgame Strategic Plan 2013-2018 was developed. The ultimate phase is to eliminate the wild as well as vaccine derivative poliovirus and vaccine associated palsy.

In the spring of 2016 the country switched from trivalent oral poliomyelitis vaccine to bivalent (the type 2 virus removed).

The switching was preceded with introduction of at least 1 dose of inactivated polio vaccine.

The inactivated vaccine was introduced in the form of combined hexavalent (DPaT+HepB+Hib+IPV) vaccine for 2, 3 and 4 months old infants starting from the December 2015.

INTRO-
DUCTION
OF HEXAVA-
LENT
VACCINE AND
SWITCHING
FROM
TRIVALENT ORAL
POLIOMYELITIS
VACCINE TO
BIVALENT IN GEORGIA

ხელშეწყობი გარემოს შექმნა თამბაქოს კონტროლის ეფექტური საგადასახადო პოლიტიკის შემუშავებისა და დანერგვისათვის საქართველოში

პროექტის ძირითადი მიზანი იყო საგადასახადო პოლიტიკის ცვლილებათა დოკუმენტის შემუშავება და ფინანსთა სამინისტროსათვის დოკუმენტის წარდგენა შემდგომი რეაგირებისათვის.

პროექტში NCDC-თან ერთად მონაწილეობდნენ: საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო; საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო; მთავრობის ეკონომიკური საბჭო, საქართველოს პარლამენტი, არასამთავრობო სექტორი.

პროექტის ფარგლებში შეიქმნა დოკუმენტი თამბაქოს ნაწარმზე გადასახადების ზრდის, ფასისა და შემოსავლებზე მისი გავლენის, რისკებისა და შესაბამისი ზომების მიღებაზე ფოკუსირებით და წარედგინა ფინანსთა სამინისტროს.

The purpose of the project was to elaborate the taxation policy document and submit to MoF for further adoption.

Collaborators of the project: Ministry of Labour, Health and Social Affairs; Ministry of Finance; Economic Council; Parliament of Georgia; NGOs.

In the frame of the project document on situational analysis and modelling of various tax increases, impact on price, revenues, health outcomes, risks and mechanisms of their control was elaborated and proposed to the MoF.

BUILDING
SUPPORTIVE
ENVIRON-
MENT
FOR THE
ENFORCEMENT
OF EFFECTIVE
TOBACCO CONTROL
TAX AND PRICE
MEASURES IN GEORGIA

ელექტრონული ადრისხვინათობის სისტემის დანერგვა ამბულატორიული დანუსაბულებებისათვის ქვეყნის მასშტაბით

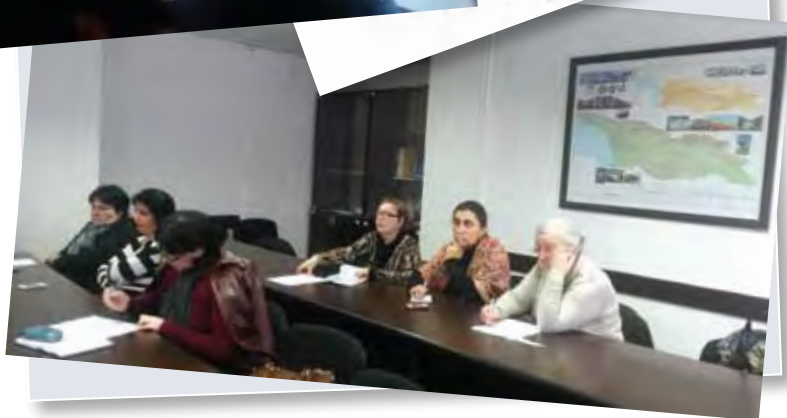
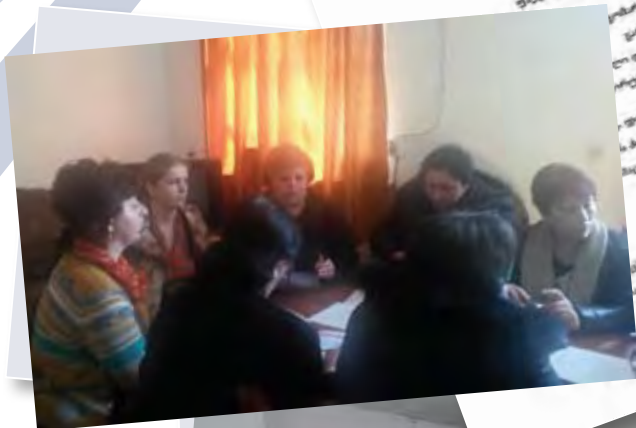
შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს ადმინისტრაციული საინფორმაციო სისტემის ფარგლებში შემუშავდა ამბულატორიული დანუსაბულებების ელექტრონული ანგარიშგების სისტემა. სამედიცინო სტატისტიკის დეპარტამენტის თანამშრომლებმა ჩაატარეს ტრენინგები ყველა ამბულატორიული დანუსაბულების სტატისტიკოსებთან.

სისტემის მეშვეობით შესაძლებელია განხორციელდეს დეტალური ანალიზი სქესის, ასაკის, დიაგნოზისა და სხვა პერსონიფიცირებული პარამეტრების ჭრილობში.

Within the scope of the administrative information system of the Ministry of Labour, Health and Social Affairs, the new case-based electronic reporting system for primary health care institutions was implemented throughout the country. Statisticians from all outpatient health institutions were trained by Medical Statistics Department staff.

The latter made it possible to analyze data by gender, age, diagnosis, and other personalized features.

THE
NEW
CASE-
BASED
ELECTRONIC
REPORTING
SYSTEM FOR
PRIMARY HEALTH
CARE FACILITIES
WAS IMPLEMENTED
THROUGHOUT
THE COUNTRY

ქვეყნის მასშტაბით დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობის ანთენატალური და სამეანო მომსახურების გადამხედველობის აღრიცხვიანობის ელექტრონული სისტემის „ორსულთა და ახალშობილთა ჯანმრთელობის მეთვალყურეობის ელექტრონული მოდული“ („დაბადების რეგისტრი“) ამოქმედება

ორსულთა და ახალშობილთა ჯანმრთელობის მეთვალყურეობის
ელექტრონული მოდულის მეშვეობით ხორციელდება თითოეული ორ-
სულის უწყვეტი მონიტორინგი პირველი ანტენატალური ვიზიტიდან
მშობიარობის ჩათვლით.

სისტემაში, ასევე, ფიქსირდება მონაცემები ახალშობილის ჯანმრთე-
ლობის მდგომარეობის შესახებ დაბადებისას.
იმის გათვალისწინებით, რომ მსოფლიოში
მხოლოდ რამდენიმე ქვეყანას აქვს დაბადების
რეგისტრი, ეს ინიციატივა საქართველოს-
თვის უმნიშვნელოვანეს წინ გადადგმულ
ნაბიჯს წარმოადგენს.

Pregnant women and newborn health
surveillance electronic module is
aimed at continuous monitoring
of pregnant women from the
first antenatal visit to the delivery.

The system also registers data about
the newborn's health at birth. Tak-
ing into consideration that only the
few countries in the world have
the Birth Registry, this initiative is
an important step forward for
Georgia.

PREGNANT
WOMEN AND
NEWBORN
HEALTH
SURVEILLANCE
ELECTRONIC
MODULE ("BIRTH
REGISTRY") WAS
IMPLEMENTED ALL
OVER THE COUNTRY

თვინინგის პროექტი „გარემოს და ჯანმრთელობის სისტემების გაძლიერება საქართველოში“

88

ევროკავშირის ფინანსური მხარდაჭერით მიმდინარეობს თვინინგის პროექტი „გარემოს და ჯანმრთელობის სისტემის გაძლიერება საქართველოში“ იტალიის, პოლონეთისა და დიდი ბრიტანეთის კონსორციუმის მიერ.

პროექტის მიზანია საქართველოში გარემოსა და ჯანმრთელობის სამოქმედო გეგმის შემუშავება, ევროკავშირის შესაბამის კანონმდებლობასთან ჰარმონიზება, გარემოს და ჯანმრთელობის არსებული სისტემის გაძლიერება და ევროკავშირის შესაბამის საჯარო სამსახურებთან კოორდინაცია.

The project Twinning-GE22 – “Strengthening Environmental and Health Systems in Georgia” supported by EU is underway by the consortium of Italy, Poland and UK.

The project aims are: to develop National Action Plan on Environment and Health, harmonizing of relevant legislation with EU-legislation, reinforcing of the Environment and health existing system capacity and twinning with the EU's relevant public agencies.

TWINNING-
GE22
“STRENGTHENING
ENVIRONMENTAL
AND HEALTH
SYSTEMS
IN GEORGIA”

არაგადამდებ დაავადებათა რისკფაქტორების კვლევა STEPS მეთოდოლოგიით

STEPS კვლევა განმეორებით ჩატარდა 2016 წელს ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის ტექნიკური და ფინანსური მხარდაჭერით და დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრის თანადაფინანსებით.

ევროპის რეგიონში საქართველო ერთადერთი ქვეყანაა, რომელსაც საშუალება მიეცა, მეორედ განახორციელოს STEPS კვლევა, ანუ გაზომოს ინდიკატორები, რაც, შესაბამისად, საშუალებას მოგვცემს, გაიზომოს ქვეყანაში ჯანდაცვის სისტემის პროგრესი და დაიგეგმოს ახალი ინტერვენციები.

კვლევა განხორციელდა მთელი ქვეყნის მასშტაბით. მასში მონაწილეობა მიიღეს საქართველოს 18-დან 69 წლამდე მოქალაქეებმა.

STEPS survey, for the second time, was conducted in Georgia in 2016 through WHO and CDC technical and financial support and co-financing from the NCDC.

Georgia is the only country in the European Region conducting the STEPS survey repeatedly. The survey provides the indicators that enable the Country to evaluate health system progress and perform evidence-based planning of new interventions.

Citizens of Georgia, nationwide, aged 18-69 participated in the survey.

NON-
COMMUNICABLE
DISEASES'
RISK-FACTORS
SURVEY STEPS

მობილური აპლიკაციების დანერგვა

90

პროფილაქტიკური აცრების ეროვნული კალენდრის მობილური და ტაბლეტაპლიკაცია (რომელიც მუშაობს iOS და Android პლატფორმებზე) შექმნილია მშობლებისათვის დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრის ინიციატივით და გაეროს ბავშვთა ფონდის (UNICEF) ფინანსური მხარდაჭერით. აპლიკაციის საშუალებით მშობლებს შეუძლიათ მიიღონ ინფორმაცია ქვეყანაში მოქმედი პროფილაქტიკური აცრების კალენდრის, ვაქცინების, ვაქცინაციის უკუჩვენებებისა და ცრუ უკუჩვენებების, გაფრთხილებების, აცრების ჩატარების რეკომენდებული ასაკებისა და ვაქცინაციით მართვადი დაავადებების შესახებ.

აპლიკაციის ერთ-ერთი ფუნქციაა მშობლებისათვის ჩასატარებელი აცრების სახეობისა და თარიღის შეხსენება.

სენფორდის „ანტიმიკრობული თერაპიის კორპორაციისა“ და დაავადებათა კონტროლის ეროვნულ ცენტრს შორის დამყარებული თანამშრომლობის ფარგლებში მომზადდა სახელმძღვანელო – „სენფორდის ჰეპატიტის თერაპია“ - ქართული ვერსია ვებგვერდისა და უფასო მობილური აპლიკაციის სახით. სახელმძღვანელო მოიცავს ინფორმაციას ვირუსული ჰეპატიტების ეპიდემიოლოგიის, დიაგნოსტიკის, მკურნალობის, პრევენციისა და სხვა მნიშვნელოვანი საკითხების შესახებ. ინგლისურიდან ქართულად ნათარგმნი შიგთავსის გარდა, სახელმძღვანელოში შედის სპეციალურად ქართული გამოცემისთვის დამატებული გვერდები საქართველოში C ჰეპატიტის ეპიდემიოლოგიისა და C ჰეპატიტის მკურნალობის ეროვნული პროტოკოლების შესახებ. სახელმძღვანელოს ციფრული ფორმატი საშუალებას მოგვცემს, რეალურ დროში განვაახლოთ სახელმძღვანელოს შიგთავსი და ფეხი ავუნყოთ ახალი ანტივირუსული მედიკამენტების სფეროში მიმდინარე სწრაფ ცვლილებებს.

ანდროიდის სისტემის მობილური მონაცემილობებისათვის აპლიკაციის გადმოწერა შესაძლებელია პირდაპირ ვებგვერდიდან ka.sanfordguide.com ან amazon.com-დან უფასოდ. iOS სისტემაზე მომუშავე მონაცემილობებისათვის ხელმისაწვდომია მობილური ტელეფონებისათვის ადაპტირებული საიტის ვერსია.

By the initiative of National Center for Disease Control and Public Health and financial support of UNICEF, Immunization Mobile and Tablet App (for iOS and Android systems) was developed. Application will provide the opportunity for parents to receive the information about the vaccines, contraindications and false contraindications to vaccination as well as precautions, recommended ages for vaccination and general information about vaccine-preventable diseases. One of the functions of the application is to remind parents about the date and the type of upcoming vaccination for children.

In the framework of collaboration between Sanford Antimicrobial Therapy Inc. and Georgian National center for disease control and public health, Georgian translation of Sanford's Guide to Hepatitis Therapy was prepared as a web-site and mobile application. The guide includes information on epidemiology, diagnosis, treatment, prevention and other important aspects of viral hepatitis. In addition to content translated from English into Georgian, the guide also includes sections on HCV epidemiology in Georgia and Georgian HCV treatment protocols. Digital format of the guide will allow us to update its content almost in real time and to follow the rapid changes in the field of viral hepatitis treatment.

For mobile devices operating on Android OS, application can be downloaded from the web-page ka.sanfordguide.com or from Amazon appstore. For iOS users, web-page is available in the mobile-friendly mode.

INTRODUCTION
OF THE MOBILE
APPLICATIONS

საქართველოში თაბაკოზე მოთხოვნის შემცირების მიზნით შემუშავებული საკანონმდებლო ცვლილებების დამტკიცებისა და აღსრულების მხარდაჭერა WHO FCTC მოთხოვნების შესაბამისად

Bloomberg
Philanthropies

The Union

International Union Against
Tuberculosis and Lung Disease
Health solutions for the poor

პროექტის ძირითადი მიზანია გაგრძელდეს თანამშრომლობა გადაწყვეტილებების მიმღებ ორგანიზაციებთან და ინდივიდებთან, რათა ხელი შეეწყოს და გაძლიერდეს WHO FCTC-ის აღსრულება; შემუშავებული თამბაქოს ნაწარმის დაბეგვრის პოლიტიკის დოკუმენტის დამტკიცება კონსენსუსის გზით; თამბაქოს პროდუქციის უკანონო ვაჭრობის ოქმზე მიერთების პროცესის ინიცირება. პროექტი, ასევე, მიზნად ისახავს, მოამზადოს ტექნიკური და საკანონმდებლო ბაზა თამბაქოს კონტროლის პასუხისმგებელი ეროვნული მარეგულირებელი ორგანოს შესაქმნელად და მარეგულირებელი ორგანოს ჩამოყალიბებას.

The Goal of the project is to continue working with decision makers, partners and stakeholders to achieve consensus in adopting the taxation policy document elaborated within the framework of the current BI Grant, to establish a plan to reach EU minimum levels of taxation by the end of this Grant. Besides, to improve the implementation of Tobacco Control legislation in Georgia by forming the National Regulatory Body on Tobacco Control for detecting and responding to violations.

SUPPORTING
ENDORSEMENT
AND ENFORCEMENT
OF STRICT LEGISLATION
ON TOBACCO DEMAND
REDUCTION IN GEORGIA
IN ORDER TO MEET
WHO FCTC REQUIREMENTS

ლაბორატორიული მეთოდები

დკსჯეც-ის ლუგარის ცენტრის ლაბორატორიები აღჭურვილია თანამედროვე აპარატურით და კლასიკურთან ერთად დანერგილია კვლევის ისეთი მეთოდები, როგორებიცაა: პჯრ, პჯრ რეალურ დროში, PFGE – ელექტროფორეზი პულსირებად გელში, MLVA – მრავლობითი ლოკუსების ტანდემური განმეორებების რაოდენობის ანალიზი, WGS – სრული გენომის სექვენირება, SNP – ერთნუკლეოტიდური პოლიმორფიზმი, MLST – მრავლობითი ლოკუსების სექვენირებით ტიპირება, Spoligotyping – სპოლიგოტიპირება და NGS-ახალი თაობის სექვენირება.

NCDC Lugar Center Labs are equipped with the state-of-the-art equipment and, in addition, to the established approaches they implemented the following methods: PCR, Real-time PCR, PFGE – Pulse Field Gel Electrophoresis, MLVA – Multi Locus Variable Tandem Analysis, WGS – Whole Genome Sequencing, SNP – Single nucleotide Polymorphism, MLST – Multi Locus Sequence Typing, Spoligotyping and NGS – Next Generation Sequencing.

დაცული დისერტაციები

1996-2016 წლებში ცენტრის თანამშრომლები ამუშავებდნენ საკვალიფიკაციო თემებს დოქტორის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად.

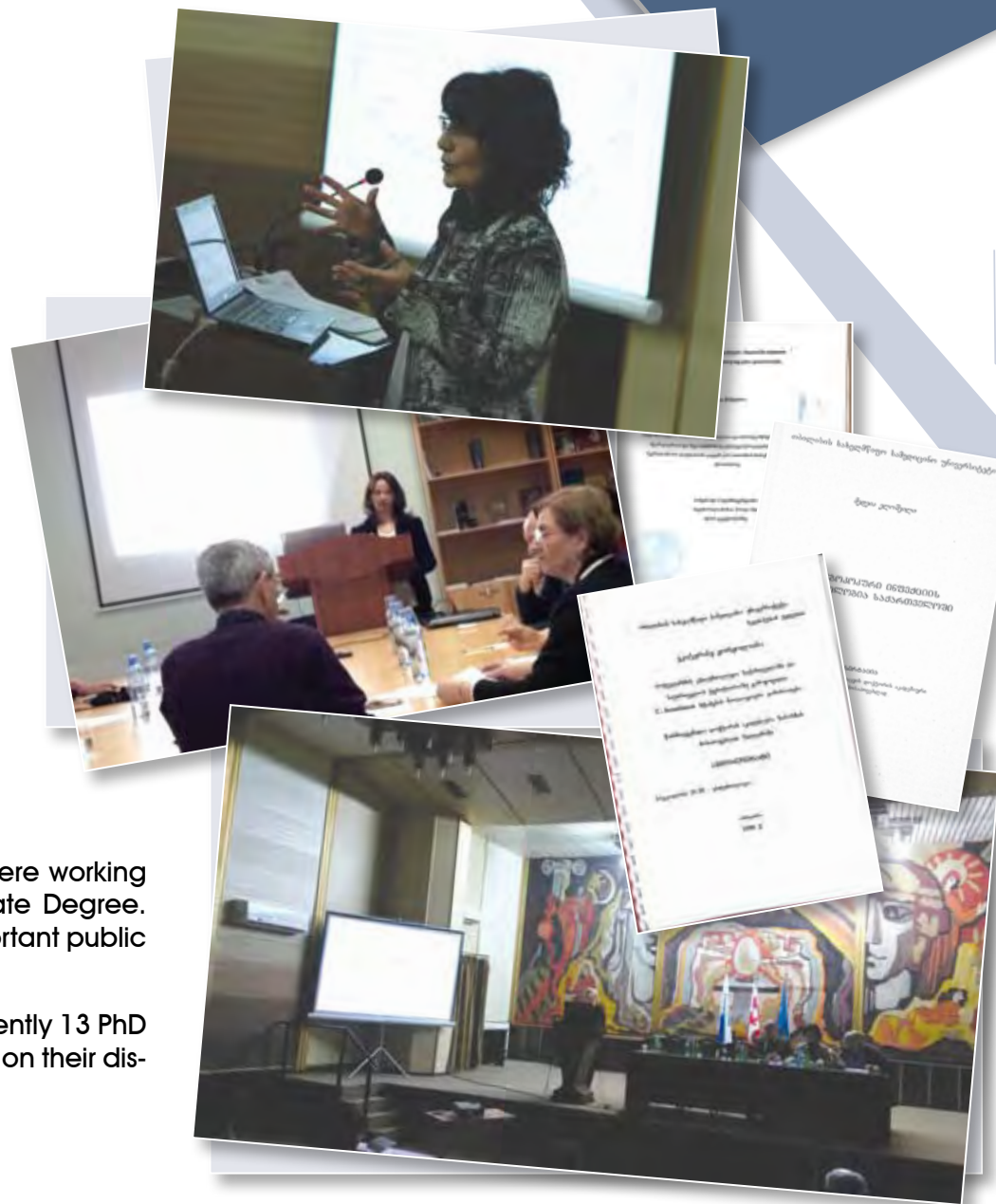
სადოქტორო დისერტაციების თემატიკა ძირითად ეხება საქართველოსათვის მნიშვნელოვან საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის საკითხებს. სულ დაცულია 14 სადოქტორო დისერტაცია.

ამჟამად საკვალიფიკაციო თემებზე მუშაობს 13 დისერტანტი.

Throughout 1996-2016 NCDC employees were working on their PhD-s in order to obtain Doctorate Degree. Topics of the PhD-s mainly targeted important public health issues for Georgia.

14 PhD-s were defended all in. Presently 13 PhD students (employees) are working on their dissertations.

DEFENDED
DISSERTATIONS

სახელმძღვანელოები, მეთოდური დოკუმენტები

გამოიცა სხვადასხვა სახის სახელმძღვანელო და მეთოდური ხასიათის 50-ზე მეტი დოკუმენტი სხვადასხვა დარგის სპეციალისტებისა და პროფესიული ჯგუფებისათვის. მაგალითად: დიფტერიის ლაბორატორიული დიაგნოსტიკის სახელმძღვანელო, ლაბორატორიული ბიოსაფრთხოებისა და ბიოლოგიური დაცვის სახელმძღვანელო, აივ ინფექცია/ შიდსის რუტინული ეპიდემიოლოგიური მონიტორინგის საწინააღმდეგო აცრების კამპანიის დაგეგმვის სახელმძღვანელო, ეპიდემიოლოგიის დამხმარე სახელმძღვანელო, სენფორდის ანტიმიკრობული თერაპია და სხვა.

Over 50 different manuals and protocols were issued targeting the various health professionals, including: Manual for Laboratory Diagnostics of Diphtheria, Biosafety and Biosecurity Training Materials, HIV/AIDS routine surveillance, Guideline on Planning Measles-Rubella Vaccination, Auxiliary Manual for Epidemiology, Senford Guide for Antibiotic Therapy and others.

MANUALS
AND
PROTOCOLS

დასრულებული პროექტების გამოქვეყნებული ანგარიშები

1996-2015 წლებში დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნულ ცენტრში დასრულებული პროექტებიდან გამოქვეყნდა და გავრცელდა 27 ანგარიში, მაგალითად:

რეპროდუქციული ჯანმრთელობის კვლევა; არაგადამდები დაავადებების რისკფაქტორების კვლევა; ხუთ წლამდე ასაკის ბავშვთა კვების სტატუსის დადგენა გვალვისაგან დაზარალებულ საქართველოს ექვს რეგიონში; არაგადამდებ დაავადებათა პრევენციისა და კონტროლის მექანიზმების შეფასება პირველად ჯანდაცვაში; კვლევა მიგრანტთა ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ და სხვა.

During 1996-2015 the National Center for Disease Control and Public Health has implemented a lot of projects.

From total completed projects, 27 project reports were published and disseminated, namely:

Reproductive Health Survey; Study of Risk-factors of Non-communicable Diseases; Nutritional Status of Children Less Than Five Years of Age in Six Drought-Affected Regions of Georgia; Migrant Health Survey, etc.

PROJECTS
REPORTS

აბსტრაქტები

20 წლის განმავლობაში ცენტრის მონაწილეობა საერთაშორისო სამეცნიერო ცხოვრებაში მნიშვნელოვანია. მისმა თანამშრომლებმა მონაწილეობა მიიღეს სხვადასხვა სახის საერთაშორისო კონფერენციებში. მაგალითად: International Conference on Emerging Infection Diseases, Annual meeting of IDSA, International Conference on Anthrax, Annual Inter-science Conference on Antimicrobial Agents and Chemotherapy, International Symposium on Yersinia, ABSA 50th Annual Conference, Biodefense Research Conference, General meeting of the American Society for Microbiology და სხვ.

წარღვენილია 150-ზე მეტი პოსტერი, 40-მდე ზეპირი პრეზენტაცია, დაიბეჭდა 330-ზე მეტი აბსტრაქტი.

During the last 20 years participation from NCDCC in the international scientific life is significant. Many employees have been participated in the international conferences, e.g.: International Conference on Emerging Infection Diseases, Annual meeting of IDSA, International Conference on Anthrax, Annual Inter-science Conference on Antimicrobial Agents and Chemotherapy, International Symposium on Yersinia, ABSA 50th Annual Conference, Biodefense Research Conference, General meeting of the American Society for Microbiology and other.

Over 150 posters were presumed, up to 40 presentations were made and over 330 abstracts were published.

ABSTRACTS

სტატიები სამეცნიერო ჟურნალებში

180 მეტი სტატია დაიბეჭდა სხვადასხვა რეიტინგულ საერთაშორისო და ადგილობრივ სამეცნიერო ჟურნალებში.

განსაკუთრებით უნდა აღინიშნოს პუბლიკაციები ჟურნალებში: The New England Journal of Medicine, The Lancet, Emerging Infectious Diseases, American Society of Tropical Medicine and Hygiene, International Journal of Infection Diseases, Journal of Epidemiology and Global Health და სხვა.

Over 180 articles were published in the various high-ranked international and local scientific Journals.

It is worth emphasizing the articles in the following publications: The New England Journal of Medicine, The Lancet, Emerging Infectious Diseases, American Society of Tropical Medicine and Hygiene, International Journal of Infection Diseases, Journal of Epidemiology and Global Health, etc.

ARTICLES
IN THE
SCIENTIFIC –
SCHOLARLY
JOURNALS

პლაკატები

ცენტრი სისტემატურად უშვებს საინფორმაციო და საგანმანათლებლო პლაკატებს და სხვა სახის მასალას როგორც საქართველოს მთელი მოსახლეობისთვის, ასევე მოსახლეობის ცალკეული სამიზნე და პროფესიული ჯგუფებისათვის.

დაიბეჭდა და გავრცელდა 70-ზე მეტი პლაკატი და სხვა სახის მასალა, მაგალითად: „საქართველო პოლიომიელიტის გარეშე!“, სტიკერი – „შევაჩეროთ ტუბერკულოზი ჩვენს ცხოვრებაში“, კალენდარი – „24 მარტი ტუბერკულოზის მსოფლიო დღე“, „ჯილეხი“, „ყირიმ-კონგოს ჰემორაგიული ცხელება“, „ერიდეთ დაფარულ მარილს“, „შეტყობინების მოთხოვნები ნოზოლოგიების/მდგომარეობების მიხედვით (სმუსდ მინისტრის ბრძანება N01-2/6, 18.01.2016) და სხვა.

NCDC regularly issued information, educational and other health related communication materials for the whole population of Georgia, as well as for the other target and professional groups.

Over 70 posters and other materials were published and distributed, e.g.: Polio-free Georgia, sticker – Stop tuberculosis in our life, calendar – 24 March – World Tuberculosis Day, Anthrax, Crime-Congo Hemorrhagic Fever, Avoid hidden salt, Reporting requirements by nosologies/conditions (MOLHSA order #01-2/N, 18.01.2016), etc.

VARIOUS
INFORMATIONAL
AND EDUCATIONAL
MATERIALS

ეპიდბიულეტენები

დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ეროვნულმა ცენტრმა 1996 წლიდან საქართველოს CDC ოფისის დახმარებითა და ხელშეწყობით დაიწყო ეპიდემიოლოგიური ბიულეტენის გამოშვება.

1996 წლიდან დღემდე გამოშვებულია 158 ეპიდემიოლოგიური ბიულეტენი, რომლებშიც განხილულია ქვეყნისათვის აქტუალური საკითხები.

ეპიდბიულეტენების ჩამოყალიბებაში დიდი როლი მიუძღვის ქ-ნ ეკატერინე გიორგობიანს (1957-2015), რომელიც გამოცემის პირველი რედაქტორი იყო.

In 1996 The National Center for Disease Control and Public Health launched Epidemiological Bulletin through the financial and technical support from CDC- Georgia.

158 epid-bulletins, all in, focusing on the country-specific issues have been published from 1996 until the present time.

A significant role in the bulletin's foundation was ascribed to Ms. Ekaterine Giorgobiani (1957-2015), who was the first editor of the Bulletin.

1997, ნოემბერ-დეკემბერი, № 11-12, გომი 2

საქართველოს ეპიდემიოლოგიური და პუბლიკაციური ცენტრი	109	დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ეროვნული ცენტრი
საქართველოს ეპიდემიოლოგიური და პუბლიკაციური ცენტრი	113	საქართველოს ეპიდემიოლოგიური და პუბლიკაციური ცენტრი

განმარტებული მასალები

1997, ივნისი, № 6, გომი 2

საქართველოს ეპიდემიოლოგიური და პუბლიკაციური ცენტრი	57	განმარტებული მასალები
საქართველოს ეპიდემიოლოგიური და პუბლიკაციური ცენტრი	63	განმარტებული მასალები
საქართველოს ეპიდემიოლოგიური და პუბლიკაციური ცენტრი	66	განმარტებული მასალები

2002, ანგარი, № 1, გომი 7

საქართველოს ეპიდემიოლოგიური და პუბლიკაციური ცენტრი	1	განმარტებული მასალები
--	---	-----------------------

საქართველოს ეპიდემიოლოგიური და პუბლიკაციური ცენტრი

საქართველოს ეპიდემიოლოგიური და პუბლიკაციური ცენტრი

საქართველოს ეპიდემიოლოგიური და პუბლიკაციური ცენტრი

საქართველოს ეპიდემიოლოგიური და პუბლიკაციური ცენტრი

საქართველოს ეპიდემიოლოგიური და პუბლიკაციური ცენტრი

საქართველოს ეპიდემიოლოგიური და პუბლიკაციური ცენტრი

საქართველოს ეპიდემიოლოგიური და პუბლიკაციური ცენტრი

საქართველოს ეპიდემიოლოგიური და პუბლიკაციური ცენტრი

საქართველოს ეპიდემიოლოგიური და პუბლიკაციური ცენტრი

VARIOUS PUBLICATIONS

პროგრამები პროექტები გრანტები

1996-2016 წლებში დავალებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრის ბაზაზე არასახელმწიფო დაფინანსებით მიმდინარეობდა 360-მდე პროგრამაზე/პროექტზე/გრანტზე მუშაობა.

ცენტრის ძირითადი დონორები არიან: USAID, DTRA, CDC, UNFPA, WHO, UNICEF, EU და სხვა.

During 1996-2016 the National Center for Disease Control and Public Health implemented more than 360 non-state funded programs, projects and grants.

The major donor organizations are: USAID, DTRA, CDC, UNFPA, WHO, UNICEF, EU, and others.

INTERNATIONAL
PROGRAMS/
PROJECTS/
GRANTS

დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი დღეს

ხედვა: ჩვენი ცოდნით საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის სამსახურში.

მისია: საქართველოს მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და გაუმჯობესება მეცნიერულ მტკიცებულებებზე დაფუძნებული დაავადებათა პრევენციის, საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის საფრთხეებისადმი მზადყოფნისა და დროული რეაგირების გზით.

2013-2017 წლების სტრატეგიული გეგმის პრიორიტეტები:

- ▶ გადამდები დაავადებებით განპირობებული ავადობის, უნარშეზღუდულობისა და სიკვდილიანობის შემცირება;
- ▶ არაგადამდები დაავადებებით განპირობებული ავადობის, უნარშეზღუდულობისა და სიკვდილიანობის შემცირება;
- ▶ გარემოს საზიანო ზემოქმედებისა და ქცევითი რისკფაქტორების შეფასება და კორექცია მოსახლეობის ჯანმრთელობის სტატუსის გაუმჯობესების მიზნით;
- ▶ გამოყენებითი და ფუნდამენტური ბიოსამედიცინო და ბიოტექნოლოგიური სამეცნიერო კვლევების პოტენციალის განვითარება.

დკსჯეც არის საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს სახელმწიფო კონტროლს დაქვემდებარებული საჯარო სამართლის იურიდიული პირი და ფინანსდება სახელმწიფო ბიუჯეტში მისთვის გამოყოფილი საბიუჯეტო ასიგნებებიდან. ცენტრი წარმოადგენს ეროვნულ დონეზე წამყვან ორგანიზაციას გადამდები და არაგადამდები დაავადებების პრევენციისა და კონტროლის განხორციელებაში.

იგი შეიმუშავებს ეროვნულ სტანდარტებს, სახელმძღვანელო რეკომენდაციებს (გაიდლაინებს), ხელს უწყობს საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის გაუმჯობესებას, ახორციელებს ეპიდზედამხედველობას, იმუნიზაციის პროგრამას, ლაბორატორიულ სამუშაოებს, კვლევებს, უზრუნველყოფს კონსულტაციებს და რეაგირებს საზოგადოებრივ ჯანმრთელობასთან დაკავშირებულ საგანგებო მდგომარეობებზე. მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობის მონიტორინგის და შესაბამისი პოლიტიკის შემუშავების პროცესის ხელშეწყობის მიზნით, დკსჯეც აწარმოებს ჯანდაცვის სტატისტიკას.

ცენტრის ფუნქციური საქმიანობის დიდი მნიშვნელობიდან გამომდინარე, ცენტრის მართვის მიზნით შექმნილია მართვის კოლეგიური მულტისექტორული ორგანო – სამეთვალყურეო საბჭო, რომლის ფუნქციებია ცენტრის საქმიანობის პოლიტიკისა და სტრატეგიული მიმართულებების განხილვა, ცენტრის წლიური ბიუჯეტის პროექტის განხილვა, ცენტრის განვითარების სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის განხილვა, ცენტრის გენერალური დირექტორის ანგარიშების მოსმენა და სხვა.

სტრატეგიული პრიორიტეტებით განსაზღვრულ საქმიანობას ახორციელებს ცენტრის სტრუქტურაში წარმოდგენილი შვიდი დეპარტამენტი და ლუგარის სახელობის საზჯანდაცვის კვლევითი ცენტრი. ცენტრში, რეგიონულ სამსახურებთან ერთად, დასაქმებულია 448 ადამიანი (მათ შორის 136 – ხელშეკრულებით).

გადამდებ დაავადებათა დეპარტამენტი ცენტრის შექმნის დღიდან საქართველოს მოსახლეობის ჯანმრთელობის უსაფრთხოებაზე ზრუნვის მხრივ პრიორიტეტულ მიმართულებას წარმოადგენს. ეს მიმართულება მოიცავს გადამდებ დაავადებათა ერთიან ეპიდზედამხედველობას, ეპიდაფეთქებებისა და ეპიდემიების კვლევას, გადამდებ დაავადებათა პრევენციას, მათზე დროულ რეაგირებასა და კონტროლს, იმუნიზაციის პროცესების დაგეგმვასა და ვაქცინით მართვადი დაავადებების შემცირებას, ჯანმრთელობის საერთაშორისო წესების ეროვნულ დონეზე კოორდინაციას. ეპიდზედამხედველობის მიზნებისათვის ცენტრი და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის მუნიციპალური ერთეულები მოიხმარენ დაავადებათა ზედამხედველობის ერთიან ინტეგრირებულ სისტემას, რომელიც რეალურ დროში უზრუნველყოფს ბიოზედამხედველობას ქვეყნის მასშტაბით და გამოიყენება როგორც ალრიცხვის, შეტყობინებისა და ანგარიშგების სისტემა ზედამხედველობას დაქვემდებარებული ადამიანთა დაავადებების/მდგომარეობებისათვის, ასევე ვეტერინარული დაავადებებისათვის.

ლუგარის ცენტრი ქვეყნის ლაბორატორიული ქსელის უმაღლესი დონის თანამედროვე დონეზე აღჭურვილი დაწესებულებაა, რომელიც წარმოადგენს საქართველოს საზოგადოებრივი ჯანდაცვის სისტემის რეფერალურ ლაბორატორიას, სადაც ხორციელდება ადამიანისა და ცხოველთა საშიშ დაავადებათა გამომწვევი პათოგენების დროული აღმოჩენა და იდენტიფიკაცია „ერთიანი ჯანმრთელობის“ პრინციპით.

ლუგარის ცენტრი აერთიანებს თანამედროვე დონეზე აღჭურვილ ბიოუსაფრთხოების მე-2 და მე-3 დონის ლაბორატორიებს, აქ განთავსებულია ბაქტერიოლოგიისა და ვირუსოლოგიის ლაბორატორიები და პათოგენების ეროვნული საცავი, სადაც უსაფრთხოდაა დაცული ადამიანისა და ცხოველის დაავადებების გამომწვევი განსაკუთრებით საშიში პათოგენები. ლუგარის სჯ კვლევითი ცენტრი ერთადერთი მე-3 დონის ლაბორატორიაა არა მხოლოდ საქართველოში, არამედ მთელ კავკასიისა და ცენტრალური აზიის რეგიონში. ბიოუსაფრთხოების მე-2 დონის ზონა მოიცავს ზოგადი ბაქტერიოლოგიის, ვირუსოლოგიის, სეროლოგიის, მოლეკულური ეპიდემიოლოგიის/გენომის, უჯრედული კულტურების, პარაზიტოლოგიის და ენტომოლოგიის ლაბორატორიებს.

ლუგარის ცენტრის ძირითადი ფუნქციებია განსაკუთრებით საშიში ინფექციების გამომწვევთა აღმოჩენის, ზედამხედველობისა და რეაგირების ერთიანი ლაბორატორიული სისტემის გამართული ფუნქციონირება; სამეცნიერო კვლევების ჩატარება საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის, ეპიდემიოლოგიის, ბიოლოგიური უსაფრთხოების, ეპიზოოტოლოგიის, გარემოს ჯანმრთელობის პრობლემებზე; გადამდები დაავადებების ერთიანი ეპიდზედამხედველობის სისტემის ლაბორატორიული უზრუნველყოფა, განსაკუთრებით საშიში და სხვა ინფექციების კერებში ეპიზოოტოლოგიური, ენტომოლოგიური კვლევების ჩატარება;

ეროვნული რეფერალური ლაბორატორიების ორგანიზება და ფუნქციონირება, განსაკუთრებით საშიშ ინფექციებთან დაკავშირებული საქმიანობა და ლაბორატორიების ბიოლოგიური უსაფრთხოების უზრუნველყოფა, ბაქტერიებისა და ვირუსების ეროვნული კოლექციის (საცავის) ორგანიზება და ფუნქციონირება, ჰოსპიტალიზებული და ამბულატორიული პაციენტების ლაბორატორიული დიაგნოსტიკა, გარემოს ობიექტების, ინფექციის რეზერვუარებისა და გადამტანების ლაბორატორიული კვლევა, მიკროორგანიზმებისა და გადამტანების სანინაალმდეგო საშუალებების, დეზინფექციის ეფექტიანობისა და სტერილობის განსაზღვრა.

არაგადამდებ დაავადებათა დეპარტამენტის მიზანია არაგადამდები დაავადებების სფეროში ეპიდზედამხედველობის, პრევენციისა და კონტროლის ღონისძიებების, შეფასების ინდიკატორების შემუშავება; მონაცემთა ეპიდემიოლოგიური ანალიზი, ავადობის, სიკვდილიანობის ტენდენციების, ჯანმრთელობის რისკების, ცხოვრების ჯანსაღი წესისა და ჯანმრთელობის ხელშეწყობის ღონისძიებების დაგეგმვა და განხორციელება.

დკსჯეც სამედიცინო სტატისტიკის მიმართულებით ქვეყანაში წამყვან როლს ასრულებს. დეპარტამენტის ძირითადი ფუნქციებია სამედიცინო დაწესებულებებიდან სტატისტიკური მონაცემების შეგროვება (რუტინულად და რეგისტრების მეშვეობით) და მართვა (დამუშავება, კონტროლი, ვალიდაცია); ჯანდაცვის ინდიკატორების გაანგარიშება და ავადობის ტენდენციების გამოვლინება; სტატისტიკური მონაცემების აღწერილობითი ანალიზის ჩატარება, რომელიც ქვეყნდება პუბლიკაციების და სხვადასხვა მასალის სახით; ცენტრის მიერ განხორციელებული კვლევების ერთიანი ბაზის მხარდაჭერა.

საზოგადოებრივი ჯანდაცვის რეგიონული მართვის დეპარტამენტი წარმოდგენილია იმერეთის, აჭარის, სამეგრელო-ზემო სვანეთის, გურიის, ფოთის, რაჭა-ლეჩხუმ-ქვემო სვანეთის, შიდა ქართლის, კახეთისა და სამცხე-ჯავახეთის სამმართველოებით. მათში ფუნქციონირებს რეგიონული

სადიაგნოსტიკო, ტუბერკულოზის ბაქტერიოსკოპული ლაბორატორიები და ეპიდემიოლოგიური ჯგუფი. მათი ძირითადი ფუნქციაა რეგიონში განსაკუთრებით საშიშ, სხვა გადამდებ და არაგადამდებ დაავადებებზე ეპიდემიოლოგიური და ლაბორატორიული ზედამხედველობა, დაავადების შემთხვევების, ეპიდათვითქვებისა და სხვა საზოგადოებრივი ჯანმრთელობისათვის არაკეთილსაიმედო სიტუაციების კვლევისას ლაბორატორიული სერვისის მიწოდება.

2013 წლიდან აივ ინფექციის/შიდსის, ტუბერკულოზთან და მალარიის წინააღმდეგ ბრძოლის გლობალური ფონდის გრანტების ძირითადი მიმღები საქართველოში არის დკსჯეც, რაც მოიცავს პროგრამებს: „ყველა ფორმის ტუბერკულოზის ხარისხიან დიაგნოსტიკასა და მკურნალობაზე უნივერსალური ხელმისაწვდომობის“ და „საქართველოში აივ ინფექცია/შიდსის პრევენციის მიზნით არსებული ეროვნული რეაგირების მხარდაჭერა, აივ ინფექცია/შიდსით დაავადებულთა სიცოცხლის მაჩვენებლების გაუმჯობესება მკურნალობისა და მოვლის ღონისძიებების გაძლიერების გზით“.

სახელმწიფო პროგრამების დეპარტამენტი ახორციელებს საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის პროგრამების მართვას და მონიტორინგს. ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობის, ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრებისა და დაავადებათა პროფილაქტიკაზე მიმართული პროგრამები მოიცავს მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუმჯობესებაზე ფოკუსირებულ ღონისძიებებს, რაც, ერთი მხრივ, ხელს უწყობს გადამდებ და არაგადამდებ დაავადებათა პრევენციას და, მეორე მხრივ, ახდენს სახელმწიფო დანახარჯების ოპტიმიზაციას. პროგრამული ღონისძიებები ამცირებს ქვეყანაში სხვადასხვა დაავადებით გამოწვეულ ტვირთს.

საფინანსო-ეკონომიკური დეპარტამენტის საქმიანობის ძირითად მიმართულებებს დკსჯეც-ის ფინანსური მდგრადობა და სწორი პოლიტიკის განსაზღვრა წარმოადგენს. ცენტრი ახორციელებს სახელმწიფო ბიუჯეტის ასიგნების ხარჯვას, საგრანტო პროექტებისა და კომერციული საქმიანობის ფინანსურ პროცედურებს. დეპარტამენტი უზრუნველყოფს ცენტრის კონსოლიდირებული ბიუჯეტის დაგეგმარებასა და საბიუჯეტო პროცესის სწორად წარმართვას, სახელმწიფო შესყიდვების კონკურენტუნარიანი გარემოს შექმნას ბუღალტრული აღრიცხვის

დადგენილი სტანდარტების შესაბამისად და მატერიალური მარაგების აღრიცხვას. ცენტრი დღეის მდგომარეობით ქვეყნის სხვა საბიუჯეტო ორგანიზაციებთან შედარებით ყველაზე დიდი მოცულობით საგრანტო პროექტებს მართავს.

2015 წლის ცენტრის ნაერთი ბიუჯეტის ფაქტობრივმა ხარჯმა 51 125,6 ათასი ლარი შეადგინა. წინა წლებთან შედარებით რადიკალურად გაზრდილია დონორთა დაფინანსება, რომლის ფაქტობრივმა ხარჯმა 24 545,9 ათასი ლარი შეადგინა (მ.შ. გლობალური ფონდი – 19 790,0 ათასი ლარი).

2015 წელს კომერციული საქმიანობის ფარგლებში შემოსავლები, 2014 წელთან

შედარებით, გაზრდილია 31%-ით და 649,0 ათას ლარს შეადგენს, რომლის 97%-ს ლაბორატორიული კვლევებიდან მიღებული შემოსავლები წარმოადგენს. 2016 წლის გეგმით, ცენტრის ნაერთი ბიუჯეტი 65 375,1 ათასს ლარს შეადგენს, რაც 21,8% მეტია 2015 წლის მაჩვენებელზე. დონორთა დაფინანსება 30 013,3 ათას ლარს შეადგენს (მ.შ. გლობალური ფონდი – 24 163,7 ათასი ლარი). 2016 წელს კომერციული საქმიანობის ფარგლებში შემოსავლები 2015 წელთან შედარებით გაიზარდა 23,1%-ით და 922,0 ათას ლარს შეადგენს.

საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის რისკებზე რეაგირებისა და მზადყოფნის სამმართველოს მიზანია ცენტრის მზადყოფნისა და რეაგირების კოორდინაცია საგანგებო მოვლენამდე, მოვლენის დროს და მოვლენის შემდეგ, რისთვისაც ხორციელდება შემდეგი ფუნქციები: საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის განსაკუთრებული შემთხვევის დროს დკსჯეც-ს მზადყოფნის, რეაგირებისა და შეფასების უზრუნველყოფა; საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის საგანგებო სიტუაციების მართვის ცენტრის (EOC) ფუნქციონირების კოორდინაცია; საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის განსაკუთრებული მოვლენის დროს სიტუაციური ანალიზის მომზადება და რისკის შეფასება; ჯანმრთელობის საერთაშორისო წესების (IHR) და გლობალური ჯანმრთელობის უსაფრთხოების (GHS) იმპლემენტაცია; თანამშრომლობა და კოორდინაცია საგანგებო სიტუაციების დროს რეაგირებაში მონაწილე შესაბამის სტრუქტურებთან; საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის რისკებზე საგანგებო რეაგირებისა და კომუნიკაციის, დაავადება-სპეციფიკური რეაგირების გეგმების შემუშავება; საგანგებო შემთხვევის დროს რეაგირების მონიტორინგი და კოორდინაცია; ადგილობრივი და საერთაშორისო მედია-მონიტორინგის პრაქტიკის დანერგვა პოტენციური საფრხეების იდენტიფიკაციისათვის.

2015 წელს ცენტრში შეიქმნა ხარისხის სამმართველო და ხარისხზე მომუშავე სამუშაო ჯგუფი; განხორციელდა ცენტრის სერტიფიცირება საერთაშორისო სტანდარტით ISO9001; განხორციელდა ლუგარის ცენტრის შეფასება საერთაშორისო ექსპერტების (IQLS) მიერ და ნაკლოვანებების გამოვლენა; შეირჩა სააკრედიტაციო სფერო ISO1589 საერთაშორისო აკრედიტაციისთვის; ჩატარდა არსებული ლაბორატორიული დოკუმენტების ინვენტარიზაცია და ხარისხზე მომუშავე სამუშაო ჯგუფის ტრენინგი IQLS-ს ექსპერტების მიერ (2 ეტაპი); ჩატარდა აკრედიტაციის პროცესისათვის LAB1589 კომპიუტერული პროგრამის საცდელი ვერსიის ტესტირება ხარისხის კოორდინატორების მიერ; შემუშავდა დროში გაწერილი 18-24 თვიანი სამუშაო გეგმა, მიმდინარეობს მზადება ISO9001 გეგმიური ინსპექტირებისათვის და დკსჯეც მიმღების რეორგანიზაცია ISO1589 და ISO9001 სტანდარტების მოთხოვნების შესაბამისად.

ადმინისტრაციული დეპარტამენტის საქმიანობა მოიცავს ადამიანური რესურსების მენეჯმენტს, ცენტრის საქმიანობის სამართლებრივ უზრუნველყოფას, საზოგადოებასა და მასმედიასთან ურთიერთობას, ცენტრის სტრუქტურული ერთეულების ინფორმაციული ტექნოლოგიებით უზრუნველყოფას, საგანგებო და გადაუდებელი სიტუაციების დროს ცენტრის სათანადო მობილური ჯგუფების საქმიანობის, ეპიდემიოლოგიური ღონისძიებების განხორციელებისას ეპიდ-რაზმების უსაფრთხო გადაადგილების უზრუნველყოფის კოორდინაციას, ზოგადად ორგანიზაციულ-ტექნიკურ ლოჯისტიკასა და მხარდაჭერას.

დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი, ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტის მიერ დაჯილდოვდა, როგორც ყველაზე გამჭვირვალე დანესებულება 2016 წელს სპეციალური პრიზით: “2016 წელს საჯარო ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფისათვის”.

ბიზნესის განვითარების ერთეული პასუხისმგებელია ორ ძირითად მიმართულებაზე: ფასიანი სერვისები (ლაბორატორიული სერვისები, გენეტიკური კვლევები, არაკლინიკური და პრეკლინიკური კვლევების ჩასატარებლად საჭირო ლაბორატორიული სერვისები და ტრენინგები); გრანტები და კვლევითი კონტრაქტები და ევროკავშირის ჰორიზონტ 2020-ში მონაწილეობა; პუბლიკაციების რაოდენობის გაზრდა.

საზოგადოებასა და მედიასთან ურთიერთობა – დკსტეც-ის მიერ ყოველწლიურად აღინიშნება და აქტიურად შექდება ცოფის, ფსორიაზის, სისხლის დონორთა, კიბოს, ძუძუს კიბოს, ტუბერკულოზის, ჰიპერტენზიის, აუტიზმის, „მსოფლიო დღე თამბაქოს გარეშე“ და სხვა მსოფლიო დღეები, ევროპის იმუნიზაციის, ძუძუთი კვების, მარილის შესახებ ინფორმირებულობის ზრდის, ჰიპერტენზიის, ცოფის კვირეულები; ძუძუს კიბოს შესახებ ინფორმირებულობის ზრდის თვე; იმართება სხვადასხვა ინტეგრირებული გავრცელებისადმი მიძღვნილი საინფორმაციო კამპანიები, მზადდება საინფორმაციო სოციალური მედიარგოლები და მიმართვები. იგეგმება და შექდება საერთაშორისო კონფერენციები, კონგრესები, სამუშაო შეხვედრები, ვიზიტები, ლექცია-სემინარები და სხვადასხვა სახის აქციები და მარათონები. 2015 წლის განმავლობაში მომზადებული და ჩატარებულია: 443 ინტერვიუ, 154 ტელეგადაცემა, 5 პრესკლუბში ვიზიტი, 38 რადიოინტერვიუ, 26 რადიოგადაცემა, 118 ტელესიუჟეტი, 24 სატელეფონო ინტერვიუ, 32 ვიდეო-

რგოლი, 8 პირდაპირი ჩართვა, 31 პრეს-კონფერენცია, 4 ბრიფინგი, 47 საგაზეთო სტატია, 76 ინტერნეტსტატია, 1 ფილმი, 133 ფოტოგადაღება.

ადგილობრივ და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობა – ცენტრის საქმიანობის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან პრიორიტეტს ადგილობრივ და საერთაშორისო სამთავრობო, არასამთავრობო და კერძო ორგანიზაციებთან ურთიერთობა წარმოადგენს. ცენტრის პარტნიორები არიან: ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაცია (WHO), აშშ დაავადებათა კონტროლის ცენტრები (CDC), გლობალური ფონდი (GFTAM), ვაქცინებისა და იმუნიზაციის გლობალური ალიანსი (GAVI), BP, სანაოსნო სამედიცინო კვლევითი დეპარტამენტი (NAMRU 3), ევროკავშირი და გაეროს სააგენტოები (EU/UNICRI, UNDP, UNFPA, UNICEF), აშშ თავდაცვის დეპარტამენტი (DOD/DTRA), აშშ საერთაშორისო განვითარების სააგენტო (USAID), აშშ ჯანმრთელობის დეპარტამენტი (DHHS), აშშ ვოლტერ რიდის სამხედრო კვლევით ინსტიტუტი (WRAIR), აშშ ჯანმრთელობის ეროვნული ინსტიტუტები (NIH), ვაშინგტონის უნივერსიტეტის ჯანმრთელობის გაზომვებისა და შეფასების ინსტიტუტი (IHME), სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სურსათის ეროვნული სააგენტო, უნივერსიტეტები და კვლევითი ცენტრები: თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბილისის თავისუფალი უნივერსიტეტი, საქართველოს აგრარული უნივერსიტეტი, საქართველოს უნივერსიტეტი, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი, აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ფლორიდის უნივერსიტეტი, მერილენდის უნივერსიტეტი, ემორის უნივერსიტეტი, ჯონ ჰოპკინსის უნივერსიტეტი, არიზონის უნივერსიტეტი, უენეცის უნივერსიტეტი, ოკლაჰომის უნივერსიტეტი, ბერლინის შარიტეს უნივერსიტეტი, ბუნდესვერის მიკრობიოლოგიის ინსტიტუტი, ოსლოს უნივერსიტეტი.

დკსჯეც-ის პარტნიორები არიან: ი. ბერიტაშვილის სახ. ექსპერიმენტული ბიომედიცინის ცენტრი, გიორგი ელია-ვას სახელობის ბაქტერიოფაგიის, მიკრობიოლოგიისა და ვირუსოლოგიის ინსტიტუტი, სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი, სამედიცინო ასოციაციების გაერთიანება, ფარმაცევტული კომპანია Novartis Biotech-ს კერძო ლაბორატორიები და კერძო ლაბორატორიები და კლინიკები და სხვ. თანამშრომლობა მოიცავს როგორც სამეცნიერო, ისე საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მნიშვნელოვან მიმართულებებს. დონორთა დაფინანსებით (საერთაშორისო სამეცნიერო-ტექნიკური ცენტრი – ISTC, NATO, CDC, NCID, CBR, DTRA, WRAIR, WHO, UVFPA, UNICEF, GAVI Alliance, Kafkas University, EP7-PEOPLE-2013-IRSES; EU/ UNICRI, TEMPUS ევროკავშირი, CRDF-Global,

GRDF, რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდი, გერმანიის თავდაცვის სამინისტროს (ბუნდესვერი) სამხედრო-სამედიცინო აკადემიის მიკრობიოლოგიის ინსტიტუტი, კემბრიჯის უნივერსიტეტი, გლობალური ფონდი, US Armed Forces Health Surveillance Center Henry M. Jackson Foundation, International Union Against Tuberculosis and Lung Disease, EMSDDA – European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction) ცენტრში სხვადასხვა პროექტი/პროგრამა ხორციელდება.

სამეცნიერო საბჭო წარმოადგენს სათათბირო ორგანოს, რომელიც მუშაობს გენერალური დირექტორის მიერ დამტკიცებული წლიური გეგმის მიხედვით, იხილავს წლიურ და პერსპექტიულ გეგმებს, კვლევის შედეგების პრაქტიკაში დანერგვის ფორმებსა და გზებს, პროექტების, პროგრამების, გრანტების, სახელმძღვანელო სამუშაოების შესრულების შედეგებს, წინადადებებს ცენტრის საქმიანობის მიმართულებებში, სტრუქტურასა და სამტატო განრიგში ცვლილებების შეტანასთან დაკავშირებით; კადრების მომზადების მიმდინარე და პერსპექტიულ გეგმებს; გეგმებს და განცხადებებს სახელმძღვანელოების, მონოგრაფიების და სხვ. გამოცემის შესახებ; მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებთან თანამშრომლობის გეგმებს; პროფესიულ ორგანიზაციებთან კომპლექსური მუშაობის კოორდინაციის საკითხებს.

2015 წლის განმავლობაში ცენტრში სრულდებოდა 86 პროექტი, 2016 წელს – 75.

ცენტრის თანამშრომლების მიერ დოქტორის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად 2015 წელს მუშავდებოდა 18 დისერტაცია, 1 აპრობირებული და მომზადებული იყო დასაცავად; 2016 წელს გაიმართა ორი დისერტაციის დაცვა; მუშავდება 13 დისერტაცია, 2 აპრობირებულია.

THE NATIONAL CENTER FOR DISEASE CONTROL AND PUBLIC HEALTH AT A GLANCE

Vision: Our Knowledge – for Public Health

Mission: Protection and improvement of the health of the Georgian population through scientific, evidence-based prevention, preparedness, and timely response to public health threats.

In accordance to the 2013-2017 strategic plan, the NCDC articulates four major strategic priorities:

- » Decrease morbidity, disability, and mortality caused by communicable diseases;
- » Decrease morbidity, disability, and mortality caused by non-communicable diseases;
- » Assess and correct environmental hazards and behavioral risk factors to improve health status of population;
- » Develop applied and fundamental biomedical and biotechnological scientific research potential.

The NCDC is a legal entity of Public Law accountable to the Ministry of Labour, Health and Social Affairs of Georgia (MoLHSA) with a dedicated line in the State budget. The NCDC provides national leadership in preventing and controlling communicable and non-communicable diseases.

The NCDC (i) develops national standards and recommendations (guidelines); (ii) supports improvement of public health; (iii) implements: epidemics surveillance, immunization programs, laboratory investigations, researches; (iv) provides consultations and reacts on public health related emergency situations; (v) provides health statistics to monitor population health and guide policy actions.

Based on the immense importance of NCDC's functional activity, a Supervisory Board, which is a multisectoral management body, was established to manage the Center. The main functions and powers of the Supervisory Board are to review the Center's policy, strategic direction, annual budget, center's Development Strategy and Action Plan; presentation the reports to the Director General, etc.

All NCDC's activities are defined based on the strategical priorities and are implemented through 7 departments and the R. Lugar Center for Public Health Research. Totally the NCDC (including R. Lugar Center) employs 448 personnel among those 136 are employed on the contractual bases.

One of the NDCD's most important priorities is to perform surveillance on communicable diseases, which includes: (i) implementation of communicable disease integrated surveillance, (ii) investigation of outbreaks and epidemics; (iii) prevention, timely response and control of communicable diseases; (iv) planning of immunization activities and reducing the number of preventable infectious diseases; (v) providing the national coordination of international health regulations.

The NCDC and the municipal units of the public health services use the integrated surveillance system which ensures the implementation of real time bio – surveillance throughout the country and is used for registration, notification and reporting of all accountable diseases/conditions as well as veterinary cases.

The Lugar Center is a top-tiered institution of the country's laboratory network and serves as a reference laboratory for Georgia's public health system, where, based on the principles of the "One health", the timely detection and identification of causes of life threatening diseases for humans and for animals are implemented/practiced.

The Lugar Center consists of modern biosafety level 2 and 3 (BSL-2 and BSL-3) laboratories. The BSL-3 facilities bacteriology and virology laboratories and the national repository of human and animal EDPs. The BSL-3 facility is unique to Georgia as well as the entire Caucasus and Central Asia region. The BSL-2 space encompasses several laboratories: bacteriology, virology, serology, molecular biology/genomics, cell culture, parasitology, and entomology.

The main functions of the Lugar Center include the following:

- » Providing the proper operation of the laboratory system for EDP detection, surveillance, and response;
- » Conducting public health, epidemiology, bio-security, epizootiology, and environmental health problems research;
- » Providing laboratory service for the communicable disease surveillance system;
- » Conducting the epizootic and entomological surveys in the foci of especially dangerous and other infections;
- » Organizing and functioning of national reference laboratories, especially dangerous infection-related activities, laboratory biosafety, and the national repository of bacteria and viruses; Providing laboratory diagnosis of hospitalized and ambulatory patients, laboratory investigation of environment, pathogen reservoirs, and vectors;

- » Checking antimicrobials and anti-insecticides for their disinfection and sterilization power;
- » Monitoring biosafety;
- » Participating in the development and classification of biological agents and standards for the laboratory activities on especially dangerous infections.

The goal of the Department of the Non-communicable Diseases is to develop assessment indicators for epidemiological surveillance and to carry out prevention and control activities in the field of non-communicable diseases; to conduct epidemiological analysis of the data; identify mortality, morbidity trends, and health risks; to work on improvement of surveillance on non-communicable diseases, strategies, and action plans; to participate in the development of public health regulatory acts and policy drafts; to register disinfection, insecticide, and deratization means and to plan and implement healthy lifestyle and health promotion activities in collaboration with various sectors.

The NCDC plays the leading role in the medical statistics field in Georgia. The main functions of the Department of Medical Statistics are to: (i) collect statistical data from the medical establishments (through routine surveillance and through registration) (ii) manage this information (analyses, control, validate), (iii) calculate the health indicators and describe disease trends, (iv) conduct the descriptive analysis and present the statistical data through publications and a variety of materials, (v) ensure database' management.

The Regional Public Health Department involves the following regional public health units: Imereti, Adjara, Samegrelo-Zemo Svaneti, Guria, Poti, Racha-Lechkhumi-Kvemo Svaneti; Shida Kartli, Kakheti, and Samtskhe-Javareti units. In each of these units, the group of epidemiologists are

employed and diagnostic and TB bacteriological laboratories function. The main task of these units are to implement epidemiological and laboratory surveillance for live threatening, communicable and non-communicable diseases on the district level and to provide laboratory services during the case detection and investigations of outbreak and other unfavorable public health conditions.

Since 2013, the NCDC has been nominated as the Principal Recipient (PR) for the TGF HIV and TB Grants. NCDC manages two grants from the TGF: "Universal Access to quality Diagnosis and Treatment of All Forms of TB, Including MDR/xDR TB" and "Sustaining and scaling up the existing national response for implementation of effective HIV/ AIDS prevention activities, improving survival rates of individuals with advanced HIV infection, and reinforcing treatment and care interventions".

One of the core functions of the Center is the implementation of the State programs and public health activities in the public health field. State programs that target health promotion, healthy lifestyle, and disease prevention include activities focused on health improvement of the population that promote the prevention of communicable and non-communicable diseases and ensure the optimization of State expenditures.

The financial sustainability, the appropriate policy definition, and the provision of financial support to all functions, are the important parts of the NCDC's activities. The Center carries out the expenditure of the State budget appropriations (including public health programs), grant projects, and commercial financial procedures. The Department is responsible for consolidated budget planning and implementation, providing a competition-based environment for State procurements, accounting, and recording of assets. As of today, the NCDC, in comparison with other Legal Entities of Public Law, manages a large portion of grant project finances.

In 2015, total budget actual expenditure was 51 125.6 thousand Georgian Lari (GeL). Compared to previous years, donor financing has been increased dramatically, the actual expenditure of which in 2015 was 24 545,9 thousand GeL (only Global Fund actual expenditure was 19790.0 thousand GeL). Compared to 2014, in 2015 the income from commercial activities has been increased by 31%, totally 649.0 thousand GeL, out of which 97% were from laboratory analysis. The planned budget total expenditure for 2016 is 65 375.1 thousand GeL, which is more by 21,8% than it was in 2015. The donor financing has also been increased to totally 30013.3 thousand GeL (the Global Fund – 24 163.7 thousand GeL). The income from commercial activities in 2016 is planned to be increased by 23.1% of 2015 income, resulting in 922.0 thousand GeL.

The aim of the Public Health Preparedness and Response Division is to coordinate preparedness and response activities before, during and after the emergency situations, which is accomplished through the following activities: (i) ensuring preparedness, response and evaluation activities; (ii) coordinating The Emergency Operation Center's activities; (iii) preparing situational analysis and risks assessment during

the emergency situations; (iv) implementing international health regulations and global health security activities; (v) collaborating and coordinating with all stakeholders; (vi) developing the emergency response, communication and disease-specific response plans; (vii) response monitoring and coordination; (viii) implementation of local and international media monitoring for identification of potential threats.

In 2015, the following quality activities took place:

- » The unit for quality control and the working group on quality issues were established;
- » The NCDC was certified according to the international standards ISO9001;
- » The Lugar Center was assessed by international experts (IQLS) and the shortcomings were identified;

- » For international accreditation the field of accreditation was selected ISO1589;
- » The laboratory documents' inventory took place;
- » The quality working group training (2 stages) was conducted by IQLS experts;
- » For accreditation process LAB1589 the compute program's testing regimen underwent quality checks by the quality coordinators;
- » The 18-24 monthly plan was elaborated. There is ongoing preparation for ISO9001 planned inspection and NCDC reorganization according to ISO1589 and ISO9001 standards.

The functions of the Administrative Department include the administration of activities such as: human resources management (HRM), legal activities, public and media relations, provision the NCDC structural unites with IT services, during the emergency situations ensuring safe coordination of mobile units and epid-units and providing general logistics and support.

National Center for Disease Control and Public Health has been awarded by the Institute for Development of Freedom of Information with a special prize as the most transparent institution in 2016: "For providing access to the public information in 2016".

Business Development unit is responsible for two major business directions: Fee-For-Services (laboratory services, genetic tests, and laboratory services to support clinical and nonclinical researches and training) and Grants and Research Contracts (responding to calls from the National Institute of Health (NIH) and EU-funded Horizon 2020, increasing the number of scientific publications).

Public and mass media relations – every year, NCDC recognizes and actively covers the following: World Rabies Day, World Psoriasis Day, World Blood Donor Day, World Cancer Day, World Breast Cancer Day, World Hypertension Day, World Autism Day, World No Tobacco Day, European Immunization Week, World Breastfeeding Week, Salt Awareness Raising Week, Hypertension Week, Rabies Week, Breast Cancer Awareness Raising Month. Informational campaigns on Crimean-Congo hemorrhagic fever, measles-rubella-mumps, meningitis, pneumococcal vaccine, and spreading of enteroviral infection are conducted. The international conferences, congresses, working visits, meetings, lecture-seminars and other activities and marathons are planned and covered through media. In 2015, the following activities was prepared and conducted: 443 interviews, 154 TV transmissions, 5 press club visits, 38 radio interviews, 26 radio transmissions, 118 TV broad casts, 24 telephone interviews, 32 film advertisements, 8 direct coverages, 31 press-conferences, 4 briefings, 47 newspaper articles, 76 internet articles, 1 film, 133 photography.

One of the priority directions of NCDC is the collaboration with local and international, non-governmental and private organizations. The partners of the NCDC are: the World Health Organization, the Centers for Disease Controls (USA), The Global Fund to Fight against Malaria, Tuberculosis and AIDS, the Global Alliance for Vaccines and Immunizations, British Petroleum, Naval Medical Research Unit 3, EU and UN agencies ((EU/UNICRI, UNDP, UNFPA, UNICEF), USA Department of Defense (DOD/DTRA), United States Agency for International Development (USAID), Department of Health and Human Services (DHHS), Walter Reed Army Institute of Research (WRAIR), National Institutes of Health (NIH), Institute for Health Metrics and Evaluation (IHME), Ministry of Agriculture, National Food Agency, Universities and Research Centers: Tbilisi State Medical University, Iv. Javakhishvili State Medical University, Tbilisi Free University, Agricultural University of Georgia, University of Georgia, Ilia State University, A. Tsereteli State University, Batumi Shota Rustaveli State University, Florida University, Maryland University, Emory University, John Hopkins University, Arizona University, Oklahoma University, Berlin Charité University, Bundeswehr Institute of Microbiology, University of Oslo.

The Partners of NCDC are: Ivane Beritashvili Center of Experimental Biomedicine, George Eliava Institute of Bacteriophage, Microbiology and Virology, Scientific-research center of agriculture, Union of Georgian Medical Associations, Pharmaceutical Company Novartis Biotech, Private laboratories and clinics and others. This collaboration includes as research as well as public health directions. With donors financial support (The international scientific-technical center – ISTC, NATO, CDC, NCID, CBR, DTRA, WRAIR, WHO, UNFPA, UNICEF, GAVI Alliance, Kafkas University, EP7-PEOPLE-2013-IRSES; EU/UNICRI, TEMPUS, EU, CRDF-Global, GRDF, Rustaveli National Scientific Fund, The Institute of Microbiology at the Bundeswehr Medical Academy under the Ministry of Defense of Germany, University of Cambridge, The Global Fund, US Armed Forces Health Surveillance Center Henry M. Jackson Foundation, International Union Against Tubercu-

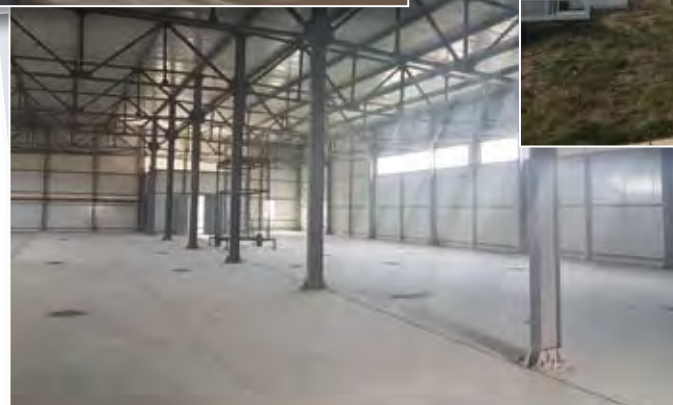
losis and Lung Disease, EMSDDA – European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction) the NCDC implements different projects/ programs.

The NCDC Scientific Council is an advisory body that operates under the guidance of the annual plan approved by the Director General. The Council discusses annual and long-term plans, major tasks, methods of implementing results of research into practice, projects, programs, grants, contracts, major documents about the Center's work; proposals about changes in direction, structure, and staffing; staff training and future plans; plans and directives about instructions, monographs, and other publications; plans for working with media; coordination of work with relevant organizations.

85 projects were implemented in 2015 and there are 75 ongoing ones in 2016.

18 PhD projects were elaborated in 2015, out of which one was approved and prepared for defense.

There are 13 ongoing dissertation projects in 2016, out of which 2 have been approved.

აბრევიატურები / ABBREVIATIONS

აბდ	არაგადამდები დაავადებები
ბავი	იმუნიზაციის და ვაქცინების გლობალური ალიანსი
ბსპ	განსაკუთრებით საშიში პათოგენები
დჰიის	დაავადებათა ზედამხედველობის ელექტრონული ინტეგრირებული სისტემა
დკსჯმც	დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი
ზდლ	ზონალური დიაგნოსტიკური ლაბორატორია
შპსდს	შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო
ჯანმო	ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაცია
AIHA	American International Health Alliance
AMR	Antimicrobial resistance
BMJ	British Medical Journal
BTEP	Biotechnology Engagement Program
CAESAR	Central Asian and Eastern European Surveillance of Antimicrobial Resistance network
CDC	Centers for Disease Control and Prevention
DHHS	Department of Health and Human Services
DTRA	Defense Threat Reduction Agency
EIDSS	Electronic Integrated Disease Surveillance System
ESPAD	European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs
FCTC	WHO Framework Convention on Tobacco Control
GAVI	Global Alliance for Vaccines and Immunization

GFTAM	Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria
GIS	Geographic Information System
GYTS	Global Youth Tobacco Survey
IGME	UN Inter-Agency Group for Child Mortality Estimation
IHME	Institute for Health Metrics and Evaluation
ISTC	International Science and Technology Center
JTA	Joint Transition Agreement
MECACAR	Multi-national Immunization Program
MMEIG	UN Maternal Mortality Estimation Inter-Agency Group
MMR	Measles, Mumps, and Rubella
NCDC	National Center for Disease Control
NEHAP	National Environmental Health Action Plan
NIH	National Institutes of Health
RHS	Reproductive Health Survey
STEPS	Non-communicable Diseases Risk-factors Survey
UNFPA	United Nations Population Fund
UNHCR	UN Refugee Agency
UNICEF	United Nations Children's Fund
USAID	United States Agency for International Development
WRAIR	Walter Reed Army Institute of Research

დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი
ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი

მ. ასათიანის ქ. 9
თბილისი 0177 საქართველო
ტელ: (+995 32) 231 17 54

ელ. ფოსტა: ncdc@ncdc.ge
ვებგვერდი: www.ncdc.ge
fb.com/ncdcgeorgia

NATIONAL CENTER FOR DISEASE
CONTROL AND PUBLIC HEALTH

9 M. Asatiani st.
Tbilisi 0177 Georgia
Phone: (+995 32) 231 17 54

E-mail: ncdc@ncdc.ge
www.ncdc.ge
Facebook: fb.com/ncdcgeorgia